

De Messias

<https://hdl.handle.net/1874/27973>

D E M E S S I A S.

Gee

D E M E S S I A S,

UIT HET HOOGDUITSCH VAN

K L O P S T O C K

VERTAALD DOOR

MR. J O H A N M E E R M A N,

HEER VAN DALEM EN VUREN.

T W E E D E D E E L.

In 's G R A A V E N H A A G E,

BIJ DE ERVEN VAN ISAAC VAN CLEEF.

1 8 0 4.

Van de Zangen, die ik hier mijnen Leezeren wederom aanbiede, houdt zich de zesde met des Heilands veroordeeling voor den Joodschen, en de zevende met die voor den Romeinschen Rechter bezig: terwijl de achtste de eerste van de drieis, welke de Dichter aan de uitvoering van het Vonnis, tot op het oogenblik des doods, heeft toegewijd. Met de beide volgenden, en dit is tevens de helft van het geheele Gedicht, hoop ik binnen een gering getal van weeken insgelijks gereed te zijn.

Aan den zesden, en vooral aan den zevenden Zang, geeft de talrijkheid der elkander als voortstuwende gebeurtenissen eene groote levendigheid; en KLOPSTOCKS Genie heeft hier, zoo in de ontwikkeling der Geschiedenis zelve, als in de Verdichtfelen, tot welke zij hem aanleiding gaf, meest van alles op de gelukkigste wijs partij getrokken. Het schilderen des Joodschen Raads, eer de Gevangene in 't Paleis van Kajaphas gevoerd wierdt; de Aanspraak vervolgens des woevenden Philo's, in 't midden van welke hij door een' Doodsengel gestoord wordt; en die andere van den zelfden Pharisaër, om Pilatus tot het vellen van het Kruisfigings-vonnis, en het Volk tot het kiezen van Barrabas te beweegen; daarna de droom van Portia, Pilatus Huisvrouw, met het geen vooraf gaat, om haare denkbeelden zoo zeer met den lijdenden Heiland te vervullen; en haare ontmoeting van Maria, aan wien zij den droom verhaalt; eindelijk ook het berouw van Petrus, de wanhoop en de dood van Judas, de geheele voorstelling van Jesus voor Herodes, de aftekening van Barrabas, en meer andere tafreelen, verdienen buiten twijffel de hoogste bewondering. De achtste tot tiende Zangen zijn van eene andere natuur. De Dichter bestemde aan de Hoofdgebeurtenis in het onderwerp, dat hij behandelde, aan het eigentlijke lijden aan 't Kruis, tot daar er de dood een einde van maakte, drie volle Zangen: op dat hij zoo veel te meer gelegenheid mocht vinden, om alles, wat de daad der Verlossing in haare meeste grootheid kon voorstellen, bij elkaar te leezen: doch, nadien hij in het korte verhaal der Euangeliën daar toe geen stof genoeg kon opdelen, nam hij bijna geheel zijne toevlucht tot de Waereld der Engelen en Geesten: 't geen, bij zeer veel verhevenheid en schoonheid, echter somtijds niet na laat of aanleiding tot herhaalingen te geeven, of de handeling tusschen beiden wel eens een oogenblikte doen kwijnen. Intusschen, om mij nu slechts tot den achtsten Zang te bepalen, is het een voortreffelijk denkbeeld, en niet minder voortreffelijk uitgevoerd, wanneer hier Adamma, de Star welke de Zielen van het Menschdom bevat, eer zij bij de geboorte met het lichaam op Aarde verëenigd worden, moet strekken, om, met verlaating haarer loopbaane, de Zons-verduistering te weeg te brengen, gelijk deeze na de kruisfiging plaats greep; en wanneer de Zielen, die de Star bewoonden, door de Engelen naar Golgotha gevoerd worden, om getuigen te zijn van Jesus dood. De uitwerking, die dit op Eva doet, en haare gevoelen, zoo wel omtrent dit kroost dat nog geboren moest worden, als omtrent de smert van Maria aan den voet van het Kruis, zijn van de uiterste tederheid.

Op enkele plaatfen der drie tegenwoordig verschijnende Zangen zoude nog mogelijk de eene of andere aanmerking kunnen vallen. Het geen KLOPSTOCK (Z. VI vs. 169 sq.) verhaalt als in 't Paleis van Annas gebeurd, en 't welk hij uit Joh. XVIII vs. 13 en 19 sq. ontleend heeft, kooft mij duidelijk voor, niet tegenstaande de zonderlinge plaatfing van vs. 24 van dat Hoofd-deel, in 't Paleis van Kajaphas geschied te zijn: vooral wanneer men Johannes met de overige Euangelisten vergelijkt. Of er in de denkbeelden van Portia (Z. VI vs. 528—538) niet een weinig meer vernuft is dan eenvoudigheid en natuurlijke leiding, verkies ik liever, dat mijne Leezeren, dan ik zelve, beslifen. Hoe zeer Matthäus, de eenigste die van den droom van des Stadhouders Huisvrouw melding maakt, wel niets van de uitwerking spreekt, die de boodfchap zijner Gemaalin op hem te weeg bracht: zoo zoude men tog in een Gedicht, waar die droom zoo uitmuntend uitgewerkt is, ergaarne iets meer van willen vinden: inzonderheid daar de gefeldheid van Pilatus hart toen taamelijk gunstig fcheen, om op die boodfchap acht te ftaan. Van deeze zijde befchouwd, kooft de gansche Epifode hier voor als nauwelijks met het volgende in eenig verband ftaande. De drie regels (Z. VIII vs. 299-301) zijn door den Dichter in de laatste Uitgave, als de overgang tot de gefchiedenis van den bekeerden Moordenaar, in zijn Zangftuk ingeweeven, en ftaan in de voorige Uitgaven niet. Zij zijn duister in het oorspronkelijke:

Unterweilen war der Unsterblichen einer, durch kurzes
Hinschaun, in den Gefilden des heut kaum irdischen Frühlings,
Schöpfend aus diesem Quell ein wenig linderndes Labfal.

Ik weet niet, of mijne vertaaling er meerder licht aan bijzet: doch men zal de meening evenwel ten naasten by verstaan, wanneer men de Lente in een' allegorischen zin opvat, als den eersten dageraad en de eerste verwachting van een toekomstend heil; en wanneer men de verzachtende laaffenis, die eenen der Engelen te beurt viel, slechts in den last wil zoeken, dien hij in 't vervolg verhaald wordt van Jesus ontvangen te hebben, om, na den dood deezes medegekruisfigden, deszelfs ziel tot den Verlosfer te brengen.

Over verscheiden uitlaatingen van KLOPSTOCK heb ik mij verwonderd. Ik voel wel, dat sommige derzelven of niet van het grootste belang zijn, of mogelijk den Dichter in zijne vaart belemmerd zouden hebben: gelijk bij voorbeeld 't geen Marcus (XIV vs. 51 en 52) van dien vliedenden Jongeling bij het gevangen neemen van Jesus aantekent; en de verzoening tusfchen Pilatus en Herodes. Doch waarom in de Zangen van het lijden aan 't Kruis, die buiten dat aan aardfche gebeurtenissen, voor beschrijving vatbaar, niet zoo rijk zijn als de voorigen: waarom aldaar geen woord van de lotwerping over de kleederen, en derzelver verdeling onder de Krijgsknechten; waarom geen woord over het aanbieden aan Jesus van den gemyrrheden wijn, en zijne weigering van denzelven te drinken; waarom geen woord van het Opschrift boven het Kruis, en de onderhandelingen daarover tusfchen de Jooden en Pilatus gesproken? En 't geen mij voorkomt eene nog zwaardere tegenwerping te zijn: waarom, uit eene mogelijk al te gezogte kieschheid, steeds oppervlakkig heengegleden over de in de Euangeliën zoo nauwkeurig en zo aandoenlijk beschreevene beledigingen en verguizingen, die aan Jesus, na zijne beide veroordeelingen, in den Joodschen Raad en voor Pilatus, door de Gerichtsdiensars en Romeinsche Soldaaten zijn aangedaan; en van de schandelijke bespottingen, die hij van geringeren niet slechts, maar zelfs van Overpriesters, Schriftgeleerden, Ouderlingen en Pharisaën, toen hij reeds aan 't Kruis hing, heeft moeten dulden; en die alleen met zijn' laatste snik geheel hebben opgehouden? Dit althans behoorde ontegensprekelijk tot het wezentlijke van het lijden.

Voor 't overige gelieve men (Z. VI vs. 427) in plaats van *geveugde*, *geveugelde* te leezen; en (Z. VII moeten de 675 en 676) Versen dus veranderd worden:

Af te trekken! Ik heb hem verhoord, en vind' hem onschuldig.
Zoo ook vindt hem Herodes. Ik laat niet toe, dat hij sterfe!

Ook is eenige maal bij vergissing *Palleizen* met twee *l* gedrukt.

Ik spaar tot eene andere gelegenheid het gebruik maaken der aanmerkingen op mijne Vertaaling, welke mij of door de mededeeling van Vrienden, of in de opentlijk uitkomende Journaalen reeds onder het oog gebracht zijn, of nog in 't vervolg gebracht zullen worden. Hier alleenlijk moet ik mijne Leezers nogmaals herinneren, dat ik naar de laatste Uitgave van het oorspronkelijke heb overgezet: waar door noodzaakelijk sommige regels een' geheel anderen zin moesten bekomen, dan in de Vertaalingen naar vroegere Uitgaven. De Schrijvers der *Nieuwe Vaderl. Bibl.* (VIII D. No. 2. p. 81) meenen, dat ik de kracht van den aanhef des Heldendichts verzwakt heb, door (Z. I vs. 3 en 4.)

Und durch die er Adams Geschlechte die Liebe der Gottheit
Mit dem Blute des heiligen Bundes von neuem geschenkt hat,

dus te vertaalen:

En door welke hij Adams geslacht tot de liefde der Godheid,
Lijgend, aan 't Kruis gedood, en verheerlijkt, weder verhoogd heeft.

Doch de Leipziger Uitgave is hier mijne voorgangster, en zonder dat zoude ik nimmer zoo ver van de woorden des Dichters hebben durven afwijken:

Und durch die er Adams Geschlecht zu der Liebe der Gottheit,
Leidend, getödtet, und verherrlicht, wieder erhöht hat.

De bijvoeging, *aan 't Kruis*, is dus het eenigste, wat ik mij daar boven veroorloofd heb; en tot nu toe kan ik nog niet tot de belijdenis komen, dat dit de kracht van den regel verzwakt; en dat bij voorbeeld:

Lijgend, ter dood gebracht, en verheerlijkt, weder verhoogd heeft,
of iets dergelijks, hier den voorrang verdienen zou.

D E M E S S I A S.

Z E S D E Z A N G.

2 2 5 2 2 1 1 1 1

2 2 5 2 2 1 1 1 1

D E M E S S I A S.

Z E S D E Z A N G.

Even als, wen het gevoel van den dood in den stervenden Wijzen
Iedere zenuw bekruipt, hem de feestelijke oogenblikken
Dierbaarer worden dan dagen voorheen: want de Rechter gebiedt hem
Nu de laatste gehoorzaamheid, eischt nog deugd, die, geboren
5 Uit het breekende hart, hem op verhevener trappen
Zijner volëinding doet staan: hij telt de beetre minuten
Diepäänbiddend, bekroont ze met daaden, met daaden der ziele,
Welke d'aanschouwende Rechter door eeuwigen loon begenadigt.
Zoo ook wierden de uren des grooten, verborgen Sabbath
10 Feestlijker, voller van rilling, zelfs dierbaarer Gode, hoe nader
d'Offerhande bij 't Outer tradt, hoe meer zich de Heiland
Haastte om te bloeden; om luid aan het Kruis: Ontstaa! tot de nieuwe
Schepping te roepen; zijn bloedend gelaat in den donkeren nacht dan
Neêr te buigen. Elóá, nu heen gerukt door de waarde
15 Deczer heilige uren, hij achtte ze meer dan de juichend'
Uren zijner vroege geboorte! ontsluerde 't aanschijn

Tegen Gabriël, sprak, in vervoering, den Godlijken vriend aan:

Zaagt gij hem lijden? Ik sidder nog! Gabriël, zaagt gij hem lijden?

O geen naam in den Hemel, en geene taal eenes Engels

20 Drukt mij uit wat ik voelde! Gij hebt hem zelve vernomen!

En wat zal hij nog lijden! Aan ieder oogenblik hangen

Eeuwigheden! Hij zweeg. En Gabriël sprak: Ik verdiepte

Mij reeds duizenden jaaren in 't groote toekomende wonder,

Om er maar flauw in te zien, niet het gantsch te doorgronden. Ik dwaalde!

25 Laaten we zwijgen! Rondöm ons hier is het heilig. Er liggen

Ook wel graven daar vóór ons: doch zullen er Englen uit opstaan.

Sluimert in vrede! Maar zie, wie het is die ginds in het donkre

Wild met de vlammen nadert. U zondt de Hel, o gij Miltren!

Welk eene laage bende! Edoch de Schepper des Zandkorls

30 En der Zonnen, de Eeuwige heerscht door den wurm en den Seraph!

En hun Leidsman, hun Leidsman! Elóa. Zoo zal hij niet wandlen,

Als de bazuine het stof eens uit die heuvelen oproept,

Die het voor den Rechter bedekten. Zoo blijde, o Verraader,

Zult gij alsdan niet wandlen! Hij sprak het. De bende genaakte

35 Woedend; zij hieldt de vlammen om hoog, en doordwaalde met vorschend

Oogen den doolhof van boomen en nacht. Hen aanschouwde de Godmensch.

En nu hief zich de duisterste nacht, die over hem afhing,

Wolkächtig op; en rillingen vloeiden den wijkenden nacht uit.

Eéne trof den Verraader. Doch deeze trotfeert de geduchte

40 Waarschuwing, wapent zich dus: Waar is hij? De Liefelingen zagen

Hem,

Hem, zoo verhaalen z', op Thabor, gekleed in wolken des Hemels,
Maar in banden nog niet! Die zullen zij nu hem zien draagen,
En vergeeten, zich tenten der vreugde te bouwen! Wat beeft gij,
Rillend hart! Kan koelte der nacht ook Mannen doen ijzen?
45 Maiteling, zwijg! 't is spoedig gedaan. Dan zal ik mij tenten
Bouwen, niet slechts in den droom! Hij denkt het, en haast zich op nieuw weêr.
Toen de Heiland de komenden zag, toen sprak hij aanbiddend
Dit in zich zelven: Hoe groot, hoe groot is van de eeuwige hoogten
d'Affand tot deeze Zondaaren neder. O wegen door 't stof heen
50 Die ik bewandel! Ik zal ze bewandlen! Zij zullen eens blinken,
Dan, wanneer de Verrijzing in deeze diepten ontwaakt is,
En nu het Oordeel 't volkomen ontvouwt, waaröm God ze begaan heeft.
Judas Ischariot leidde de bende. Der Priestren bevel was:
Mannen te waapnen, en Jefus bij zijne graven te zoeken,
55 Hem te binden, en voor de Vergaadring te voeren. De plek des
Stillen gebeds was aan Judas bekend, en der zorge voor menschen,
Diep in den nacht. Hij had een teken der Schaare gegeven:
Dien ik zal kussen, die is het! Edoch nog ontfermt de nacht zich
Over den booswicht, en laat hem nog niet den ontsaglijken kus toe.
60 Maar niet lang, en de Schaar' viel met ongeduldige gramfchap
Op de flaapende Jongeren aan. Toen ging de Verlosfer
Naar de Zondaars, en sprak met zijne hoogheid: Wien zoekt gij?
Zij verfloorden zich, riepen, en zwaaiden de beevende fakkels:
Jefus, den Nazarener! Nu waren de andre Discieplen

- 65 Alle gekomen; nu zagen op hem de gevloodene Englen.
 En met Godlijke rust, als of hij een wurmpje het sterven,
 Of hij de vloedende zee voor hem te zwijgen gelastte,
 Sprak hij tot de Schaare: Ik ben het. Hen tastte de Almacht
 Aan van den Zoon, en zij zonken bedwelmd voor zijn stem op den bodem.
- 70 Judas zonk met hun mede. Zoo liggen op 't bloedige slagveld
 Dooden; zoo wentelt er onder de dooden zich een der verwoedsten,
 Als uit het stillere midden des strijds de denkende Veldheer,
 Dus beval het hem God! om zich heen vernieling in 't rond zendt.
 Doch nu was de bedwelming voorbij; nu rees de Verraader
- 75 Wederom op van d'aarde; nu was de schrikkelijkste uure
 Zijner Schepping, en hij bij zijn oordeel het dichtste genaderd.
 Boven zijn hoofd ruischt een Engel des doods met middernachts vleuglen.
 Vol verborgenen toorn, met opgehelderde trekken,
 Gaat hij naar Jesus heen, en kust hem! Hij had het volëindigd!
- 80 En de zwartste der daaden floop, als eene schaduwe, Helwaards.
 Maar de Godmensch zag den Verraader meêdogend in 't aanschijn:
 Judas! en gij verraadt, door eenen Kus, den Mesfiäs?
 Ach, mijn Vriend, waart gij hier niet gekomen! Zoo zeide de beste
 Onder de Menschen, en gaf, tot het boeijen, der bende zich over.
- 85 Petrus zag 't. Het gezicht brengt den stouten in oproer. Hij scheurt zich
 Door de Jongren voor uit, en kwetst in den moedigen aanval
 Eén' uit de bende. De Menschenvriend heelt aan deezen de wonde,
 Wendt nu het oog naar Petrus, en zegt: Wees vreedzaam, mijn Jonger.

Zo ik mijn' Vader aanriep om hulp: er zouden van boven

95 Machtige Legioenen verschijnen, den Zoon komen dienen.

Maar hoe wierden de woorden dan ooit vervuld der Propheeten?

En tot den hoop die hem bondt: Gij zijt gewapend gekomen,

Om mij te vangen, als waar' ik een moordenaar, één dier verwoeden,

Welke bestemd tot den dood, en door onmenselijke daaden

95 Boven andere Zondaars verhoogd zijn. Ik ben in den Tempel

Steeds bij ulieden geweest; ik heb u de wegen des levens

En des doods onderweezen. Gij liet het mij vrij onderwijzen!

Dan, uwe ure is gekomen om werken der nacht te verrichten.

Jesus sprak het, en zweeg. Hij was aan de beeke der Ceedren.

100 In het verheven Palleis stond intusfchen de Priester-vergaadring:

Als op golven der twijffende hoop. Haar angstig gemompel

Klom van de hoogte der binnenste zaal langs de marmeren trappen

Neder tot in het veelhoorende oor der vreezende Schaare.

Deeze verbaasde, met staarenden blik; sprak beevende loftaal

105 Van den Propheet, en staamlende vloeken; vergat de bewondring;

Dacht aan de gouden kandelaars niet, die de zuilen verlichtten.

Maar dus onderhielden de Priestren elkander: De boden

Komen nog niet! Waar blijven de boden? Veelligt dat zij Judas

En de bende niet vonden? Veelligt wordt de zwarte Verraader

110 Ook ten Verraader aan ons? Ach mooglijk verleidt, als te voeren,

Wel door schrik-beguichling de Nazarener de Mannen!

Dus onderhielden z'elkaar. Nu kwam een bode! De hairen

Vloogen hem, en zijne wang was verbleekt; op zijn aangezicht liep er
 Zweet van een' dooden; hij wrong de siddrende handen. Zoo sprak hij:

115 Hoogepriester! Wij kwamen aldaar, en vonden hem eindlijk
 Over de beek, niet ver van de graven. Geen ijzing der graven
 Deed ons ontroeren: edoch, daar hingen zwartere wolken,
 Dan een Mensch nog gezien heeft, alöm uit de lucht op ons neder.
 Echter drongen de Mannen naar binnen; ik bleef op een' afftand.

120 Maar ik zag den Propheet. Toen liep er, ik kan 't niet verhaalen
 Hoe het geschiedde, toen liep er mij rilling door alle de beendren!
 Dan, zij erkenden hem niet, zoo nabij hij ook stond, en zij drongen
 Op de Mannen rondöm hem. Toen sprak hij met macht: Wien zoekt gij?
 Onze Mannen vreesden voor niets, en riepen met gramfchap:

125 Jefus, den Nazarener! Toen sprak hij, nog hoor ik 't, de beendren
 Zinken nog alle mij weg! Hij riep, met doodende ftemme
 Riep hij ons toe: Ik ben het! Zoo sprak de ftem. En zij stortten
 Op hun aangezicht neêr. Daar liggen zij dood! Ik alleen ben
 Hem ontkomen, op dat ik de boodfchap des doods u zou brengen!

130 En de Priesteren hoorden het woord der verfchrikking den bode
 Zeggen, en ftonden ontverwd, en bleeven verftijfd, als een rotsfteen,
 Staan. Slechts Philo vermag, niet door den fchrik overweldigd,
 Toornig hem aan te grauwen: Gij zijt zijn Jonger, Vermeetle!
 Of u misleidde de fchildrende nacht! geöpende graven

135 Zonden u duizling en dooden. De dooden zaagt gij! de Mannen,
 Welke wij zonden, leeven, en vallen voor woorden niet neder!

Als hij nog sprak, zoo kwam er een andere bode: Wij hebben
 Veel geleeden! Wij zijn voor hem ter aarde gezonken!
 Want zijn oog was ontfaglijk, en dood zijne spreekende stemme.
 140 Echter brengen wij hem bij ulieden gebonden. Hij gaf ons
 Zelf de handen, op dat wij ze bonden. Zij leiden hem beevend;
 Weeten niet, of zij op nieuw gebiedende taal van verschrikking
 Zullen verneemen. Edoch hij gaat met geduldige stilte,
 Is reeds binnen Jerufalems muuren. De bode verhaalde 't.
 145 En de derde verscheen, en riep: God zegne de Vaadren!
 Maar zoo moeten zij alle vergaan, die tegen u opstaan!
 Als deeze Galilæer, Gods vijanden alle te grond gaan!
 Want wij brengen hem hier, gebonden met banden, die woorden
 Niet ontknoopen, noch 't lagchend gelaat. Hem hebben de zijnen
 150 Alle verlaaten. Hij nadert het Huis. God geeve zijn bloed u!
 Toen de woedende zweeg, tradt Satan in de Vergaadring,
 En de blijdschap der Helle met hem. Zij bemeestert de Priestren
 Duizlend; zij zweeft om hun oog met gezichten van vloeiende wonden,
 Van een' bleeken genaakenden dood; met de stem zijner plaagen
 155 Stroomt z' om hun oor. Ha! voor eeuwig verstomt hij nu; over zijn beendren
 Zal der Vroomen vertreedende voet zich spoedig verheffen!
 Lang greep de bedwelmig hen aan; de Propheet bleef intusfchen
 Steeds nog uit. Zij woededen zeer, en zonden nog eenmaal
 Boden, die Philo verzelt. De bende had den Mesfias,
 160 Onder het gaan, voor Annas, den Hoogepriester, doen treden.

Want, in de zwaarder dampende uren der nacht, was de Grijaard
 Opgeftaan, om den Man t' aanschouwen, die Juda beroerde!
 En Johannes volgde van verre. De vreedfaame flumring
 Was zijnen oogen ontvucht, die treurende kommer bedekte,
 165 Even als deeze zijn wangen ontverwde; ten laaften (hij wist dat
 Annas geen wreedaart als Kajaphas was) bedwong hij de droefheid:
 Zijnes harten, ging in de Rechtzaal, zag den Mesfias,
 Daar hij voor Annas ftond. Nu ondervroeg hem de Priester:
 Kajaphas zal u richten! ó waart gij zoo zuiver, als 't geen gij
 170 Deed, is ruchtbaar geworden: zoo zouden de Volkren der Aarde,
 Zoo zou Abrahams God en de God zijner Kindren u zegnen!
 Zeg nu zelf, wat heb gij geleerd? wat hebt gij voor Jongren?
 Leerde gij Mofes wet, en deed gij ze, gij en uw Jongren?
 Annas zei' 't, en bewonderde Jefus, die met de houding
 175 Van een' Propheet voor zijn' Rechterftoel ftond, met zedige hoogheid,
 Door geene trotschheid ontheilgd. De Godmensch verwaardigt den Priester
 Met dit antwoord: Ik leerde het Volk openbaar in den Tempel,
 Dat het de Leeraaren hoorden. Gij vraagt mij! vraag mijne Hoorders!
 Als hij nog fprak, drong Philo binnen. Nu vloog de Vergaadring
 180 Druifchend op; nu deed een dienaar, met flaaffche geaartheid,
 Eene daad, die laag genoeg was om onmenfchlijke daaden
 Te voorfpellen. Philo gaf last om den Mouter te neemen,
 En hem het vonnis des doods te gemoet te leiden. Zij deden 't.
 Toen hem Johannes in Philo's macht zag, bedekte de doodverw

185 Hem de wangen, en duisternis d' oogen; hij beefde; van droefheid
Brak hem 't weemoedige hart. Op het laatst, toen hij uit het Palleis nu
Waggelde, ziet hij van verre de waaijende fakkels: Ik volge,
Neen ik volge u niet, ik bid u na, o gij beste
Onder de Menschen! Doch is 't in den raad van Jehovah beslooten,
190 Moet gij sterven: zoo laat, dien mijne ziele bemind heeft,
Dien ik bemin met veel heviger liefde, dan liefde der Broedren,
Laat mij met u sterven, gij Heiligste! Slechts dat mijne oogen
Niet urve breekende oogen, uw angst niet zien in het doodsuur!
Ik des Verftommenden zegen, den laatsten, laatsten, niet hoore!
195 Beulen, waar ben ik? Is hier geen redder? geen redder op Aarde?
Geen in den Hemel? en sluimert ook gij, die over hem zongen,
Als hem Maria voor 't sterven, dat dacht gij niet, minnende Moeder!
Voor deezen ijslijken dood had gebaard? Gij alleen kunt redden,
Niemand is helper dan gij, o Helper van leevende en dooden!
200 Vader der Menschen, heb deernis met mij, en laat hem niet sterven,
Laat hem niet sterven, den besten der Kinderen Adams! Den Priestren,
Geef den wreeden Beulen een hart, dat Menschlievenheid voele!
Ach, ik zie hem niet meer! de hooge vlammen verdwijnen!
Nu, nu richten zij hem! Dat hunne grimmige ziele
205 IJz' bij 't gezicht der lijdende deugd! zich eens, o zich eens maar,
Eens in hun leven maar, dat Gericht, dat moet komen, voor 't oog stell'!
Doch wie gaat daar in 't duistre den berg op! Is 't Petrus? vernam hij,
Hoe zij ten doode hem doemden? Zoo schielijk? Nu staat hij! wien zag ik?

'k Hoor van niemand de voetstappen meer! Wat is het hier eenzaam!
 210 *ô* Hoe stom is d' ontzaglijke nacht! Maar de stilte verliest zich.
 Welke schaaren stormen daar heen! Ach zij spoeden zich, rukken
 In den verbergenden nacht hem ten doode, op dat het menschlievend
 Hart des Volks hem niet redde; op dat van leekende steenen,
 Of van het druipende zwaerd, zijn bloed slechts Englen zien vlociën.
 215 Ach ontferm u mijner! ontferm u mijner! *ô* laat hem,
 Vader van medelijden, en van uw Geschaapnen, niet sterven!
 Alzoo dacht hij, en sprak 't met gebroekene woorden, en wendde 't
 Wanklend naar 's Hoogepriesters Palleis, en bleef in den Nacht staan.
 Maar de Leidsman der bende, die Jesus heenvoerde, Philo,
 220 Rukt zich in woede vooruit, vliegt in de Vergaadring, en allen
 Merken het aan zijn' Triumph, en het hooge vlammeende ooge,
 Dat de Doodenwekker gebonden, en dicht aan 't Palleis was.
 Doch zij hadden geen' tijd om hem toe te juichen. De Godmensch
 Tradt reeds binnen. Zij zagen hem komen, geloofden nog nauwlijks
 225 Aan de gewisheid der zaak, en beefden van woede en verrukking.
 Doch hij klom de trappen nu op, en stond voor de Vierfchaar.
 Alle hoogheid, tot zelfs de hoogheid des sterflijken Wijzen,
 Leide hij af, was enkel kalm, als of hij een bronwel
 Voor zich heenen zag vloeien, slechts zachte gedachten bepeinsde,
 230 Na verheevner gedachten aan God, om intusfchen te rusten.
 Van zijnen Godlijken ernst had hij slechts weinige ligte
 Trekken behouden. Edoch, al wilde er een Engel om worstelen,

Kon hij ze niet verkrijgen. Dan, ook een Engel alleen maar
 Kon de trekken dier Goddelijkheid en hun doelwit ontdekken.
 235 Dus stond Jefus. En Philo met Kajaphas wierpen gramftoorig
 d' Oogen op d' aarde. Aan deezen gaf 't Ampt, dat hij voerde, het voorrecht
 Eerst te fpreeken; aan Philo zijn ijver. Nog zweegen ze beiden.
 Maar er trok in een' zijde-vleugel, van eenzaame lampen
 Half doorfchemerd, een buigende gang zich heen naar de Réchtzaal.
 240 Daar, op een marmeren leuning rustend, stond onder de vrouwen
 Portia, jeugdig fchoon, Pilatus, des Stadhouders, Huisvrouw.
 Doch haar geest was niet jong. De bloeme bloeide, om met vruchten,
 Even als der Gracchusen Moeder, d' ontāarde Romeinen
 Eens te verrijken: edoch in den ftrengen raad van de Wachters
 245 Was een Verlofser niet meer, maar het ondergaan Romens beftlooten,
 Door de begeerte geperst, om eindlijk den grooten Propheet nu
 Zelve te zien, was, maar gevolgd door weinige Slaaven,
 Portia snel gekomen. Zij had zonder moeite de waarde
 Van eene Heerfcheresse uit Romem, de flauwfte herdenking
 250 Zelfs aan hoogheid vergeeten. Jehovah's Voorzienigheid bracht ze!
 En zij stond, en zag hem, die dooden deed opftaan; des Priesters
 Moedigen haat nog kloekmoediger droeg; en edel genoeg was,
 Om in het midden zoo laag eenes Volks, onbekend, onbewonderd,
 Groot te handlen. Zij zag den verhevenen Man met bewondring,
 255 Vuurig verwachtend, en blij, dat zij hem, met die rust, voor zijn Haatren,
 Voor het getrokken zwaard van het vonnis ten doode daar ftaan zag.

Philo kende hem niet aldus; de Huichelaar zeide:

Brengt hem nader, en bindt hem vaster. Doch eer wij hem richten,
 Heeft uwe heilige handen om hoog naar God, die zijn oordeel
 260 Eindelijk uitsprak, en ons niet langer door zwijgen beproefd heeft!
 Hoor naar 't gebed der Uwen ook verder! Zoo moeten zij allen
 Ondergaan, die rebelleeren! de plaats waar zij stonden moet niemand
 Meer erkennen, en niemand zich hun bestaan meer herinnren,
 Dan slechts daar, waar de schedels der dooden bij 't dorre gebeente
 265 Liggen, en waar de heuvel het bloed der Muiteren inzoog,
 Dat hij rookte! Ja dank! dank! Luide feestlijke jubel
 Bij de Altaären! gantsch Israël zij een enkele juichzang!
 Gij zult bloeden! Tot nu toe sloot Juda zijne oogen, en zag tog;
 Stopte zijne ooren en hoorde! De duizlende geest van bedwelming
 270 Is ten laatsten voorbij geruischt. Nu zien zij en hooren 't,
 Zoo als het is; Hem in ketenen des doods, die vóór Abram geweest is.
 Vaak wel zagen zij hem, en wierpen, voor oogenblikken,
 d'IJzeren kluisters der dooling weg, om met manlijke armen
 Heilige steenen te grijpen, den Lasteraar Gods te doen sneeven!
 275 Maar zij wierden op nieuw verleid. Dan, heden is 't einde
 Hunner verblinding, en uwes bedrogs, gij Mouter, gekomen.
 In hoe kleine hoopen het Volk hier ook staa: zoo getuigt er
 Uit die weinigen echter, zoo dra wij ze roepen, een aantal
 Tegen u. Dit zal daadlijk de Hoogepriester gebieden.
 280 Maar ik klaage u aan, en Juda zij mijn getuige,

Hemel en Aarde Rêchter: gij zijt een oproerige! Hebt u
 Zelfen tot God gemaakt, gij die in de Kribbe geweend hebt!
 Slaaperen wekte gij op, en geene dooden! Doch Moedren,
 Moederen, Zusteren zelfs zagen immers de stervenden sterven!
 285 Gaa! de beurt is aan u, wek u zelve nu op! maar er zullen
 Mannen u zien in den dood. Zoo zacht zal deeze niet slaapen!
 Lig dan bij de gevelden, die God heeft verworpen! aldaar dan
 Slaap den ijzeren slaap; aldaar, waar de komende Zonne,
 En de wandlende Maan den damp der ontbindingen opdrinkt:
 290 Tot dat Golgotha wit van gebeente, en de dood nu volkomen
 Rijp wordt! Zoo moet gij liggen. En is er nog ergens een grootre
 Hectere vloek, die zeventvoudig verwenschingen afltort,
 Dien de middernacht gaarne beluistert, dien 't grafgehuil uitspreekt:
 Deeze treff' . . Hier verstijfde de zwellende lippe den Lastraar,
 295 En er goot zich bleekte des doods langs zijn aangezicht neder.
 Want in dat oogenblik van den nacht, waar in hij der vloeken
 Vreeslijksten begon uit te spreken, 't Geweeten in hem zich
 Vruchtloos verhief, hem nu d' Almachtige zelfs niet verschrikte,
 Sloeg een Doodsengel, 't was zijn Engel, sloeg deeze het oog op
 300 Philo, 't vernielende oog, en plaatste zich over den Zondaar:
 O de vloek, dien gij vloekt, hij zal u zelve bemeestren,
 Gij afgrijslijke Man. Ik hef mijn gezicht naar Jehovah,
 Naar den Vergelder mijn vlammend zwaerd, en zweer u den dood toe!
 Zal ik hem thans, o Almachtige, slaan? Nog niet! maar de donkre,

305 Zwarte, bloedende ure, de ure van 't fterven bevlengt
 Haaren komenden flap. Weldra staat zij hier. O ik zweer u,
 Als hem nog nooit een Sterveling stierf, den vreeslijksten dood toe,
 Booswicht! en deezen ledig, ja ledig der uiterste ontferming!
 Zonder genade, geen ééne van Hem, die schiep en Gericht houdt!
 310 Als dan rondöm u de middernacht zweeft, als de ure des ftervens
 Door dien middernacht wandelt, en met het gehuil van Gomorra
 Vreeslijk u toeroept, de dood den grooten slag nu verricht heeft,
 En uw geest nu reutlend ontvliedt: dan zult gij mijn aanschijn
 In het dal van Benhinnon zien, ik dagvaard' u derwaards.
 315 Dus bedreigde hem d' Engel 'des doods, en trok op het voorhoofd
 Gramschap als wolken bij een. Van 't hooge treffende ooge
 Stroomde er wraak. Zijn hoofdhair zonk op de schoudren in lokken
 Neder, als nacht. Zijn voet stond pal, als een rustende rotssteen.
 Maar nog floeg de Verderfëngel niet. Slechts liet hij de stemme
 320 Zijner schrikken, en liet den doodstoon rondöm zich wëergalmen.
 Philo gevoelde des Seraphs schrik, gelijk Menschen gevoelen,
 't Geen Onsterflijken doen. Hij voelde, in den ijslijken aangreep,
 Hem geduchter en sneller dan ooit een Mensch hem gevoeld heeft.
 Want het was een verschrikking van God. Het leven ontzonk hem,
 325 En hij beefde overluid; doch 't geen hij nog ademde, waren
 Vloeken tegen zich selv', dat een rilling zoo zeer hem misleidde.
 En hij herstelde zich weër. Doch troffen de schrikken des Heeren
 Nog zijne beendren, en sidderden nog hem door 't binnenste merg heen.

Als een wurm, wanneer hij zich wringt onder 's Wandelaars voeten,
330 Zoo ontkromde hij zich, en sprak: 't geen mijn zwijgen bedekte,
Want ik ontroerde hevig van 's Boosdoeners zonden: dat alles
Zal het toekomende ontwikkelen. Verhaast zijne naadring, en oordeel,
Hoogepriester! Hij zeide 't, verlijfde, en kon niet vergrammen.
Maar de stilte wierdt stiller, en Portia zag den Propheet staan,
335 Toen hij de aanspraak des Doodvijands hoorde. Nu straalde er blijdschap
Uit haare oogen; haar hart sloeg luider, en groote gedachten
Stroomden om hoog in haar hoofd. Het scheen haar, als of zij door 't nieuwe
Groote gevoel wierdt opgeheven. Met vuurige blikken
Vorscht zij in 't rond, of z' ook onder de Schaar' er geen eedleren aantrof,
340 Die den Propheet met haar mede bewonderden. Doch te vergeefs was 't
Goede Zielen te zoeken in 't midden eens Volks, nu al rijp om
Haast gevonnisd te worden, te staan op den vlammenدين puinhoop
Zijnes Tempels, in welken reeds niet meer d'Eeuwige woonde.
Eénen ontdekte zij slechts, die ver in 't Beneden-palleis zich
345 Met de bende aan de kolen warmde. Zij zagen hem wild aan,
En zij streedden met hem; hij wederleide hen vuurig.
Eindelijk scheen hem de moed te ontzinken, en, bleek en verwilderd,
Zag hij in 't rond om zich heen, sloeg dan weder 't oog op den Leeraar.
Ach, de Man is zijn Vriend, zoo dacht de Heidinne; hij werkt
350 Om hem te redden, en wil dat die laage Gemeente de wegen,
Welke de Wijze bewandelt, begrijpe: hoe edel hij leefde,
Hoe menschlievend hij was, hoe veel goeds hij zonder geruisch deed.

Maar zij bevatten hem niet, en dreigen hem ook voor dat Grauw, daar
 In de Vierschaar, te voeren. Hij schrikte hier voor, en hij beefde
 355 Voor dat sterven te rug, waar meê hem de woedenden dreigden.
 Mogelijk zondt hem de Moeder wel af des Bedrukten, en smeekte,
 Nedergezonken in traanen voor hem: hij mocht gaan, en bevrijden,
 Ach van den dood bevrijden den besten en liefsten der Zoonen!
 O hoe zal zij van smert, de beminnenswaardige Moeder,
 360 (Minnenswaardig is zij, want anders had zij dien Wijzen
 Nimmer gebaar!) hoe zal zij van smert en jammer verzuken,
 Als zij verneemt, wat de woedende Pharifæër gezegd heeft!
 Maar wat is er in mij, dat mijn hart, tot zoo tedere zorgen
 Voor deeze Onbekende, en met bevindingen opzwelt,
 365 Die ik nog nooit gevoelde? Zijn 't wenschen, den Eedlen gebaar, hem
 Aan de Waereld gegeven te hebben? Uw leven vloei' heenen,
 Moeder, te zalige Moeder, vol hoogmoed op hem! en uw ooge-
 Zie hem niet sterven; schoon d'Aarde veel door dat sterven zal leeren.
 Nu verhief de Hoogepriester zich op zijn gestoelte,
 370 En hij zeide: Schoon 't gantsche Juda de lasten gewaar wordt,
 Welke de Man, dien wij richten, op alle schoudren gelegd heeft,
 En hoe zeer ook de Aarde hem kent, als die tegen den hoogen
 Wreekenden God op Moria, den Priester van 't Heiligdom Godes,
 En den grooten Cæsar te Rome met woede gemuit heeft;
 375 Schoon geheel Israël 't vonnis van zijnen dood met ons uitspreekt;
 En niet Kajaphas slechts aan het zwaard, dat het treffe, bevel geeft:

Ech-

Echter zullen wij hem met getuigen richten, en hooren!
 Israël is wel thans niet vergaderd, de meeste getuigen
 Overschaduwten de nacht (ras ontwaakt gij, gelukkige Volken,
 380 Tot veel minder ontwijde Feesten, dan welke de Mouter
 Nog met u vierde!): edoch hoe weinige Menschen ook hier zijn,
 Zullen ons tog geen getuigen ontbreken. Hij kome die 't recht doet,
 En zijn Vaderland mint; hij spreek wat zuiver en waar is!

Als het de Hoogepriester gezegd had, zoo traden beloonde,
 385 Wel onderrichte Mannen voor uit, en getuigden. Met lastring
 En ter aarde kruipende boosheid had Philo, voor andren,
 Hunne reeds kleine beweeglijke harten vervuld: Met ontvlamden
 Wilden blik, zag één van de Mannen zijdwaards, en zeide:

Hoe hij den Tempel ontwijdt, is ons allen bekend. Maar nog nimmer
 390 Heeft hij zoo zeer hem ontheilgd, als toen hij de vroome Verkoopers
 Van onze offren er uit verdreef. Gij waart tot het bidden
 Saamgekomen. Maar hij, hij dreef vergramd de Verkoopers
 Uit het gewijde Portaal. Voorwaar hij eerbiedigt den God niet,
 Dien gij de offeren toe kwaamt wijden; de offeren had hij
 395 Andersints niet verdrongen, dien roof gepleegd aan den Tempel!

Dus getuigt hij. Na hem verscheen een andre, verklaarde
 Jesus Godlijken ijver niet minder onzinnig: Hij wilde
 Toen den Tempel bemcestoren, van daar op Jerusaleem vallen!
 Maar de drom, die hem wel in de verre woestijne tot Koning
 400 Uit had geroepen, wierdt hier ongetrouw. Nu moest hij 't ontvluchten,

En thans rees een Leviet, en getuigde als of hij verächten
 Konde: Heeft deeze niet God gelasterd, die, vol van verwaandheid,
 Meent dat hij Zonden vergeeven kan? Hij vergunt op den Sabbath
 Airen te leezen! geeft dorren handen weér kracht op den Sabbath!
 405 Evenwel meent de booswicht, dat Zonden vergeeven hem vrij staa!
 Nu weder sprak een vierde. Het wilde gelach der verguizing
 Steeg hem in 't aangezicht op, en klonk in de stemme des Spreekers.
 En dit zei' hij: Ik moet wel getuigen: maar Vaadren, behoeft gij
 Tegen een' Man mijnen eed, die van onderneemingen duizelt,
 410 Welke op droomen als deeze gebouwd zijn? Hij heeft het gesproken;
 En het Volk, hem gelijk, vernam het met staarende oogen:
 Breekt deezen Tempel af: drie dagen, dan rijst er een nieuwe
 Weér uit het stof. Ik bouw hem! Dat heeft hij durven verklaren.
 Ook een Grijsaard ontêerde zijn jaaren. Met Tollenaars, sprak hij,
 415 Met die Zondaars verkeerend (ik zelf was een Tollenaar), heeft hij
 Zulke wijsheid verzonnen, die leert hoe men Mose moet hoonen,
 En den Sabbath ontwijden door 't heelen van zondige kranken.
 Dus getuigden zij elk; en alöm stort de blik der verwachting
 Neder op Jesus, hoe zich de Mouter verdedigen zoude.
 420 Zoo staat om den stervenden Christen, met bleeke gedachten,
 En met halve vreugd, die zich gaarne verheugde, der spottren
 Laage bende. Zij ademen zacht, en staamlen verwachting:
 Dat ook hem de moedige droom van 't onsterflijke leven
 Bij zijnen dood zal verlaaten. Hij blijft het bekennen! De Wijze

425 Bidt voor hun en voor zich, en lacht zijne graffpelonk over.

't Volk staart wachtend hem even zoo aan. De Godmensch intusfchen
Zwijgt. Maar gevleugde woede drijft Kajaphas voort, en hij vraagt hem:
Zondaar, zwijgt gij op 't geen tegen u door deeze getuigd wordt?

En nog zweeg de Godmensch. De Priester vergramde op nieuw weér:
430 Spreek! Bij den leevenden God bezweer ik u: Zijt gij de Christus?

Zijt gij des Aangebeneden Zoon? Hij had het gesproken;

Stond, van zijn Gestoelte gereezen, met doodende oogen.

Satan verzelde zijn' blik. De Doodsëngel, d' Engel van Philo,

Seraph Obbaddon, dacht vol vuur op de Zondaaren neder:

435 Zo hij de Wreedten met antwoord verwaardigt, zoo is het ontferming.

Maar reeds rust de wraake zich toe met alle die schrikken,

Waar, fins de donder rolt bij den Troon, God ooit mée verschrikte.

Ziet hij kooft, de laatste der dagen, en roept het Gericht op!

Donkere, zwarte, doodende dag, gij dag der beslissing!

440 Wees in uwe vreeslijke schoonheid gegroet, o gij schoonste

Onder de Zoonen der Ecuwen, gij plechtige dag der vergelding!

Dag van de richtende maat, van de klinkende weegschaal. Er mengen

Komende Sphæren haar galm in de zilvertoonen der weegschaal!

Wees gegroet, o gij dag! dan verbergt de genade zich onder

445 d'Edele sphaaren, die Palmtakken draagen! Deezen Geboornen

Uit de Aarde, dat stof, den sterflijken Zondaar van gistren,

Welke tegen den Eeuwigen opzwelt! En dien Geboornen

Onzes Hemels, die federt de Schepping weerspanningheid ophooft:

Beiden, Jehovah zij lof! zal de dag, de donderaar, grijpen,
 450 Om hen geheel te vernielen! 'k Bedekke mij dus, en verstomme.
 Maar mijn zwijgen is dood! mijn verstommen een bode des Wreekers!
 Dus dacht d'Engel in snelle vlucht der gedachten, en zag op
 Kajaphas, die reeds het antwoord verdoemde, eer 't Jesus nog uitprak.
 Maar de Godmensch zag naar den Hemel. De Seraphs verbaasden,
 455 Toen hij het deed: zoo zeer bespeurden zij aan zijne houding,
 Hoe hij zijne Godheid verborg, en, in menschlijke kalmte,
 Dat terug hieldt wat Waerelden schiep. Zoo houdt hij nog heden,
 Door het vertoeven geduchter, zijn Oordeel terug, en verdraagt het,
 Dat, in een keten van eeuwen, de stroom der weerspanningheid stroomde.
 460 En nu zag hij den Priester in 't aanschijn, en zeide: Ik ben het,
 't Geen gij gezegd hebt! Verneem, dat ik thans daaden volëindig',
 Die het begin zijn van 't Waereldgericht. Deezen Mensch van aarde,
 Dien eens ook een Moeder gebaard heeft, gij zult hem zien zitten
 Aan de rechterhand Gods, en komen op wolken des Hemels!
 465 Zoo ontfloot het toekomende Hij, die ten laatsten der dagen
 Vreeslijker zal verschijnen, dan ooit een Engel des verderfs hem,
 In den diepsten der nachten, bezong langs het stormende Pfalter.
 Zoo ontfloot hij, voor éenen gevleugelden blik, het toekomend';
 Sloot dan, voor den verbaazenden blik, het geduchte Tooneel weér.
 470 Kajaphas, want nu slingeren hem de stroomen der woede
 Voort; nu kent hij geen maat, geen perken, geen dwingende perken!
 Kajaphas tradt, meer ontvlamd nog, vooruit, droeg dood op het voorhoofd,

Sidderde hoorbaar! verscheurde zijn kleed! met gloeiende oogen
 Staarde hij vreeslijk in 't rond, riep onder de schaare, die stom bleef:
 475 Spreekt, waar toe de getuigen? Hij lasterde God, gij vernaamt het!
 Spreekt! wat denkt gij? Hij lasterde God! Zij riepen: Hij sterve!
 Philo zwol op: Hij sterve! o ja hij sterve! de volheid
 Van mijn hart giet zich uit! Hij sterve den dood der vervloekten!
 Boven aan 't kruis, den langsaamen dood der ijzeren wonden!
 485 Dat zijn vermolmend gebeente geen grafstede vind'! Op geen heuwel
 Over hem bloemen wasfen! Gebeente, vergaa door de Zonne,
 Ha! vergaa door de opene Zonne, en hoor te dien dage, als
 God tot het dorre gebeente roept, de stemme van God niet!

Dit zei' de Man, die rijp voor den dood was. Nu drong de Gemeente,
 495 Aangevuurd door zijn stookende taal, in verwoede bedwelming,
 Op den Godlijken Leeraar in. O geef mij den sluier,
 Siönietin, waar meê gij, wanneer gij zweeft voor Jehovah,
 Stil u bedekt, op dat ik mijn oog, gelijk d'Englen, verberge.

Gabriel en Elóa ontfliëerden zich ter zijde.

499 Gabriël! sprak deeze, hoe diep is 't geheim van Jehovah,
 Hoe ondoorgronddijk voor alle de Eindigen. 'k Zag ze geboren
 Worden, de Oriónen. Ik weet, wat wondren in ieder
 Duizental jaaren op hen geschiedden; doch nimmer geschiedde er
 Zulk een wonder als de verlaaging des Zoons tot die diepte!
 495 Hij, dien de Eeuwige eerst van den top des dondrenden Thabors
 Vonniste, die dat Gericht met deeze Godlijkheid uithieldt!

Die,

Die, met een' enkelen blik, mij den glans der Englen terug schonk!

Hij! G. En Hij, Elóá! voor wien het gebeente der dooden,
Aangetast door den ver-heerschenden storm der betere Schepping,

500 Eens zal opstaan: zoo dat het d'Aarde luidkeels in haar wecën

Voor den Almachtigen uitschreeuwt, met d'angst eener baarende vrouwe!

Die dan, met de donderbazuin, met getuigende Englen,

Met verzinkende starren, ten Waereldgerichte zal komen!

E. Ziet hij riep het licht, en het was er! Gij Gabriel zaagt, hoe 't

505 Ylings doorbrak! Hij ging vol duizendmaal duizend gedachten,

Duizendmaal duizend levens, verzameld aan zijne regter-

Hand, een' bezielende storm voor hem heen. Toen rolden de Zonnen,

't Klonk toen om de juichende Poolen! toen schiep hij de Heemlen!

G. Ziet, hij beval den eeuwigen nacht; die plaatst zich aan d'andre

510 Zijde der Heemlen! Elóá, gij zaagt hoe hij boven den nacht stond,

En hem toeriep! Nu wierdt er terstond een ontfaglijke, doode

Klomp, een klomp, die als een verbrijzelde Zon voor hem neérlag,

Of als lijken van honderd Aardbollen, famen geworpen!

En hij beval de vlamme. Toen stroomde de middernachts-vlamme

515 Door de strecken des doods! toen wierdt de ellende! haar diepten

Zonden toen jammrende toonen om hoog! toen schiep hij de Helle!

Beide spraken 't. Maar Portia zag den Godlijken lijden,

Konde het bange gezicht niet meer verdraagen, beklom het

Dak van 't Palleis. Met opgeheven, zich wringende handen

520 Stond zij, met oogen onwrikbaar gekeerd naar den scheemrenden Hemel.

En

En dus twijfelt haar hart: o gij, gij eerste der Goden!
 Die de Waereld uit nachten schiept, en den Menschen een hart gaaft!
 Hoe ook uw naam moge heeten: 't zij Jupiter, God of Jehovah!
 Romulus of Abrahams God! niet van enkele Menschen,
 525 Neen, gij Vader en Rechter van Allen! o mag ik het voor u
 Uitweenen, 't geen mij de ziel verscheurt? wat heeft hij misdreeven,
 Deeze vreedzaame Man, dat hem Onmenschlijken dooden?
 Is het u zulk een feestlijk gezicht, de lijdende vroomheid,
 God, van uwen Olympus te zien? Zoo is 't voor de Menschen!
 530 Lieflijk, betoovrend, is voor de Menschen de trotsche bewondring!
 Maar Hij, die de starren gemaakt heeft, kan die ook bewondren?
 Neen! gij kunt niet bewondren! Edoch een verheven gevoel is 't
 Voor den God der Goden: zijn Goddelijke oogen verdroegen
 Anders het lijden des Schuldloozen niet. Hoe beloont gij den Man eens,
 535 Die u deeze feestlijke praal der Menschheid ten toon spreidt!
 Mij, mij biggelt het mededogen de wangen om laag. Maar
 Gij kent slechts aan de lijdende deugd de beevende traane!
 God der Goden beloon, en bewonder hem, zo gij het doen kunt!
 Als zij zich thans voor over geboogen had over de leuning,
 540 Hoort z' aan 't Beneden-palleis als de stemme eenes Menschen in wanhoop.
 Petrus was het. De vroomme Johannes was aan de voorpoort
 Blijven staan. Hij hoorde en erkende den jammrenden Petrus;
 Riep hem toe: ach Petrus, leeft hij? Gij weent! hoe verstomt gij!
 Spreek! P. Johannes, laat mij, ach laat mij in d'eenzaamheid sterven!

545 Sterven wil ik! Hij is verlooren! Ik meer dan verlooren!
 Judas, Judas, onzaglijke Jonger! Gij hebt hem verraaden!
 Ik verried hem met u! Voor hen die mij vroegen, die allen,
 Heb ik hem, ach! in mijne te diepe ellende verloochend!
 Vliedt, Johannes! vliedt, wendt uw aanschijn, en laat mij in stilte
 550 Sterven! Sterf, sterf ook! Hij is ten doode veroordeeld!
 Ik ontrouwe! heb hem voor alle Zondaars verloochend!
 Perrus riep 't den verflommenden toe, en scheurde van daar zich
 Weg, maar bleef bij den dauwenden hoeksteen in 't eenzaame duister
 Staan, en wankelde, en hieldt zich, en zonk bij den steen neêr,
 555 Boog zijn afgemat hoofd, en weende lang, en verflomde!
 Eindelijk stroomde zij uit in breekende woorden, de volle
 Diep geschokte ziel: Laat af, met de doods-gedaanten
 Mij te verschrikken! zij dringen mij in het gebeente als zwaarden,
 In het vergruisde gebeente; laat af, en keer tog, o keer tog
 560 Deezen doodenden blik van mij weg, waar meê gij mij aanzaagt,
 Als de schriklijke daad, de laagste der daaden geschied was.
 Ach, wat deed ik! mijn Vriend, mijn Vriend! u heb ik verloochend!
 Dien ik beminde! die mij, gelijk nimmer een Leeraar, bemind heeft,
 Die een Goddelijk Man was! te kleine ziele, wat deed gij!
 565 Ziet, nu zal hij ook mij in het Waereldgericht voor zijn vroemer
 Jongren, voor zijne verhevene Englen, niet kennen!
 Ken mij niet, ik verdien het! O ken mij weder! Ontferm u
 Over mijn angst! Wat heb ik gedaan! Hoe meer ik het doorzie,

Zoo veel dieper graaft het den dood mij in het gebeente.

570 Sterf! o konde ik sterven! Ja sterven zal ik, maar langzaam!

Hier verstomde hij, weende, en verdiende dat weenen hem vrijstond.

Naast hem stond zijn Beschermmer Orion; die zag hem, en voelde

Meêdogen, ja, maar ook Engelen-vreugden. Toen wendde zich Petrus,

Hief zich weêr op, sloeg het oog naar den Hemel: Gij vreeslijke Rechter!

575 Vader der Menschen en Englen, en van uwen Zoon! mijn verbrijzeld

Hart, dat kent gij, gij kent het beeven der diepste gedachten.

Jesus, uw Kind, ik heb hem verloochend! Ontferm over mij u!

Ach, ontferm u mijner, die Vader van 't Godlijke Kind zijt!

Hij moet sterven! Ik ben het niet waard, met den dierbren te sterven!

580 Laat mij hem echter nog, eer hij het hoofd ter grafftede neêrbuigt,

Eer hij, onder de trouwere Jongren, den zegen, de laatste

Liefde verdeelt, o laat mij dan nog den reedren aanschouwen!

Laat zijn stervende blik mij vergeeven! dan smeek ik geen zegen,

Enkel genade! te bang, te schuldig om uit te roepen:

585 Hebt gij maar éénen zegen? maar éénen voor deeze Oprechten?

Ach, zo mijn traanen mij slechts vergiffenis toebrengen, zal ik

Gaan, hem voor alle Menschen bekennen. Zoo lang, o mijn Schepper,

Als gij mij dagen gebiedt eenes Menschen te leeven, zoo lang ook

Zij 't mijn geliefdste bedrijf. Ik zal de goede, de vroomme,

590 Alle reine harten, ik zal ze zoeken, met droefheid

Onôphoudelijk hun, en met deeze traanen verhalen:

Ja, ik kende den goeden, den dierbren, den besten der Menschen!

Jefus, des Allerheiligsten Zoon, en ik was het niet waardig
Hem te kennen! Ik was zijn verkooren Jonger; hij minde
595 Zijnen Jonger! doch was ik niet waardig, hem weder te minnen.
Want ik beminde niet meer, in de fombere uure, den besten
Onder de Menschen! Hij was de beste, beste! Zijn leven
Was voor andren en niet voor hem; 't menschlievendste leven!
d'Armen spijsde hij, heelde de kranken, riep dooden uit graven!
600 Daarom doodeden hem, die menschlievenheid haaten. Verheft u,
Koomt, gij Mannen, en laat ons gaan naar den dooden, en weenen!
Ach, te vreesfelijk is de gedachte aan een graf dat hem insluit!
Jefus, gij Godlijke Man! waar zal ik het zoeken? waar zult gij
Sluimren in stilte, zo nog der woedenden woede u een graf laat.
605 Dus badt Hij, dien de zondige Aard' in woorden erkent, in
Daaden verloochent. Zijn traanen beloonde eene Martelaarskroone!

D E M E S S I A S.

Z E V E N D E Z A N G.

D E M E S S I A S.

Z E V E N D E Z A N G.

Gij, Elóa, gij stond op het Morgen-rood. De Beschermers
Onzer Aarde stonden om hem. In de machtige Harpe
Zong hij. Ziet, gelijk de Verrijzing zal juichen, zoo zong hij!
Eeuwig zij uwe werking! Breek aan, wordt geboren, o dag des
5 Offers! Hij klimt steeds hooger naar boven. Zijn naam is Ontfermer.
Hem, hem zegenen d'Oríónen, en roepen den kleiner
Zonnen in 't rond, de Zonnen den Aardbollen toe: Gij Verzoener,
Dierbre, schoone, bloedende dag; die u zondt is de Liefde!
Harp, voeg uw toonen daar bij! Het stof herschept hij tot Englen!
10 Eeuwicheden van rust zijn 't gevolg zijner hooge Triumphen!
Ziet ik verhef mijn oog, en aanschouw! Een heuvel der Aarde
Is het Outer! Het Outer beeft voor het komende Offer!
Had Hij, die verzoend moest worden, als steenen uit beeken,
Starren gevat, die Starren den Zoon gebouwd tot een Altaar:
15 Echter had ook dit Altaar gebeefd voor het naderend Offer!
'k Zie in het rond. Hoe lagchen aan d'Aarde de helderder Zonnen

Toe!

Toe! en hoe zwemt haar ligter gevolg daar heen in de Heemlen!
 O gij ruste des feestlijksten onder de Feesten! gij Sabbath!
 Sabbarh des Vaders en Zoons! Ik hoor! de Jubel-accorden
 20 Galmen van alle de Harpen hier heen! de kroonen der Englen
 Zinken allen! Zij is, de Schepping is Sabbath geworden!
 O gij gedachte, gedachte! Er gaan duizenden jaaren voorbij ons,
 Eer in uw heilig licht van verre de Séraph om hoog ziet,
 Gij: de Zoon des Vaders stierf. d'Onëindige denkt u.
 25 Zoo zong Elóá. De Hemelen kaatsten de toonen hem weder.
 Maar door de Zonde verblind, en met haar Oordeel beladen,
 Dacht geheel anders op d'Aarde een hoop van Stervlingen. Satan
 Dacht gelijk zij. De Voorzienigheid Gods liet de stoute Overtreeders
 Gantsch hunne maat vervullen. De Hoogepriester verzamelt
 30 z' Allen in de binnenste Zaal. Hier houden zij raad; hier
 Zweeren zij samen tegen Jehovah. Den dood was het Offer
 Lang reeds gewijd. Zij houden slechts raad over 't Volk en Pilatus;
 Over de wijs zijnes doods. Aan het kruis op Golgotha zult gij
 Bloeden! Philo verſmaadt het, iets van hunne Wijsheid te leeren;
 35 Scheurt zich de ſamenkomst uit, en zoekt den Mesſias, en vindt hem
 Bij de wacht, aan 't verſlouwde vuur. Hier gaat hij met wilden
 Dreigenden ſlap voor hem op en neder. Zijn treffende ooggen
 Hechtten onafgekeerd zich op den Heiland, en ſtraalden van wraakzucht,
 Maar, hoe zeer hem de woede ook beheerschte, overdacht hij voorzichtig,
 40 En ſcherpziende, nogthans de reiën der zwaarigheden,

Stelde moed tegen iedre van deeze, en Priesterlijk aanzien,
 En welsprekenheid; 't uiterste zelfs; liet niets voor 't geval bloot.
 Eens, toen dacht hij aan 't Volk, verhief zich zijn hart om te beeven;
 Maar hij bedwong het, bepaald om te dooden of zelve te sterven!
 45 En nog eens, hij denkt aan het geen hij terstond zou volvoeren,
 Siddert zijn hart. Maar ras overwint hij 't getuigend geweeten!
 Nu, vervuld met heete besluiten, het luchtigste weeffel,
 Ligt t' ontweeven, zo God alleenlijk 'er wenken toe afzondt!
 Nu vliegt Philo terug naar den Raad: Wij vertoeven nog, Vaadren?
 50 Breekt niet de schemering aan, en moet hij den avond beleeven?
 Ligt overreedde hij hen. Zij haastten zich, namen en leidden
 Naar Pilatus den eeuwigen Zoon, een vreeslijke bende,
 Hoogepriesters en Wet-verklaarders, de Oudsten van Juda.
 En de morgen ademde koel. Toen Jesus den Tempel,
 55 Die nu, weinige uren nog slechts, des Middelaars offer
 Af moest schaduwen, thans door de vormende schemring ontfloerst zag,
 Sloeg hij het oog naar den Hemel. Zij gingen. Reeds ginger ook Volk mee:
 Want het gebeurde in den nacht was door het gerucht niet verzwegen.
 Eenigen waren vooruit gezonden, en hadden Pilatus
 60 Reeds de komenden aankondigd. Zij kwamen. 't Verbaast hem,
 Dat geheel Juda voor hem verscheen, om éénen Gevangnen
 Aan te klaagen. Zij gingen met dien de verhevene trappen
 Op in gedrang, en bleeven bij d' ingang op Gabbatha stilstaan.
 Hier was de Rechterstoel thans. De gebruiken van 't Feest brachten mede,

65 In het Palleis niet te gaan. Pilatus zat op 't gestoelte:
 Hij, een ontiaard Romein, een verwijfde kenner der wellust;
 Trotsch, en wreed te gelijk, maar listig genoeg, om van Romens
 Oude gerechtigheid eenige trekken te veinzen. Hij zeide:
 Van wat misdaad beschuldigen d' Oudsten in Juda dien Man daar?
 70 Kajaphas zelv' zie ik hier. Hij sprak het met hoogheid, en meer nog
 Zag hij op Jesus dan op de Vergaandering. De Hoogepriester
 Tradt nu nader, en zeide: Wij zijn overtuigd dat Pilatus
 Zoo ons kenne, dit oordeel velle van Israëls Vaadren:
 Dat zij deezen voor hem niet hadden gebracht, bijaldien hij
 75 Niet een misdaadige ware! Hij is het, Pilatus, hij is het
 Meer dan het iemand nog was, van den tijd af, dat ge Israël oordeelt!
 In hunnen boezem verbergen Judæa's Vaadren dit hartzeer;
 Kunnen 't u niet verklaren, hoe fel deeze Jesus zich aankant
 Tegen de Wet onzes grooten Propheet's, en den heiligen Tempel!
 80 Hoe, door misleidende wondren, de Toveraar 't Volk van ons afrekt,
 En door gesprekken die 't oog verblinden. Reeds lang, o Pilatus,
 Heeft hij verdiend te sterven! Hier viel de Romein in zijn rede:
 Nu, zoo oordeelt hem dan naar uw eigene wetten! Hoe biedt gij
 Dit, Pilatus, ons aan? Gij weet tog, Romein, dat wij niemand
 85 Mogen dooden! Hier breekt hij af, om den toorn te verbergen
 Tegen Pilatus, die hun de ontwrogene vrijheid herinnert!
 Maar nu spreekt hij op nieuw: Met welke gehoorzaamheid, weet gij,
 Welke diepe gehoorzaamheid, welke onwrikbre getrouwheid,

Wij Tiberius, den Behcerfcher, den Vader der Volken,
 90 Steeds vermeerdre zijn bloei! onderdaanig zijn! Deeze Jefus,
 Dien gij, Pilatus, voor u ziet staan, rot in de Woestijnen
 Juda's de Volkeren famen! Een machtige Redenaar, poogt hij
 Hen t' overreeden, om zich van Cafars hoogfte regeering
 Los te fcheuren, tot Koning hem zelv' te verkiezen. Ik ben het,
 95 Dien de Propheeten verkondigden! Ik, de Verlosfer in Juda!
 En, op dat hij de kleine zielen nog meer voor zich winne,
 Ieders neiging uitvorsch', hen allen kenne; hen allen
 Voor zich verleide, zoo houdt hij hen in de Woestijnen, en fpijst hen!
 En hoe heeft hij ze niet gewonnen! Getuige is zijn intrée
 100 Binnen Jerufalem. Maar ik beschrijf noch de praal, noch het juichen,
 Niet d' ontwijdingen van deezen dag! Gij waart tegenwoordig,
 Hoorde der Volkren gefchreeuw, hun Hofanna, den dronkenen Jubel,
 Deezen triumph: zoo dat uw Rechthuis zelf er van inzonk.

Maar Pilatus grimlacht. En Philo bedwong zich, en zeide:
 105 Kond' ik gelooven, o Heerfcher, dat g' u door de buigfaame zachtheid
 Van zijn gelaat liet bedriegen; voor niet onderneemend den trotschen,
 Die het bezit, mocht houden: ik zweeg; maar, kenner van Menfchen,
 Deeze Jefus, hoe klein hij u fchijne, thans, nu in de keten
 Juda hem voor den Rechter brengt: hij was 't, o'Romein, niet,
 110 Toen hij nog in de Woestijne van Galilæa in 't rond trok.
 Ziet het weeffel zijnes ontwerps: Eerst lokt hij de Schaare,
 Door de kunsten, die u de Hoogepriester genoemd heeft;

Dan beproeft hij, hoe ver hem de duizlende Schaare gehoorzaam*,
 En zij gelukt hem, de stoute proeve. De taal van vertrouwen,
 115 Hooge welsprekenheid, alles verftomt nu. Tot hier toe gelukten
 Wondren, nabootfend verricht. Op eens beweegt hij nu 't Volksheir,
 Hem tot Koning te maaken. Zij haasteden, drongen zich, riepen
 Reeds om hem heen. Hij zag 't, en ontweek, om hun ijver te tergen.
 En het gelukte, zij zochten hem op. De stortende ftroom trok
 120 Nieuwe ftroomen aan zich. Ten laaftten, nu waren de Volkren
 Machtig genoeg, nu ontweek hij niet meer! kwam hij binnen de Hoofdstad
 Triumpheerend. Edoch, zoo zeer het Volk hem ook aanhing,
 Was het nogthans te bevreesd om Jerufalems Vaadren te dwingen,
 Van hunnen Koning t' ontmoeten. En ware ook dat Volk, o Pilatus,
 125 Ten bedrijve bepaald geweest: zoo hadden de Vaadren,
 Alle de grauwe hoofden, die gij, Pilatus, hier staan ziet,
 Alle Dienaars des grootften der Tempelen, wij hadden met vreugde
 Dan voor onzen Caſar gebloed. Zoo zeide de Priester.
 Maar de Godmensch ftond diepzinnig. Er rustede 't lijden
 130 Van de groote Verzoening op hem. De vernielendfte dood riep
 Hem naar 't Outer. De Menſchen, die mede woededen, waren
 Offerars slechts. Hij bemerkte ze pas. Zoo let ook de Veldheer,
 Die het bevel van zijn Vaderland kreeg, tot het ſtraffen des trotschen
 Volkenbedwingers, en om hem de toornige traan te doen voelen
 135 Van Vrijgeboornen, hij let op het ſtof des vermoordenden ſtrijds niet!
 Maar hoe zeer hij ook een Romein is, bewondert Pilatus

Echter den zwijgenden Heiland, Gij hoort de hevige aanklagt,
 En gij zwijgt? Gij wilt u misfchien voor deeze Vergaadring
 Niet verdedigen. Koom! De Godmensch volgt hem in 't Rechthuis.
 140 En d' onzekerheid doolde op dien tijd met wanklende fchreeden
 Om de Priesters, en verwee hun aanschijn met beevende bleekheid.
 Maar eên verworpener Zondaar dan zij, de zwarte Verraader
 Zijnes Godlijken Vriends, zoo dra hij den komenden dood zag,
 Wien te gemoet de Priesters den deugdfaamen leidden, verhief hij
 145 Ijlings zich, naar Gabbatha vliegend. De stormende Schaare
 Wederhieldt hem met macht, en dwong hem te rug. Hij begaf zich
 Nu naar den Tempel. Hier had, uit vrees voor fchielijken oproer,
 Kajaphas Priestren geplaatst. Dit wist de Verraader. Hij ging reeds
 In de stille Portaaln der hooge Tempel-gewelven.
 150 Toen hem het hangend gordijn voor het Allerheiligfte in 't oog viel,
 Keerde hij om, wierdt bleeker, en fidderde luid! Hieröp wendde
 Hij 't naar de Priestren, en fprak met woedend berouw: Ha! daar heb g' uw
 Zilver weder! en wierp het hun voor de voeten! de Vroome,
 Dien ik verried, zijn bloed is bloed der onfchuld; dat koomt nu
 155 Over mijn hoofd! Hij fprak het, en rolde de opener oogen,
 Ging, en fnelde, en ontvloodt het gezicht der Menfchen, en rukte
 Zich uit Jerufalem, ftond, toen ging hij, ftond weder, vloodt nu,
 Zag met wilde blikken in 't rond, of hij Menfchen gewaar wierdt.
 Toen hij er geen' ontdekte, toen 't ftonne geraas van de Stad nu
 160 Zich voor zijn oor volkomen verloor, beflout hij te fterven!

Neen deeze naamlooze plaag, kan mij na den dood niet geduchter,
 Schriklijker aanvallen! Woedt, o woedt t' ontfaglijke plaagen:
 Woedt, zoo lang gij nog kunt. Als deeze oogen zich sluiten, en alles
 Voor deeze ooren verftomt, zoo zie ik zijn bloed niet, zoo hoor ik
 165 Zijne breekende ftem niet meer. Maar, de Heerfcher op Horeb
 Zeide: Gij zult niet doodflaan! Hij is mijn God niet? Ik heb geen
 God meer. Ellende, gij zijt mijn God, gij gebiedt mij, met luide
 Stemme gebiedt gij mijn' dood. Ik zal u gehoorzaamen. Sterf dan,
 Sterf, Verloorne! Gij beeft! hier stormt het! Nog eens staat het leven
 170 In u op, en worstelt om voort te leeven! Verraader!
 Leeven wilt Gij, boven allen, die ooit verrieden, gebrandmerkt,
 Gij! Zij breidt zich voor mij, als een wijdgeopende grafstee,
 Vreesfelijk uit; zij is de bangfte der bange gedachten,
 Welke een Sterveling ooit ondervondt: Ik heb hem verraaden!
 175 Sterf! De ziel, die u na den dood nog ellendig terug blijft,
 Doodt ook die! Gij, die in mijn' boezem, als duurde gij eeuwig,
 U verheft, verneem uw noodlot, gij ziele des dooden:
 Ha! ik verwenfche ook u ter vernietiging! Judas ziet staarend
 Voor zich, terwijl hij het roept; in de diep geforte vertwijffling,
 180 Mengt hij tegen den Eeuwigen wraak. Den gang des Verworpenen
 Ging Obaddon, de Doodsengel na, en Ithuriël met hem.
 Toen nu Ischariot ftill ftond, en zich met iedre beweeging
 Meer aan het Oordeel wijdde, fprak Seraph Ithuriël vuurig,
 Snel tot Obaddon: Ziet, hij gaat in den dood! Ik verlangde

185 Eens hem nog t' aanschouwen. Ik was zijn Engel. Nu laat ik
 U en der wraake den Zondaar over. Ik ben zijn Beschermer
 Eens geweest, maar geef u, o Doodsengel, plegtig het offer.
 Neem hem, hij offert zich selv*, en voer hem ten eeuwigen doode!
 Hoe het geschieden moet, weet g' insgelijks uit des Rechters bevelen.
 190 Maar ik verberg mij, en keer mijn aanschijn! Nu spoedde de Seraph
 Zich met die vliegende woorden van daar. Ischariot koos zich
 Reeds de plek, tot zijn fierven bereid. Als Obaddon den heuvel
 Zag, zoo klom hij de hoogte naar boven. De rechterhand hief hij
 Met het vlammeende zwaerd naar den Hemel, en sprak nu de woorden
 195 Plegtig uit, die een Doodsengel spreekt, wanneer Menschen de maat van
 Al hunne miterijen vervullen, en zelven zich dooden:
 Dood, bij den vreeslijken naam des grooten Onëindigen! dood, koom
 Over den Man van aarde! Zijn bloed zij over hem zelven!
 Ziet, uwe Zonne hebt g' uitgeblust. De dood en het leven
 200 Lagen, ter keuze, voor u. Gij koost u den dood, o Stervling!
 Zonne, wordt uitgedoofd! koom Doodsangst! doe u wijd open,
 Graf! en neem hem, Ontbinding. Zijn bloed is over hem zelven!
 Jucas vernam des Onsterflijken stemme. Zoo hoort een Verdoolde
 Stemmen in 't eenzaam woud vol nacht, als over de bergen
 205 't Onweder, mijlen ver af, uit wolken de Ceedren ter néer stort.
 En hij riep in de woede der wanhoop: Ik ken het geruisch van
 Uwe stemme te wel! Gij zijt de doode Mesias!
 Gij vervolgt mij, en eischt uw bloed. Hier ben ik! hier ben ik!

Judas roept het met staarenden blik, en verwurgt zich! Obaddon
 210 Tradt met verbaazing zelve te rug, toen hij stierf! De geschokte,
 Wanklende ziel, nog driemaal worstelt zij, eer hem het hart brak;
 Maar voor de vierdemaal dreef haar de dood van 't gelaat des gestorvenen
 Zegerijk weg. Zij zweefde daarheen. Een leven, ligtvloeiend,
 Van ons bestaan d' oorspronkelijke kracht, voor den dood onöntbindbaar,
 215 Volgde terstond haar na uit het lijk, en beweegde zich rasfer
 Dan gedachten rondom haar, en wierdt tot een zweevend ligchaam:
 Zoo, dat ze d' Afgrond zag met een helderder oog, en met fijner
 Met verschrikkender oor den donder des Richtenden hoorde.
 't Ligchaam echter was niet volschapen, had niet zijne sterkte,
 220 Was maar gevoelig voor plaag, en van menschevijandige vorming.
 En, van de bedwelming des doods, kwam spoedig de ziel nu
 Tot zich zelve, en begon even spoedig te denken. Ik voel weêr?
 Wie tog ben ik geworden? Hoe ligt zweef ik heen, en verhef mij
 In de hoogte! Maar zijn dat beendren? Het zijn geene beendren!
 225 't Is evenwel een ligchaam! Wat zie ik duister! Wie ben ik?
 Maar ontfagchelijk is mijn gevoel! 'k Ben ellendig, ik voel het!
 Ben ik Judas, die stierf? Waar ben ik? Wie is op den heuvel
 Daar die heldre gedaante, die vreeslijker steeds op mij schittert?
 Waart gij donker gebleeven, mijn oog! Maar zij wordt nog geduurig
 230 Helderder, helderder, ijsfelijk helder! Aan 't vlieden, o Judas!
 Wee mij! het is de Rechter der Waereld! Ik kan niet ontvlieden!
 Daar is mijn affchuwelijk lijk! Hij zweefde wanhoopig

Digt langs d'Aarde. Verhef u! riep van den heuvel Obaddon,
Zweef niet aardwaards. Ik ben niet de Rechter der Waereld. Ik ben maar
235 Een der Gezanten van hem: Obaddon de Doodsengel ben ik!

Hoor uw Vonnis! Het is het eerste; er volgen er banger:

Eeuwige dood over u! Gij verriedt den Zondeverzoener,
Hebt u tegen Jehovah gekant, bracht u zelve den dood toe.

Zoo spreekt Hij, die de weegschaal houdt in d' ontsaglijke rechter-
240 Hand, in de flinke den dood: daar is geen maat om te meeten,
Geen getal om te tellen de plaagen, die op des Verraaders
Hoofd zich zaamlen! Toon eerst aan het kruis hem den bloedenden Heiland,
Dan van verre de tenten der vreugd; dan stort hem in d' Afgrond.

Dus sprak d' Engel het Vonnis uit. De beevende doode
245 Wierdt van schrik nog duistrer, en volgde van verre den Seraph.

Maar intusfchen was d' eeuwige Zoon bij Pilatus in 't Rechthuis;
En Pilatus vroeg hem: Zijt gij van Judæa de Koning?

Jesus zag met getemperder ernst den Romein in het aanschijn:

Was ik een Koning der Aard', als er Romen bedwongen heeft, 'k had dan
250 Volkren, die voor mij streeden! Ik ben geen Koning der Aarde.

Maar zoo zijt gij dan echter een Koning? Ik ben het! Ik liet mij
Hier op d' Aarde neder; ik wierd geboren, om Menschen

Waarheid te leeren. Wie zich aan die heilige toewijdt, verstaat mij!

Hier valt Pontius in. Met den toon eenes Mans van de Waereld,
255 Die kortziende, en spottend nogthans, over 't ernstige vonnist,
Zeide hij: wat is Waarheid? Hij sprak 't, en verzelde den Godmensch

Wederom in de Vergaadring. Ik kan, zoo riep hij den Priestren
 Toe, geen schuld des doods in hem vinden. Gij noemdet zoo even
 Galilæa. 't Was daar, dat hij muite. Ik zende derhalven
 260 Hem naar Herodes. 't Is zijn Gebied. Hij bestraffe hem! En ook,
 Zo, gelijk het mij schijnt, de vraag veel meer uwe Wetten
 Dan wel miterijen betreft: zoo is het Herodes
 Weder, die beter dan ik zal beslissen. Pilatus beval het.

Maar de Moeder intusfchen des liefsten onder de Zoonen
 265 Kwam, na doorwaakten en eenzaamen nacht, met het koele der scheemring
 Naar Jerufalem, vondt hem niet, waar zij hem zocht, in den Tempel,
 Vondt den Godlijken Zoon niet. Verzonken in bange verbaazing,
 Hoort zij van de Romeinsche Paleizen een dof, uit de laagte
 Stijgend geraas naar haar overwaaijen. Zij ging op 't geraas af,
 270 Zonder 'er aan te denken, waar uit het ontstaan kon. Nu treedt zij
 Onder het Volk, dat door gantsch Jerufalem heen naar het Rechthuis
 Toedrong. Beklemd, maar nog zonder vrees over d' oorzaak des oproers,
 Nadert zij bij den stoel des Gerichts. Hier ziet zij Lebbæus.
 Doch Lebbæus had nauwlijks de Moeder bespeurd, of hij vloodt. Ach
 275 Vliedt hij? Waarom zich gekeerd? Zoo dacht Maria. De Godheid
 Trok tegen haar, bij deeze gedachte, het zwaerd dat bestemd was
 Om door haar ziele te gaan. Maria verhief zich, ontdekte
 Jesus! Gij Englen, toen hij de bleekte des doods, waar meê zij
 Bleek wierdt, toen hij de staarende oogen der Moeder aanschouwde,
 280 Wendde hij 't aanschijn. Maar zij, toen duisternis uit haare oogen

Vloei-

Vloeide, en uit haare ooren verdooving, ging voorwaards, en beefde
 Nader bij Gabbatha steeds, en zag nog eens haaren Zoon staan,
 Zag de vermogende Klaagers om hem, en den richtenden Landvoogd!
 Hoorde de stemme des Volks, die met woede in de rondte van sterven
 285 Wedergalmden. Wat zoude zij doen? Tot wat voor ontferming
 Zou zij haar smeeking richten? Zij zocht, en daar was geen Ontfermer!
 Zag naar den Hemel om hoog; ook deeze verftomt voor de Moeder!
 En nu badt haar bloedend hart: O gij, die door Englen
 Hem mij verkondigen liet, hem mij in Bethlehems dal gaaft,
 290 Zoo, dat ik mij verheugde met Moedervreugden, gelijk er
 Nooit nog een Moeder kende; met vreugden, die d' Engelen zelven
 In het Lied van zijne geboorte niet alle bezongen!
 Gij, die Samuëls Moeder verhoorde, toen deeze aan het Altaar
 Stond, en weende, en badt: verhoor, Ontfermer, den jammer
 295 Mijner ziele; verneem de angst, die mij heviger aantast
 Dan eene baarende Vrouw. Het moederlijkst onder de harten
 Gaaft gij mij, en den besten der Zoonen, den besten van alle
 Kindren der Aarde. Laat hem niet sterven, zo slechts mijne smeeking
 Tegen uw Godlijken wil zich niet kant: o Gij, die de Heemlen
 300 Schiept, aan de traane bevaalt, u om ontferming te smeeken.
 Hier verftomde haar hart. De stroom der komende Schaare
 Dreef haar ter zijde, en ontnam haar 't gezicht van den Zoon. Zij ontrukkt zich
 Thans aan 't gedrang; zij stond, zij ging, zij zocht, maar zij vondt niet,
 Niet de Jongren! z' Omsluisde zich ten laaftten, en weende

305 Spraakloos. Hieröp haar oog naar boven verheffende, ziet zij
 Zich bij het Zij-paleis des Romeins. Veelligt dat hier Menschen
 Woonen, zoo denkt zij, veelligt dat zelfs in Paleizen van brasfers
 Eens eene Moeder baarde, die 't Moederlicfde te voelen
 Niet te klein is. O was dat waar, 't geen veele der Moedren,
 310 Portia, van u zeggen, dat gij een moederlijk hart hebt!
 O, gij Englen, die zongt bij de kribbe van zijne geboorte,
 Was dat waar! Zij denkt het. Reeds vliegt zij de marmeren trappen
 Minder omsluiërd om hoog, en gaat in de zwijgende zaalen,
 Doch niet lang, of er kooft uit een' verren verwulfdn gang, die
 315 Zich van den éénen kant van 't Paleis naar den Rechterftoel heentrok,
 Eene Romeinfche getreeden, en ziet Maria. De jonge
 Bleeke Romeinfche bleef zoo, als haar het lofgemaakt hair woei,
 Zoo als het ligte gewaad haar langs beevende leden om laag hing,
 Vol van bewondering ftaan. Want de Moeder des Ongefchaapnen
 320 Toonde, hoe zeer haar de fmert overdekte, evenwel in haar houding
 Eene hoogheid, van Englen, daar deeze z' ook nu begreepen,
 Nog bewonderd; met fmert overdekt, dan daalde ze 't diepfte
 Tot de Menschen om laag, om door hun bewonderd te worden,
 Die, 't geen de Hemeling las in haar helder gelaat, niet verftonden.
 325 Eindelijk fprak de Romeinfche: o zeg, ja zeg me, wie zijt gij?
 Wie gij ook zijt, ik heb nog nimmer gezien zoo een hoogheid,
 Zoo eene Godlijke fmert! Hier vatte Maria het woord op:
 Zo gij het mededogen, waar van uw aangezicht vol is,

Waar-

Waarlijk ook in uw hart ondervindt: zoo koom, o Romeinsche,
 330 Breng mij bij Portia. Meer nog verbaasd, hervat met een zachter
 Tedere stem de Romeinsche. Ik ben het, ben Portia. Zijt gij
 Portia zelve. Een geheim, een stil, een verzachtend verlangen
 Deed mij, zoo dra ik u zag, dat gelaat in Portia wenschen.
 Zijt gij 't dan zelve, o Romeinsche? 't Is waar, gij kent wel de smerten
 335 Niet geheel van een Moeder, die tot een Volk, daar gij haat aan
 Toedraagt, behoort. Doch Vrouwen uit Israël zelve verhaalen,
 Dat uw hart vol Menschlievenheid zij! De Man, dien Pilatus
 Vonnist! hij heeft geen onrecht gedaan, dien Tyrannen vervolgen.
 Ik ben zijne Moeder! Maria had het gesproken.
 340 Portia bleef voor haar staan, en zag met teedre verbaazing,
 Met verrukking haar aan. Het bekommerde mededogen
 Wierdt door de hoogre gedachte verdrongen. Zij kon maar bewondren.
 Eindelijk riep zij: Hij is uw Zoon? Gelukzalige, zijt gij
 Van deezen Godlijken Man de Moeder? Zijt gij Maria?
 345 En nu keert zij van haar het oog in verbaazing naar boven.
 O gij Goden, zij is zijne Moeder? U meen ik, gij hooger,
 Beter Goden, die mij in den ernstigen droom zich ontdekten.
 Jupiter is uw naam niet, gij heet niet Phoebus Apollo!
 Maar hoe dan uw naam zich ook noeme, gij zijt het, gij zondt mij
 350 Van den grootsten der Menschen de Moeder, indien hij een Mensch is!
 En mij bidt zij iets? mij? Neen bidt mij om niets, maar o leidt mij
 Liever naar uwen Zoon, naar uwen verhevenen Zoon heen:

Dat hij aan mijne duisternis mij, aan mijn twijfelen ontrukke,
Slechts van verr' op mij zie, mij de leer der Godheid ontvouwe!

555 Portia wendde op het laatste zich om. Met oogen vol liefde
Zocht Maria het oog der Romeinsche, en begon weêr te spreken:

Hoe is uwe ziele beweegd! Ja, Portia mint mij!

Portia! o, 'k was het ook, ik was van gelukkige Moeders
d' Allergelukkigste. Nimmer beminde een Moeder, als ik doe!

560 Maar, bij uw hart vol medelijden, neen, roep, o Romeinsche,
Roep uwe Goden niet aan! help zelve, zij kunnen niet helpen!
En ook u staat het helpen niet vrij, zo de raadslag des Heeren
Heeft bepaald, dat hij sterfe! Maar zekerlijk zoude Pilatus,
Zo het onschuldige bloed niet zijne ziele bevlekte,

665 Blijder voor het Gericht des Gods der Goden verschijnen.

Portia ziet haar aan, en begint nu zachter te spreken:

O wat zeg ik het eerst? war het laatst? hoe vol is het hart mij!

Eerst zij dit uw troost, indien 't u kan troosten: Ik wil u

Helpen, gij dierbre! Vervolgens weet, ik riep niet die Goden

370 Aan, die gij dacht dat ik eerde. Ik staa van een' heiligen droom op,

Welke mij betere Goden deed kennen. 't Zijn deeze, die 'k aanriep!

Ziet, een droom, als er om mijne ziel nog geen eene gezweefd heeft,

Ach, een hemelsche, schriklijke droom! Ik had u geholpen,

Zelfs al waart gij ook niet gekomen. De droom, o Maria,

375 Dien ik zag, had voor u reeds met machtige stemme gesproken.

Maar hij eindigde vreeslijk, en ik verstond hem op 't laatst niet.

Toen

Toen ontwaakte ik, en vond mij in 't koude doodzweet. Ik haastte
Mij terstond om te zien den verhevenen Aangeklaagden.

En nu hadden de Goden mij zijne Moeder gezonden.

380 Hier op zweeg ze, en wenkte een Slaavin, die diep in den gang stond.

Want zij gelastte, toen zij uit haare Zaalén zich spoedde,

Dat haar maar ééne Slaavin van verre zoude verzellen.

Deeze naderde thans, en ontving de nieuwe bevelen:

Gaa naar Pilatus, en zeg hem: Het is een rechtvaerdig, een groot, een
385 Goddelijk Man, dien gij vonnist. Verdoem den Rechtvaerdigen nimmer!

Om dezes Godlijken wille, Pilatus, heeft een gezicht mij

Heden verschrikt in den slaap! Nu stil dan, minnende Moeder,

Uwe smerten, en koom, dat ik onder de bloemen u leide

Dáár in de Morgenzon, op dat wij de Schaare niet hooren,

390 En ik u zegge, het geen mij de ernstige ure geleerd heeft.

Portia zei' 't, en zij daalden om laag. De eedle Heidinne

Slaat het ernstige ooge ter aarde. Nog zwijgt zij, verwonderd

Over den droom, en verdiept in nieuwe gedachten. Haar Engel

Had in haare ziele den droom gegooten; geduurig

395 Uit de liefings-gedachte, waar over zij 't vurigste peinsde,

Nieuwe gedachten ontwikkeld, om in haar harte de fijnste

Tederste snaaren gewisfer te treffen, 't geheel te beweegen.

Nu ontrukkt zij zich haaren betrachtungen, zegt aan Maria:

Socrates, ja gij kent hem wel niet, maar ik rille van vreugde

400 Als ik hem noeme! het edelste leven, dat ooit nog geleefd wierdt,

Heeft

Heeft hij bekroond met een' dood, die zelfs dit leven verhoogde!
 Socrates, altijd heb ik den Wijzen bewonderd! ik heb zijn
 Afbeelding onöphoudend betracht; hem zag ik al droomend,
 Hoorde zijn' grooten naam: Ik, Socrates, dien gij bewondert,
 405 Koom tot u over van d' andere zijde der graven. Verleer, mij
 Zoo te bewondren! de Godheid is niet het geen wij geloofden,
 Ik in de schaduw der strengere Wijsheid, en gij bij d' Altáären.
 't Hoorde niet tot mijn' last, u de Godheid volkomen t' ontwikkelen.
 Ziet ik geleide u slechts tot den eersten stap in den Voorhof
 410 Haares Tempels. Veelligt, dat in deeze dagen der wondren,
 Nu de verhevenste daad deezes Aardbols geschiedt, dat een beetre
 Hoogere geest genaakt, en u dieper in 't Heiligdom invoert.
 Zoo veel mag ik u zeggen, uw hart verdient die belooning:
 Socrates lijdt niet meer van de boozen! Elyfium is niet,
 415 Noch de Rechters der sombre Rivier. Dat waren maar prenten,
 Zwakke, doolende trekken. Dáár vonnist een andere Rechter,
 Lichten andere Zonnen, dan die in Elyfiums dalen!
 Ziet het getal, het telt, en de weegschaal weegt, en de maat meet
 Alle daaden! Hoe krimpen alsdan de hoogste der deugden
 420 Klein in elkaár! hoe vliegt haar bestaan gelijk stof in de lucht weg!
 Eenige worden beloond, de meeste worden vergeeven!
 Mij verwierf d' oprechtheid mijns harten vergiffenis. Boven,
 Portia, o daar boven, de Lijkbus voorbij, hoe verschilt het
 Van ons denkbeeld! Uw schrikkelijk Rome is een hoogere Mieren-

425 Hoop, en een enkle oprechte meêdogende traane
Aan eene Waereld gelijk. Verdien, ze te weenen. 't Geen deeze
Heilige Waereld der Geesten op 't ernstigst nu viert; en het geen mij
Zelve niet wierdt ontvouwd, en ik slechts van verre bewonder,
Is: de grootste der Menschen, indien hij een Mensch is, hij lijdt nu,
430 Lijdt nu meer dan een Sterveling leedt, wordt ten diepsten gehoorzaam
Aan de Godheid! volëindt daar door de grootste der deugden!
En dit alles geschiedt om der Menschen wille. Uw ooge
Heeft hem gezien. Pilatus is het, welke den daader
Vonnist van deeze daaden. En nooit nog had, zo zijn bloed stroomt,
435 't Bloed der onschuld luider geroepen. Hier zweeg de Verschijning.
Maar zij riep, terwijl zij verdween, mij na uit de verte:
Zie! Ik zag. En er waren rondöm mij graven, die open
Beefden; er hingen dicht aan die graven, van alle de Heemlen,
Zwaare wolken om laag; die scheurden zich op tot haar hoogste
440 Spitse; en een Man, dien bloed ontstroomde, ging deeze wolken,
Daar zij zich openden, in; ontelbaare Menschen verspreidden
Zich op de graven, en zagen met open verlangende armen
Deezen bloedenden na, die de wolken, waar z' opgingen, intradt.
Veele derzelven bloededen ook. De breede landsdouwen
445 Dronken hun bloed en beefden. Ik zag de lijdenden lijden!
Maar zij leeden met hoogheid, en waren betere Menschen,
Dan de Menschen rondöm ons. Thans kwam een storm mij bedreigen,
Zweefde op mij aan met geweld, en omkleedde de velden met schaduw.

Toen ontwaakte ik. Zij zweeg. Zoo stuit een laatste gedachte,
 450 Als zij, te dicht bij de diepten des Heeren, plotsling terug beeft.
 Zoo bleef Portia staan. Maria slaat naar den Hemel
 't Veel overleggende oog. Wat zal ik, o Portia, zeggen?
 Ja, ik versta het wel selv' niet geheel, 't geen de droom u geleerd heeft.
 Echter zie ik u aan, en eerbiedig u. Hoogere Geesten
 455 Zullen komen, en u in het Heiligdom leiden. Dit mag ik
 Evenwel zeggen, hoe gaarn' ik, als deeze spreken, verstomme:
 Hij, die deeze wandlende Heemlen zoo ligt als dat spruitje,
 Dat daar om hoog rijst, schiep; die hier den Menschen een leven
 Vol van moeite, vol vliegende vreugd en vliegende smerten
 460 Gaf, op dat zij de waarde der edeler ziel niet vergaten,
 En het voelden, dat over het graf Onsterfelijkheid huisvest!
 Hij, Hij is slechts Eén. Hij heet Jehovah, de Schepper
 En de Rechter der Waereld! des eersten onder de Menschen,
 Adams God; dan de God van veel zijner Zoonen; dan Abrams
 465 Onzes Vaders. Edoch de wijs, waarop wij hem dienen,
 Is den Vroomen bij ons, hoe zeer zich de trotsche ook verheffe,
 Evenwel duister. Doch heeft haar de Eeuwige zelve bevolen!
 En hij kent ze; hij zal ze ontwikkelen! ontwikkelt ze nu reeds!
 Jesus, de groote Propheet, de Redenaar Gods, en de Man van
 470 Wondren! Met naamlooze vreugd, met rilling, verbaazing en eerbied
 Noem ik hem Zoon! Hij kwam tot dat werk. Ik zoude hem baaren,
 Jesus zoude hij heeten, hij zoude de Menschen verlossen!

Kondigde mij een Onsterflijke aan. Wij noemen hen Englen;
Maar zij zijn Gefchaapnen als wij. Doch de Goden der Grieken,
475 Die van het vreeslijke Romen, indien z' al bestonden, zij zouden
Niets tegen d' Englen, dan Sterflijken zijn. Wanneer 'k in de hut nu
Jefus, den Zoon der wonderen, baarde, bezongen hem Heiren
Deezer Onsterflijken! Portia was bij haar nedergezonken,
Hieldt de geöpende handen om hoog naar den Hemel, verbaasde,
480 Wilde aanbidden, wilde, met zachte stemme, Jehovah
Noemen: edoch zij voelde 't, zij dorst den grootsten der naamen
Nog niet noemen! Nu rees zij op, en met aandoening zag zij
Op de Moeder, en sprak. Hij moet niet sterven! M. dat zal hij!
Ach, reeds lang deed mij de kommer mijn leven tot last zijn:
485 Want hij zeide 't, o Portia zelf! 't Geen mij en den Vroomen,
Die hem volgen, van al wat geheimen bevat, 't onnaspeurlijkst
En het moeilijkt is: Hij heeft beslooten te sterven!
Ach nu scheurt zij op nieuw aan mij op, de wonde in de ziele!
Uwe gesprekken van God bedekten haar even. Nu scheurt zij
490 Weder open, en bloedt, de wond die zoo diep is! U zegne
God, ja Abrahams God, hij zegen' u! Maar dit uw weenend
Oog, o keer 't van mij af. Het poogt vergeefsich mij te troosten!
Want hij besloot te sterven! en sterft! De stemme verliet haar;
En nu stonden zij beide lang met weggewend aanschijn.
495 Eindelijk, gelijk een stervende zich nog eens naar zijn' vriend keert,
Zoo sprak Portia nog: O gij, gij dierbaarste Moeder!

Moeder! ik gaa, en weene met u, bij de grafsteê des dooden!
 Dus onderhielden z' elkaar. De Hoogepriesters verzelden,
 En de Schaare met hun, den Godlijken Zoon naar Herodes.
 500 En reeds liep een geschreeuw door 't Paleis van den Vorst, dat Pilatus
 Naar Herodes dien Jesus zondt, dien grooten Phopheet uit
 Galilæa! De Vorst verzamelt de Hovelings-bende
 Spoedig rondöm zich, en nederzittende, zegt hij tot deezē:
 Heden wordt het beflist! Gij allen, gij hebt het vernomen,
 505 't Geen het vergrootend gerucht niet verzwēeg. De kranken met woorden
 Heelen; met woorden geflorvnen doen opftaan: en echter gevangen?
 Ziet ik verbaaze als gijlieden! Zoo sprak hij, en zeide niet alles
 Wat hij dacht. Zijn hart was hem veel trotscher gezwollen.
 Ja, de grootste Propheet van onze Propheeten, hij buigt voor
 510 Mij zich als aangeklaagde. Ik ben zijn Rechter! beveel hem
 Wondren te doen. Indien hij ze doet, maar hoe kan hij? De wondren
 Zijn tog onmooglijk! maar doet hij zoo iets, zoo heeft hem Herodes
 Wondren bevolen! en doet hij ze niet, zoo ben ik de Rechter
 Steeds des beroemden Mans, dien Jerufalem palmtakken ftrooide,
 515 Dien het Hofanna zong! Nög sprak hij, zoo traden de Priesters
 In de Zaaen binnen met galmende ftappen. Doch Jesus
 Was nog onder het Volk, dat hem persfend omringde. Nu wilden
 Duizend hem zien, dan weêr andere duizend. Zij stormden, zij riepen,
 Stonden, weenden, verbaasden, vervloekten, zegenden. Jesus
 520 Ging in deezē storm met die geduldige flilte,

Tot

Tot wier hoogte, al noemt ze de taal, de ziel zich niet opheft,
 Zoo gelijk Jesus ze voelde. Ook zag hij van verre de zijnen,
 Kende den eeuwigen troost, die in hunne zielen verrukking
 Storten zoude. Reeds waart gij geteld, gij traanen der vreugde!

525 Maar zij weenden dezelve nog niet. De meeste der Vroomen
 Waren onder het Volk, en drongen, om hem om den laafsten,
 Ach den laafsten zegen te smeeken. De stroomende Schaare
 Dwong ze terug. Zij beproefden het dikwijls. Dan, reeds had de Schaare
 Hen te zeer in haar maalfroom gevat; ook de Jongren, en Petrus:

530 Petrus, wien 't harte zwaar was, het ooge vermoeid en vol jammer;
 Ook Johannes, en u, Lebbæus! Nathanaël, veelen
 Van de zeventig; veele van Jesus Vriendinnen, Maria
 Magdale, Maria de Moeder der Zebedæieden;
 Maar de Zuster van Lazarus niet; zij lag te sterven. Maria

535 Magdale kon zich niet langer bedwingen; z' erkende er naast zich
 Één', dien de Heiland eens d' oogen ontfloot. O help mij, indien ge
 Nog aan die ure gedenkt, waar in hij u 't Zonnelicht wêergaf!
 Help mij! en lei' mij heen door de woedenden: zoo, dat mijn oog hem
 Eens nog aanschouwe, nog eens hem zegne! Zij willen hem dooden!

540 Maar zij smeekte vergeefs. De dankbaare kon haar niet helpen.
 Petrus was te vol angst, om op nieuw te naadren. Johannes
 Bleef op een' afgelegenen heuvel, zag den Mesfias,
 Badt! Gij Moeder der Zebedæieden, zcide Lebbæus
 Tegen Maria, terwijl zij van droefheid haar aanschijn bedekte,

545 Gij zijt eene gelukkige Moeder! Gij kunt naar den Hemel
 Opzien, en lagchen! Maar zij, die den Wondren-verrichter, den Vroomen,
 Die den Oprechten baarde, de Moeder des Godlijken Zoons, ach
 Deeze! Zij zweeft steeds somber vóór mij, waarheen ik mij wende,
 Ja, ik voel ze, ik voel ze, de bange gedachte! verftaa u,
 550 Moeder! gevoel u na, hoe uwe ziele van jammer
 Stom wordt! Gij Englen des doods, ontfermt u, en leidt haar, op dat ze
 Niet haaren Zoon bij 't fterven aanschouwe! Zoo zeide Lebbæus.
 Maar nu ging de Rechter der Aard' in 't Paleis van Herodes;
 En zij brachten hem voor den Vorst. Zoo laaten geftrafte
 555 Duizlende denkren voor zich de Voorzienigheid treden, en geeven
 Haar gedachten des stofs, en richten 't bestuur van Jehovah.
 d' Eeuwige Voorzienigheid echter roept blixemen op hun
 Schuldig hoofd. Herodes verbaast bij 't aanschouwen van Jefus,
 Hoe het zijn hoogmoed ook krenke. Hij had die ftoorlooze kalnte,
 560 Noch deezen adel verwacht. Hij zag hem lang met denzelfden
 Blik aan. De hoogmoed bedwong op het laatst de verbaazing. Hij zeide:
 Uwe Wondren, Propheet, doorklonken in 't rond de Gewesten,
 En ik hoorde er van fpreken. Doch soms vergroot of verkleint de
 Stem des Geruchts, en zelden verhaalt het de daaden, gelijk ze
 565 Waarlijk gebeurden. Nu, toon dan, Propheet! waar voor ik de wondren,
 Houden moet, die 't Gerucht van u noemt, en mischien u te kort doet!
 Niet als of ik aan d' uitvoering twijfle. Mijne oogen begeeren
 Slechts z' u te zien verrichten, u slechts te bewondren? En daar gij

Eer dan Abraham waart, zoo zijt gij ook grooter dan Mofes,
570 Grooter dan alle Propheeten na hem; zoo is het ook uwer
Waardig, om boven die allen door veel uitsteekender wondren
U te verhoogen! Ik houde er, op dat u de keus niet doe aarzlen,
Enkel verhevene u voor! Elk hunner eert zijnen daader.
Ginds verheft zich Moria! Aanschouw de gewelven des Tempels,
575 En de tinne des blinkenden Tempels; zij rijst gelijk torens.
Zeg: o tinne buig voor den Ziender! de beendren van David
Liggen in 's Tempels schoot! Hoe zoude de heilige Koning
Juichen, indien hij Jerufalem zag! en wij ons verbaazen,
Als wij hem zagen! Roep toe, o Propheet, aan de beendren des Konings,
580 Dat hij de duistre gewelven verlaat, en zich leevend vertoone!
Maar gij zwijgt. Gebiedt de Jordaan dan: verhef u, Jordaan!
Keer uwen golvenden loop, en stroom om de Hoofdstad! beschut haar
Glinstrende torens, en keer daarop naar Genezareth weder!
Of, geef aan Sion bevel, dat hij rijze, op den top des Olijfbergs
585 Nader zich bij den Hemel leegre. De Waereld betrachte
Staarend hem na in de groote ver heen geworpene schaduw!
Nog verftomt gij! Hij zeide 't, en wist niet, aan wien hij het zeide!
Wist niet, dat de Tyran van ontfaglijke Bergen, van Rijken
Laag gebukt, voor den Man, met welken hij sprak, maar een hooger
590 Stof-hoop is. Nog eens riep nu Herodes aan Jesus
Toe: waarom verftomt gij? De Godmensch zag hem met éénen
Blik zijner hoogheid aan! De Vorst miskent hem in alles:

Want

Want hij meent, dat hem Jesus verächt. Nu staat hij in woed' op.
 Kajaphas zag hem vergrammen, nam 't oogenblik waar, en zeide:
 595 Nu ontdekt gij het zelf, nu ziet gij het, wie de Propheet is!
 Ziet, hij verftomde voor u, toen gij de wondren begeerde!
 Kan hij ze doen? Wel geloofst het het Volk, gelooven het zelfs uit
 Onze Vergadering eenige zwakken. Maar wie zich vermetel
 Tegen de Wet des Verbonds, met dikwijls bestrafte verblinding,
 600 Tegen Moses verheft, kan God dien met wonderen zenden?
 Deezes Verbonds ontwijding! den rookenden Sinai, Godes
 Schrikken op hem! het roepende Onwêer, 't geklank der Bazuine!
 Moses in 's beevenden Sinai's wolken, zal Kajaphas wreken!
 Maar, hij muite zich ook tot een' Koning; hij lokte Judæa
 605 Om zich rond, en trok, vergezeld van galmenden Jubel,
 In Jerufalem in; zij strooiden hem takken! zij wierpen
 Hunne kleederen vóór hem nêer, en riepen: Hofanna
 Davids Zoon! En Sion wêergalmde, de Zaaln Moria's
 Klonken: Hofanna den Koning, den Eeuwig-gezegenden Godes!
 610 Ziet hij kooft in den naam des Heeren! strooit takken! Hofanna!
 In de hoogte der Heemlen Hofanna! Bij Davids gebeente,
 Bij het geroerde graf, bij de afch van Herodes den Grooten,
 Uwen Vader! ha, die ontwijding, wreck Gij ze, Herodes!
 Philo lachte Kajaphas toe, hoe ontvlamd ook zijn haat was.
 615 Maar met bitteren spot gaf Herodes bevel. Men omkleede
 Hem met dat witte gewaad, waar mée de Romeinen zich kleeden,

Als zij zich tot hunne Ampten bestemmen! Pontius oordeelt
 Wijs, en kent de verdiensten! Hij zal tot Koning hem wijden;
 Zal, bij Hofannaas en takken, hem purper geeven en kroonen!
 620 Als hij 't gezegd had, ging hij van daar. De Wacht van Herodes
 Kleedde Jefus in 't witte gewaad, en aanschouwde hem hoonend.
 Eindelijk zondt hem Herodes te rug. d' Ontfaglijke Schaare
 Had zich door nieuwe Schaaren vergroot, die ter viering van 't Pascha
 Kwamen. Ontelbaar gingen zij op, en verzelden den Godmensch.
 625 't Galmt van rondsöm in de klimmende Stad, nu Judæa er door treedt.
 Philo zag 't, en 't verschrikte hem niet. Zoo aanschouwt de ervaaren
 Stuurman, bij 't vloedende Meir, met blijdfchap de draagende golven.
 Philo ontdekt, dat het Volk nog verdeeld is. Er eeren den Godmensch
 Nog veele duizenden onder de Schaar'. Maar dit ftort hem geen vrees in!
 630 Want van eergicrigheid zwol hem het hart; 't overklom zich al duizlend
 Boven de wolken. Den vuurigen Zondaar omgaven zijn Vrienden,
 Zijne Vertrouwlingen, Pharifæers. Gevleugelde woorden
 Sprak hij tot hen, en hij zondt hen daaröp onder 't wijkende Volk uit.
 Ijlings verdeelden zij zich. Zoo vlocit er vergif uit den beker
 635 Eenes doodlijken Vijands; en dood is in iederen druppel.
 En nu onderrichten zij 't Volk, naar zijne verbittring
 Ieder, met zijne welfpreekenheid, zijne kunsten der ftrenge
 Of der gemaatigde Priesterlijkheid, veeltongige Spreekers:
 Meent gij, dat hij wondren verrichtte? Herodes beval hem
 640 Wondren te doen. 't Overtrof zijne macht! Gij zaagt, hoe hij ftom bleef.

Slaan ook Israëls Vaadren geloof aan zijn zending? Vervloekt zij
 Hij, die Abraham lasterde, en, jaaren, Gods Wetten ontwijdde!
 Ziet, de Priester Gods klaagt hem aan! Zondt God ons dan iemand,
 Dien hij verlaat? Hij verlaat hem! Gij ziet hem in boeijen! de Heidnen
 645 Oordeelen hem, doch te zacht! Zij kennen den Mitter te weinig.
 Vraagt om geen Gevangenen heden; de blinde Bewondraars
 Zijner daaden, zij zouden misfchien den Romein tot genade
 Voor hem beweegen. Gij had hen verleid; u trof d' overtreding!
 Mannen! gij zijt het heilige Volk! 't Is voor u, dat de Tempel
 650 Schittert, voor u slechts vlammen, op 't Outer, de Offren ten Hemel!!
 Wreekt, u roept het stof der Propheeten! het heilig gebeente
 Abrahams roept! welân dan, wreekt den grootsten der Vaadren!!
 Gantsch Judæa smolten z' aldus in één met hun moordrot;
 Duizenden sleepten er duizenden voort; der twijflenden waren
 655 Weinigen; weiniger nog der deugdgezinden en braaven!
 Even zoo staan, als een woedende Orkaan het woud heeft verbrijzeld,
 Als 't op den rug van bergen, veel mijlen lang, nu gestort ligt,
 Nog wel eenzaame Ceedren, en draagen de beevende wolken.
 Pontius had onderwijl, om voor Jesus het Volk te beweegen,
 660 Een' beruchten Gevangnen, van wien, er veel spraak in Judæa,
 Eer hem de keten beteugelde, ging, in 't geheim binnen 't Rechthuis
 Laaten brengen. Nu kwamen terug en het Volk en de Priesters.
 Nauwelijks gingen zij Gabbatha op, of men bracht den Gevangnen
 Op de hoogte tegen hen over. Zijn gloeiende oogen

665 Dwaalden zijdwaards in 't rond; hij weêrhielt den snuivenden adem;
 Niet het berouw, de woede boog zijn' weêrstreevenden nek. Zoo
 Stond hij gebukt voor het Volk, en flokte het toornige schuim in.
 En hem klettert de keten aan spier-rijke armen. Pilatus
 Plaatst aan zijn rechter zijde den Heiland. De Moordenaar zag den
 670 Man in het witte gewaad bij zich staan. 't Was deeze of hij zelve,
 Die moest sterven. Met steekend vuur doordrong hem de twijffling;
 En zijn hart sloeg zichtbaar om hoog! Zoo stond hij ter flinke.
 Maar Pilatus sprak, en wees naar d' andere hand: Gij
 Bracht deezen Mensch tot mij op, als of hij van Cæsar het Volk zocht
 675 Af te trekken! Ik heb hem verhoord, en vind hem onschuldig. Herodes
 Vindt hem even onschuldig. Ik laat het niet toe, dat hij sterve!
 Maar, nadien ik het Feest met het loslaten eenes Gevangnen
 Viere, zoo geesle ik, en laat hem dan vrij! Maar gij hoort naar geen rede!
 Welken, zoo spreekt dan, zoo woedt dan! zegt, welken zal ik u geeven:
 680 Barrabas, of Jesus, dien gij den Gezalfden van God noemt?
 Thans wierdt Portia's boodschap gebracht: Hij is een rechtvaardig
 Goddelijk Man dien gij vormist, verdoem den Rechtvaardigen nimmer!
 Om des Godlijken wille, Pilatus, heeft een Gezicht mij
 Heden verschrikt in den slaap! dit zei' de Slaavin hem. Het Volk zweeg,
 685 En nog zweeg het, en nu nog steeds. Die stilte deed Philo
 Beeven; toen deden zijn Helpers hem beeven, die kwamen en zeiden,
 Dat de Schaare nog hier en daar aan den Muiter getrouw was.
 Ook verhief zich van verre, met treurig aandoenlijk gelispel,

Eene stemme der eertijds stommen, der lammen en blinden,
 690 En der dooden, die Jefus den Vroomen! Menschlievenden! noemden.
 Maar het woedend gemurmél des hoops, die nabij was, verdrong ze.
 Even zoo wordt door den storm in het diepe Woud het geroep eens
 Hulploozen Kinds tot een zacht onverstaanbaar geluid. Zoo verdwijnt de
 Zedige daad eenes Wijzen voor 't ruischend bedrijf eenes Grooten.
 695 Philo ontdekt het gevaar; hij weet wat Pilatus bedoele
 Met den Moordenaar, welken hij tevens met Jefus aan 't Volk toont.
 Doch hij verlaat den Romein met trotsche houding. Vol hoogmoed
 Op de boeijen, waar mée hij zich voorfelt het Volk door eene Aanpraak
 Vast te kluisteren, gaat hij terstond op Gabbatha voorwaards,
 700 Hij, het wonder zijns Graauws! Van den Rechterstoel zag hem Pilatus:
 Na, met schier vergrammenden spot. Thans wenkte de Priester
 't Volk, en zij zweegen voor hem. Hij sprak met gevestigde blikken:
 Slechts met vliegende woorden, gij Mannen van Israël, kan ik
 Thans met u spreken. Gij kent mij. Ik haat de Verächtren van Mofes!
 705 Dien vervloek ik, die hem, hoe zeer de vleüende lip ook
 Anders mag spreken, door daaden vervloekt. Met zulk eene denkwijz
 Toon ik u heden Vernieling en Heil. Kiest, Israëlieten!
 Barrabas, of Jefus! Hij is, gij weet het, ik weet het,
 Barrabas is een Moordenaar! Ook weet Pontius 't. Had hij
 710 U niet tot mededogen getracht te verlaagen: met Jefus,
 Die zoo listig de onschuld, ook hier een Toveraar, nabootst,
 Zou hij hem vóór u niet hebben geplaatst. Maar Pontius oogmerk

Zal ik ter zijde stellen. Wij zijn overwonnen! wij zwijgen!
Hiervan echter kan Philo niet zwijgen, gij Israëlieten,
715 Dat g' aan den rand des afgronds, veelligt reeds zinkend, in duizling
Zoudt uwen ondergang kiezen! Ik spreek met angst, maar ik spreek tog:
Want zoo laag moet de Kleinzoon der groote Vaadren niet vallen!
Deeze Jesus! . Wat had ik u niet, o Mannen, te zeggen,
Wilde ik al zijne misdaden u, die alle beschrijven!
720 Haare zwarte gedaante ontblootte ik voor de Vergaadring
Uwer Heerschers. Toen hing aan mijne stemme zijn leven!
En zij spraken zijn Doodvonnis uit. Langs heilige steenen
Vloecide zijn bloed reeds neér: edoch wij mogen niet dooden!
Deeze Jesus, op dat ik u één, onder duizenden gruwlen,
725 Slechts herinnre! Hij weet het, de Wreedard, dat de Romeinen,
Als hij de maat zijner miterijen ten vollen vervuld heeft,
Komen zullen, en alles vernielen. Bij duizenden stonden,
Toen hij van de belegering sprak, de Hoorders rondom hem,
En van de zinkende Stad, van den Tempel Gods als een' puinhoop!
730 En gij bewonderdet hem, zoo waart gij verblind: hij intusfchen
Had geen ontferming met u. Hij ziet Jerusalems jammer;
Weet het, dat hij alleen de oorzaak der naadrende angst is;
En hij gaat voort met te doen 't geen hij deed. Den Tempel in vlammen,
Zoo gelijk hij, om nooit te herrijzen, Moria om laag stort!
735 Met den Tempel, hij ziet het! hoe van het Verzoenings-offer
d'Outers zich buigen! Hij ziet het verheven Jerusaleem weenen!

Ach, in asfche gekleed de Koninginne der Steden,
 Haarer Kindren beroofd! Zij liggen in 't oog van de Zonne,
 En vergaan! en hen, die de angst en de woedende honger
 740 Nog in het graf niet stortten, hen grijpen geweldiger Strijders,
 En verplettren hun teder gebeent' tegen vallende muuren!
 Ach hij ziet het, geen Vader beweent ze. Die stierven op 't slagveld!
 Geene Moeder! de Moeders, die waren lang van ellende,
 Lang van ellende vergaan! Hij ziet het, ontfermt zich niet uwer!
 745 Toen hij eindigde, schreeuwden nog andere Priesters 't genoeg,
 Dat ze over Philo's rede gevoelden, aan 't Volk toe. 't Behoefde
 Echter die woestheid, die grimmigheid niet, om hun hart te beweegen,
 Want dit kwam reeds genoeg tot besluit door eigene boosheid.
 Pontius zat in gedachten verlooren. Hij vroeg bij herhaaling:
 750 Welken, zoo spreekt tog, welken van beiden zal ik u geeven?
 Barrabas! rees een geschreeuw, met zulk eene woede, dat d' Englen,
 Die om den Godlijken stonden, hun beevend aangezicht wendden,
 Barrabas! rees het omhoog. Pilatus rukte met gramschap
 Zich van zijne verbaazing los: Wat doe ik met Jesus
 755 Dan, met uwen Gezalfden? Zij stormden, stampden en riepen:
 Kruist hem! Kruist hem! Wat heeft (nog eens besloot de Romein, hun
 Woede te lenigen) zegt mij, wat heeft hij dan tog misdreeven?
 Neen hij heeft den dood niet verdiend. Zij wierden vergramder,
 Riepen, en hun geschreeuw bezielde de stemmen der Priesters;
 760 Staamlend en bleek, en knarsfend, met wilde, vlamme oogen,

Rie-

Riepen zij: Kruist hem! Kruist hem! En Sion klonk van het druischen
 Hunnes geroeps; met dien berg, de verlaatene Zaaln Morta's,
 En de getorende Stad; en stof rees met het gedruisch op.

Pontius, hevig ontroerd, bespeurt dat hij vruchteloos arbeid
 765 Aan des Verlosfers behoud; en besluit onromeinsch, om het Vonnis
 Uit te spreken over den Man, dien hij schuldeloos oordeelt.
 Vreesächtig had hij te vooren het hooge gestoelte verlaaten;
 Thans beklom hij het weder, en gaf bevelen. De Slaaf kwam
 Ijlings te rug, en droeg door der Priestren gedeelde verzaamling
 770 Een Corinthisch Vaas, met zilveren beeldwerk; hij hieldt het
 Voor Pilatus. De Stadhouder wenkte het Volk. En het Volk stond,
 Zag al zwijgend naar boven. Nu stroomde het water. Pilatus
 Wiesch zich plegtig de handen voor 't Volk. De Cherub, die eens in
 Gofen voorheen die hutten alle verschoonend voorbij ging,
 775 Die met het bloed der lammren betekend waren, hij zweeft nu
 Vreesfelijk, toegerust met het verderf, met de schrikken des Heeren,
 Over de velden Juda's, om 't Volk tot het oordeel te wijden.
 Zijn gevestigd oog verliet des Verzoenenden oog niet.
 En hij zag in den blik des Godlijken, met de verwerping
 780 Eene traane vermengd. De Doodsengel sprak nu die woorden
 Der vervloeking, die 't Vonnis des Rechters daar boven vermelden,
 Als voor 't volkomen gericht geheele Volkeren rijp zijn!
 Even als d' Aardbeeving, ver van ons af, den dood propheeteert, zoo
 Ruischte zijn stem. Toen groef hij in koperen Taafeln het Vonnis

785 Om 't voor den Troon des Rechters te plaatsen. Nu wenkte Pilatus
 Aan den Slaaf, zich te rug te begeeven. Toen riep hij het Volk toe:
 Woedenden, neemt het op u! Ik ben aan het bloed niet schuldig
 Deezes Rechtvaardigen! riep 't naar beneden; en Israëls Engel
 Wendde zijn aangezicht weg, verbleekte, beefde en verliet hen.

790 En nu spreken zij zelve hun Doodvonnis uit, en roepen:
 Laat zijn bloed over ons en onze Kinderen komen!
 Bleeke ontroering, en stilte, gelijk zij om graven verstijfd ligt,
 Rilling en angst, als van stervenden, volgen nu, maar het berouw niet!
 Pontius wees naar de rechter en linker zijde, en men voerde
 795 Jesus in het Portaal ter geesling; den Moordenaar 't Volk toe.
 Barrabas, nu hij rondom zich niet meer het ijzren geklank hoort,
 En thans vrij is, schudt hij zich, brult met stormende vreugde,
 Staat, verstormt, en loopt; dan staat hij weder! Het Volk heeft
 Daar, waar hij nadert, terug. Zoo verschrikt een raazende booswicht
 800 Voor de volëindigde daad. Doch Philo vermaakt aan 't gezicht zich.
 Gaarne ook had hij den Heiland verzeld. Hij ging bij de voorpoort
 Op en neder, en stond, en had hem gaarne gezien, ook
 Gaarne stemmen der angst van hem zegepraalend vernomen.
 Maar o Gij, die uw oog van den Godverzoener gewend hebt,
 805 Zing Sionietin, de geesling, het riet, en den purperen mantel,
 En de kroone, doch even slechts, met een' enkelen ween-toon.
 Thans is de wacht rondom hem, veel laage zielen, verzameld.
 En zij kleeden met woestheid hem uit. Zoo ontbladert de stormwind,

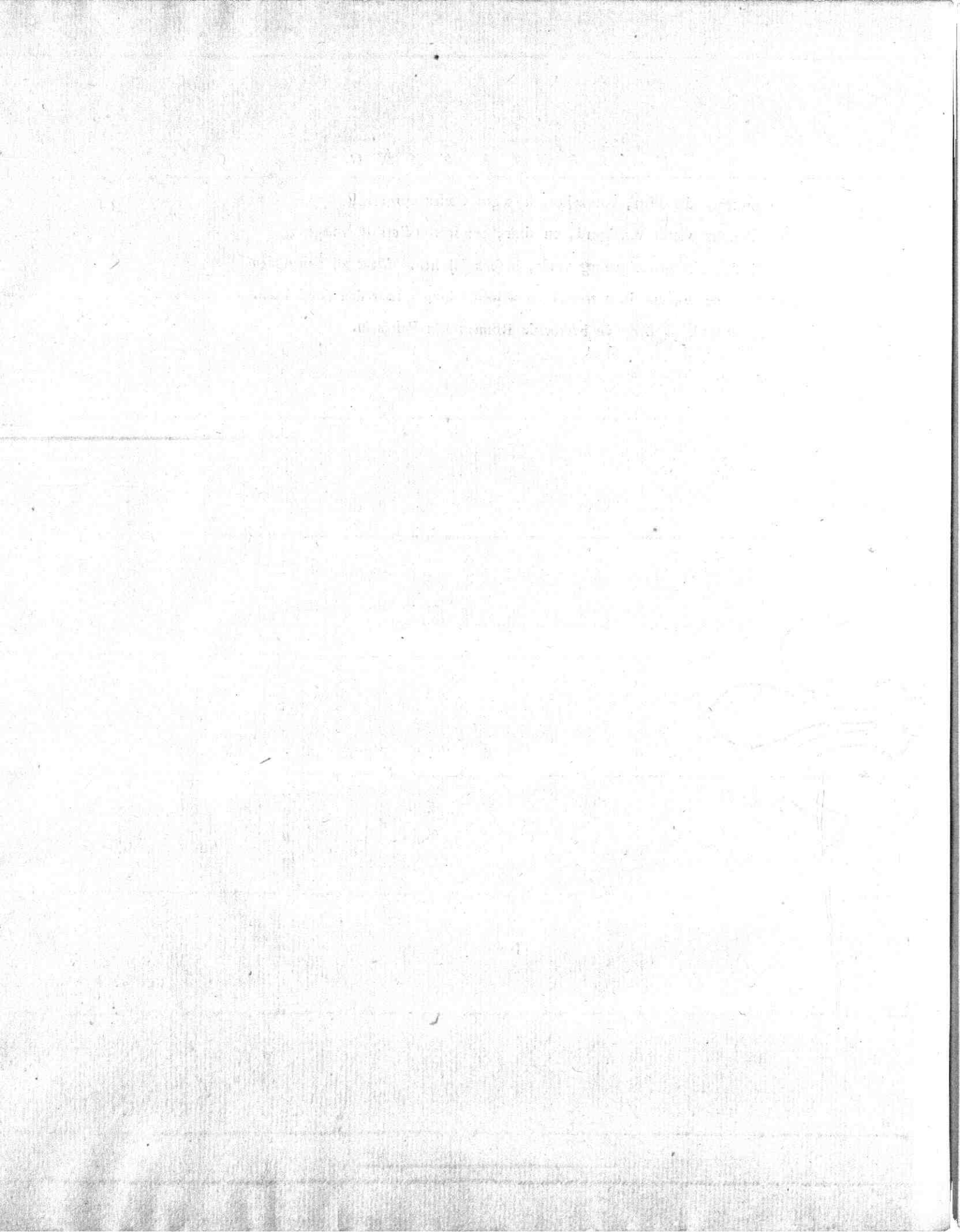
In de dorstige Woesteniĳ, daar geen leevende wel vloeit,
810 Eenen eenzaamen boom, des Wandelaars brandend verlangen.
En zij rukten hem voort naar een' pijlâar, en zij bonden
Aan den pijlâar hem op: en bloed vloeide onder de geesfling!
Gij, Elóa, zaagt het, en zonkt van den Hemel op d' Aarde.
Toen omwonden zij hem met eenen mantel van purper,
815 Gaven in zijne rechterhand hem een riet, en van doornen
Drukten z' een kroon op zijn hoofd: en bloed vloeide onder de kroone!
En Elóa bidt, als een sterflijke, hem uit het stof aan.
Toen . . Maar ik voel dat de hand langs de harpe mij neêrzinkt. Ik kan niet
Al het lijden des eeuwigen Zoons, en volkomen het zingen.
820 Pontius zag hoe hij leedt, en besloot weêr het Volk te beweegen
Tot het meêlijden, dat hij gevoelde. Hij wenkte den Heiland
Hem te volgen, en ging naar buiten naar Gabbatha. Jefus
Volgt hem, edoch vermoeid, met wanklende schreeden. Zij zagen
Hem van verre reeds komen. Pilatus wees met de rechter-
825 Hand naar 't Paleis, en riep: Ik breng hem, o Israëlieten,
U naar buiten, en zeg u nog eens: Hij verdiende den dood niet.
Jefus kwam nu nader. Zij zagen hem, hoe hij in purper
Naar den Rechterstoel tradt, met de bloedige kroone. Nu stond hij.
Pontius riep tot de Schaare neêr, met de stem der ontferming:
830 Ziet den Mensche! Terwijl hij het zeide, gaf aan de Englen,
Welke rondóm hem beefden, de Godverzoener bevelen:
Niet door woorden; zij lazen het in zijn Goddelijk aanschiĳn,

't Geen hij, getroffen door 't lijden der Jongren en andre Verkoornen,
 Hen beval. Geheimer vertroostingen, hemelsche waren 't,
 835 Rust in d' ellende! Wanneer hij aan 't hooge Kruis nu zou bloeden!
 Nu zou dood zijn! en nu, nu onder de Slaapenden liggen!
 Pontius had op nieuw gewenscht het Volk te vermurwen;
 Maar zij toonden hem ras, hoe gevoelloos ze bleeven. Zij riepen,
 En het geroep der Priesters klonk boven 't gebrul van het Volk nog,
 840 Kruist hem! riepen zij weêr. Toen ontfak Pilatus in gramschap:
 Neemt gijlieden hem dan, en kruist hem: Ik vind' hem onschuldig.
 Pontius sprak 't met gevleugelde woorden, en keerde zich toornig-
 Kajaphas haalt hem in, en zegt: Onze Wet, o Pilatus,
 Sprak zijn vonnis reeds uit. Naar deeze is de dood hem beschooren!
 845 Want hij maakte zich zelv' tot een' Zoon van God. Toen de Heiden
 't Woord van een' Zoon der Goden hoort noemen, bevangt hem een sidring.
 En hij ging met Jesus te rug, en vroeg hem met onrust:
 Zeg mij, van waar gij zijt? de Godmensch zweeg bij de vraage.
 Toornig hervat de Romein: Zoo weigert gij met mij te spreken?
 850 Weet gij niet, dat uw leven zoo wel als uw dood in mijn macht zijn?
 Jesus sprak: Gij had deeze macht niet, indien z' u van boven
 Niet vergund was. Meer echter dan gij zijn mijn Aanklaagers schuldig.
 Pontius keert ter Vergaadring te rug. Zij zagen hem komen,
 En aan d' ontvlamde houding ontdekten zij wat hem terug bracht.
 855 Woedende schreeuwen z' om hoog: Zo gij deezen, o Stadhouder, los laat,
 Zijt gij de Vriend van Caesar niet. Wie zich zelve tot Koning

Opwerpt, die Man, voorzeker, is tegen Caſar oproerig!

Pontius wierdt verbitterd, en daar, om iets eedlers te waagen,
Hij zich niet groot genoeg voelt, beſpot hij hen. Maar zij omringden
860 Jefus, en voerden hem trotsch in wilden triumph naar den dood heen.
En lafhartiglijk floop de bevreesde Romein zijn Paleis in.

D E M E S S I A S.

A C H T S T E Z A N G.

D E M E S S I A S.

A C H T S T E Z A N G.

Gij, die op Sion den heiligsten onder de Zangren Jehovah's
Zaagt, en zijn lesfen ontvingt, toen hij, door den Geest onderweezen,
Dien bezong, dien de Rechter verliet bij het ijslijkste sterven!
Leer mij weêr, Sionietin, men leerde u hemelsche dingen!
5 Koom, en geleidt de wanklende stappen van mij, uw Gewijden;
Voer mij in des Gekruisfigden nacht. Des Heiligdoms rilling
Grijpt mij! ik wil den Stervenden zien: ik wil de verstijfde
Breekende oogen, den dood op de wang, den dood in de schoonsten
Onder de wonden! u zien, gij bloed der verzoening! Hij beefde,
20 Wortfelde met den dood; toen zonk hem het hoofd, en hij bloedde;
Boog zijn heilig hoofd in den nacht; toen verstomde de Godmensch.
Maar Elóá vloog van het aanfchijn des Richtenden neder,
Even den Engelen zichtbaar, zoo snelde hij neêr door de Heemlen.
En zijne linker hand droeg de hemelsche kroone; de rechter
15 Hieldt de bazuine. Zij klonk; in haar draailoop galmden de Sphaeren.
En de naaste aan den Ongeschaapenen riep door de Heemlen:

Viert

Viert een Feest! de Sabbath van 't eeuwig Verbond doe aanbidding
 Van de Zonnen vlamvend tot 'sRechters zetel om hoog gaan!
 Viert ze! de ure der nacht is gekomen! Zij voeren het Offer.
 20 En de Heemlen in 't rond vernamen des roependen stemme.
 Doch reeds was hij voorbij gevloogen. Twee wenken, nu zweeft hij
 Boven Golgotha! d'Englen der Aarde verzaamen zich spoedig
 Om hem heen. Want hij riep ze. Hun straalenwerpende kring float
 Om Elóa zich toe. Elóa daalde uit den cirkel,
 25 Plechtig daalde hij neder op Golgotha, stond op de hoogte.
 Driemaal boog hij thans het diep aanbeddende aanschijn
 Op het stof van den heuvel neêr; toen verhief hij zich, breidde
 Over den heuvel uit den ver-heen-reikenden arm, zag
 Op den Mesias om laag, die ginds, verzeld van Judæa,
 30 Langzaam naar Golgotha wandelt, en die het gericht van de Waereld,
 Zwaarder torscht dan het Kruis! Zoo zag Elóa hem komen,
 Stond, hieldt over den heuvel den hoogen arm heen, en zeide:
 Hoort mij, Heemlen, en juicht! Verneem mij, Afgrond, en sidder!
 In den naam van Hem, die verzoend moet worden; van Hem, die
 35 Koomt om te bloeden, 'sVerzoeners naam; van den Geest, die op Zondaars
 Hemelsch licht werpt! Ik wijde u, o Heuvel, ten doode des Zoons in.
 Heilig! Heilig! Heilig is hij, die zijn zal, en zijn zal!
 En Elóa verbaast bij de wijding. De luister des Seraphs
 Wierdt, zoo zeer verbaast hij, tot scheemring. Nu zwijgt hij niet langer,
 40 Laat, naar den Man van aarde gevouwene handen zinken,

Welke, uit de diepte om hoog, het nederbuigende Kruis draagt!
 Ziet hem onder het wanklende Kruis, valt neder op 't aanschijn,
 Bidt: o Gij, die naar 't Altaar treedt, om te sterven den schoonsten
 En den ontzettendsten dood, gij Menschlijke tevens, en Schepper!
 45 Medegeboorne, en Zoon van 't Geslacht, dat graven verslinden,
 Bethlehems Kind! gij weende, wij zongen u Jublen! gij laat u
 Tot op Golgotha neêr; de diepe bewondering waagt niet
 Meerder u toe te juichen! Zoon Gods, en Zoon der Geboornen!
 Ongeschaapne! Toen zong u geen Eindige 't Juichlied! Volbrenger
 50 Van dat al, 't geen het hoogste, het volste van wondren, het beste,
 't Geen geheel Heerlijkheid is! diepâangebedene Godmensch!
 Wederbrenger der blijde, der Gode behaagende onschuld!
 Doodenwekker! Verdeler des eeuwigen doods! o Gij Rechter!
 Of, gelijk uwe Menschen u noemen, gij Lam, dat geslacht wierdt!
 55 Hoor mijne diepe smeeking, verneem eenes Eindigen stemme,
 Die van dat stof u aanbidt, waar haast uw bloed op zal bloeden.
 Als u het oog nu breekt; als de laatste bleekheid des stervens
 Over u, Geöfferde, stroomt; de Heemlen der Heemlen
 Nu, al siddrende, vluchten; nu slechts Jehovah met vollen
 60 Vastgehechten blik op den Stervenden ziet: ondersteun mij
 Dan uit den hangenden nacht, in welken het leven u wegsterft;
 Sterk mij, groote Volëindiger! dan, op dat ik niet hulploos,
 Niet te beevend verzinke beneden de graven der Aarde;
 En, op dat ik, wanneer de Schepping in zwemmende scheinring

65 Om mij wankelt, uw sterven aanschouwe, hoe duister mijn oog ook
 Staare! Dood van den Zoon! gij nadert, o dood! Van den eersten,
 Welke een Sterveling wierdt, neer tot den laaften van Adam,
 Aan het jonge leven van wien de bazuin der Verrijzing
 Last geeft, met den adem, te wijken: die alle verzoent gij!

70 Wen gij, *Het is volbracht!* voor de tweedemaal Schepper, nu uitroept.
 Dood, o dood van den Zoon! en gij, bloed des Geöfferden! Heil hun,
 Heil den verlost en zielen! Zij komen, en wandlen, en juichen!
 Hunne kleedren zijn wit, in het bloed des Dooden gewasfchen!

Thans verheft zich Elóa, verdeelt de Englen der Aarde

75 Ver om Golgotha rond. Op nederhangende wolken
 Zaamlen zij zich, bedekken de breede ruggen der bergen,
 Zweeven ook over de Ceder, en gaan vol diepe overpeinzing
 Op de golvende toppen; hij zelf flaats over des Tempels
 Hoogten: een Heir van een' maatloozen kring; de vreeslijke Dienaars

80 Der Voorzienigheid, welke van verre met Almacht gebied voert!
 Englen van Dood en Gericht, de Hoeders van Menschen, de Hoeders
 Van toekomstige Christenen, en, als Englen van Martelaars, d'eersten
 Aan den Troon van Hem, voor wien 't bloed stroomt der Palmtakken-draagers.

Maar naar de Zonne door Jesus gezonden, daalt Gabriël ijlings,
 85 Zilveren toonen ontvlociden zijn vlugt, op den stralenden Tempel
 Neder, en stond voor de zielen der Vaadren, en zeide tot deeze:
 Koomt nu nader, gij Vaadren der Menschen! gij ziet hem (hier wees hij
 Met de beevende rechterhand)! de Zondeverzoener

Draagt

Draagt daar naar den heuvel zijn Kruis. Want deeze is de heuvel
90 Van zijn' dood. Op dien hooger en daar, dien twee toppen bekroonen,
Ging hij in 't eerste Gericht. Gij zult hem van deezen aanschouwen,
Als hij zijn leven voor u, en voor uwe Kinderen uitbloedt.
Koomt, Verlosten! de Zoonen der Zoonen, die nog de geboorte
Niet tot Onsterflijken schiep, hij gaat, hij vliegt, hij verzoent ze.
95 Vuurig sprak het de Seraph. Verftomd door vreugd en door droefheid,
Volgen de Vaadren hem reeds. Zij vliegen. De snelle gedachte,
Die uit des biddenden ziel van Starren tot Starren om hoog denkt,
Vliegt slechts rasfer! Gabriël leidde de flikkrende Schaaren.
Reeds betrakt hun zweevende voet den breeden Olijfberg.
100 Adam betrakt hem het eerst, zonk neder, en kuste de Aarde.
Moederlijk land, zoo sprak hij, ik zie u weder, o Aarde!
Sins de eeuwen, waar in g', op den avond des doods, mijn gebeente
In uwen koelen vreedfaamen schoot, o Moeder, terugnaamt,
Stond ik niet boven het stof der met dooden vervulde landsdowwen!
105 Nu, nu sta ik er op. Wees gegroet, o dierbaare Aarde!
Weest gegroet, o beendren der dooden! eens zult gij verrijzen!
Mijne Kinderen, ach mijne Kindren, eens zult gij verrijzen!
En, o uure, gij uure die nadert, wees gij ook in Jubel,
Wees triumpheerend genoemd! Van vervloeking ontlast gij de Aarde!
110 En de zegen des Bloedenden galmt haar heilig stof toe!
Haleluja! hij koomt, hij koomt de Geboorne der Aarde!
Ziet, de Allerheiligste koomt, en nadert het sterfuur!

Dus sprak Adam. Nog hieldt hij zijn hart, dat in hemelsche droefheid
 Rillend begon te kloppen; hij hieldt het nog, zweeg en aanschouwde.
 115 Maar Elóá stond op den Tempel, en zag, hoe de Vaadren
 Kwamen. Hij wendde 't gelaat, en zag, hoog boven het Kruishout,
 Satan en Adramélech in wilde zegepraal zweeven:
 Satan wegens het werk, dat hij reeds voltooid had, en beiden
 Wegens toekomende daaden. Elóá ziet de Rebellen,
 120 Hoe zij, boven de wolken verheven der wandlende Aarde,
 Vliëgend in ijslijke kringen de hooger verwulffelen meeten.
 En van den Tempel verhief zich in zijne heerlijkheid d'Engel
 Tegen de eeuwige Zondaars om hoog. Hij ging in de schittring
 Deezes zoo feestlijken dags boven alle feestlijke dagen.
 125 Godes verschrikkingen zweefden om hem. De zachtere koelten
 Wierden vóór hem een storm, en ruischten. Zijn komende gang was
 Die van een Heir, voor welk de draagende rotssteenen fiddren:
 En de Onsterflijke klonk, en schitterde in 't rond. De Rebellen
 Zagen hem, hoorden hem komen, en poogden vergeefs hun verbaazing
 130 In te houden. Zij stonden, en wierden donkrer. Zoo staan in
 d'Afgrond der onderste Hel twee zwarte afgrijslijke rotfen.
 's Engels laatste vlugt had blixemen-snelheid; hij tradt nu
 Voor de Verworpenen, en sprak: Gijlieden, wier naamen de Helle
 Noeme! verlaat, gij ziet den lichtkring der Goddelijke Englen!
 135 Vliedt denzelven; ontlast van Ulieden de heilige plaatse.
 Ziet, zoo ver als de buitenste glans der Zaligen aanwijst,

Waar

Waar zich nu miterij zal begrenzen: zweeft over die wolk niet.
Kruipt niet aldaar langs het stof der Aarde. De Seraph gebodt het.
Maar, gelijk twee Onweders, welke, twee Alpen af, donker
140 Komen (er buldert een storm hun tegen, die sterker, dan zij, is,
En ze verftrooijen zal!); even als die in hun boezem den donder
Vliegend verwekken, op dat hij de kromme dalen doorbrulle:
Zoo ook wapnen de trotschen zich tegen Elóa ten antwoord'.
't Geen de woede ontfagchelijks heeft, de wraake vermetels,
145 Rimpelt zich op hun voorhoofd, en rolt in de vlamme oogen!
Maar, met een' heerschenden blik, ziet hen Elóa in 't aanschijn:
Vliedt, maar altoorens verftomt. Zo ik kwam met die onwederftaanbre
Kracht, die Jehovah mij gaf, zoo zoude, uit deez' ophegeevnen
Treffenden arm, mijn donder u flingren zoo ver als geen oog reikt.
150 Maar ik kome in den naam des Zoons van Adam. Hij draagt thans,
Ziet hem! zijn Kruis! In den naam des Overwinnaars der Helle,
Vliedt! Zij vlooden zoo duister als nachten. Een fhrik, die hen inhaalt,
Hechte zich aan de hiel hunner vlucht, en dreef hen ter zijde
In de Doode Zee op het puin van Gomorrha. De Englen
155 Zagen hen vlieden. Hen zagen de Vaderen vlieden. Elóa
Daalde op de tinne des Tempels in zijne heerlijkheid neder.
Jefus was tot den heuvel des doods genaderd. Bezwijkend
Wankelde hij aan Golgotha's voet. De bloedgierige benden
Dwongen een' Wandelaar, die op dat tijdstip de helling des heuvels
160 Vreezend neérklom, het Kruis des Afgematten te draagen.

Onder de Schaare die volgde, beweenden hem cenige teedre
 Zielen, van woede wel vrij, maar wier hart geheel aan het ijdele
 Hing, die den Godlijken nauwelijks kenden. Haar vlugtige ontferming
 Was maar zinlijk, niet edel, geen deernis der ziele! de Godmensch
 165 Hoorde ze klaagen, en keerde zich om, en sprak deeze woorden:

Waaröm weenen Jerufalems Dochtren? Ach weent over mij niet!
 Weent veelëer om u zelven, en weent om uw schuldlooze Kindren.
 Want er genaaken dagen der angst. In die schriklijke dagen
 Zullen zij jammren: O zalig d'Onvruchtbaare! Zalig de buiken
 170 Die niet baarden, de borst die niet zoogde; dan zullen zij zeggen
 Tot de bergen: valt op ons neër; tot de heuven: bedekt ons!
 Immers geschiedde dit mij, wat zal den Zondaar geschieden!

Jefus was thans op de hoogte des grooten Altaars gekomen.
 En hij zag tot den Rechter naar boven. De Kruisfigers neemen
 175 Hem het Kruis af, en richten het op onder dooden-gebeente.
 Hemelwaards verhief zich het Kruis, en het stond. De gewijde
 Feestlijke dag, hij glinfert nog zacht, nog verheugt zich de kleinste
 Schepping in 't Labyrinth der leven-aadmende luchten;
 Doch maar een enkele wenk, en de Aarde begint in haar schoot, in
 180 d'Afgelegenste heimlijkste diepten, met zachte beroering
 Straks te beeven. Over het aanschijn der rillende Aarde
 Waapnen zich stormen; zij dwarlen, en huilen in hangende klooven.
 En nu waggelt het Kruis. De Godmensch stond bij den Vloekpaal.
 Adam zag hem, en hieldt zich niet meer. Met gloeiende wange,

165 Met het vliegende hair, met opene beevende armen,
 Snelt hij voor uit, naar de buitenste helling des bergs, en zinkt neder.
 Toen hij heenzonk, vlamde de Hemel in 't staarende oog van
 Hem, die niet meer een Sterflijke was. Hij weende van vreugde!
 Vreugd en eeuwig leven, en rilling, verbaazing en droefheid
 170 Overstroomden zijn hart. Nu wierdt het gevoel van het volle
 Hart bij hem stemme; en Adam badt. De kringen der Englen
 Hoorden zijn biddende stem. Hij zag op de graven, en zeide:
 Neen, geen Seraph beschrijft u geheel. d'Onsterflijken weenen,
 Als zij, in uwe liefde verdiept, de duizendmaal duizend
 175 Heerlijkheden beginnen te noemen, en biddend verstormen!
 Ach, ik noem u Zoon! en verftom, en weene met d'Englen!
 Jesus Christus, mijn Zoon! Mijn Zoon, waar wend' ik mij heenen,
 Om dit naamlooze heil, en deeze droefheid te draagen?
 Jesus Christus! mijn Zoon! o gij, die er eerder dan ik waart,
 200 Maar niet eerder dan hij! ziet op hem neder, o Englen,
 Ziet op hem neder! Hij is mijn Zoon! U zegen ik, Aarde!
 U, o stof, waar uit ik gemaakt wierd. O vreugd, o gij volle
 Eeuwige vreugd, die volkomen vervult des Onsterflijken wenschen!
 O de groote, de diepe, de hemelvolle gedachte,
 205 Uwe gedachte, Jehovah! Gij schiept! toen schiept gij ook Adam,
 Adam uit stof, op dat hij des Eeuwigen Vader zou worden.
 Staa hier stil, onsterflijke ziel, overzie deeze diepte,
 Deeze breede diepte van vreugd! Wat zijn, o gij Heemlen!

Dit

Dit voor oogenblikken, die thans de Englen beleeven!
 210 Ieder is Godlijk, en ieder draagt op den snellenden vleugel
 Eeuwigheden van rust! en die zal Adam doorleeven!
 Nu is het ééne niet meer! nu het andre. Verheevnere komen
 Altijd nader, nog nader! O uwe stemmen, gij Heemlen!
 Geeft mij uw stemmen, op dat ik door alle de Scheppingen 't uitroep'
 215 Luid het uitroep: Aan de schaduw des doods staat het Offer!
 Maak u op, en verhef uw hoofd, koom staa van het stof op,
 Menschengeslacht, tooi prachtig u op met widdende traanen!
 Want de Allerheiligste staat bij de opene Grafsteê.
 Mijne Kinderen, ach mijne Kindren, gij zijt de Geliefden!
 220 U verzoent hij! koomt tot den Stervenden, Kindren van Adam,
 Wie in 't Paleis, met goud overdekt, woont, hij legge de kroone
 Neder en koom'! Gij, die u beschaduwet met hutten van aarde,
 Koomt, laat de laage hutten te rug! Maar naar mijne stemme
 Hooren zij niet, ach niet naar des Minnenden stem. Gij Ontbondnen,
 225 Welken de graven reeds en het Gericht met den dood overdekken,
 Hoort ze ook niet! Gij zijt, gij die u offert, voor eeuwig
 Zijt gij Ontfermer! Volbrenger! gij Dulder vol van genade!
 Ziet, gij zult het volbrengen! En nu, onuitspreeklijke droefheid
 Overvalt mij, en dringt in iedere diepte der ziele!
 230 Nu, nu gaat gij daar heen. O sterk mij Eindigen, sterk mij,
 Mij den eersten der Zondaars, en die de Ontbinding gezien heeft,
 Gij, die in den dood hem verlaat, God, Rechter der Waereld!

Dus

Dus riep Adam. Intusfchen tradt Hij, wiens naam in de Heemlen
 Eeuwig genoemd wordt, digt bij het Kruis, en hief zijne hand op,
 235 Hieldt ze voor zijn gelaat, boog diep zich neder, en zeide,
 Wat geen Seraph vernam, en geen Gefchaapne verftaan zou!
 Maar Jehovah antwoordde hem van den Troon des Gerichts af.
 Van dit antwoord klonken des Allerheiligften diepten,
 En de Troon van den Richtenden beefde. De Kruisfigers naadren
 240 Bij den Verzoener. En nu betraden de wandlende Sphæren,
 Met een ver-heenwaaijend ruisfchen, de plekken des loopkrings, van waar zij
 Jesus dood verkondigen moesten. Zij ftonden. De Poolen
 Donderden zachter omlaag, en verftomden. De ftillftaande Schepping
 Zweeg, en vertoonde in de Heemlen in 't rond de uren des Offers.
 245 Gij ook ftond, gij Waereld van Zondaars en graven! de Grafiteê
 Stond met u ftil van Hem, die ten Offer bestemd was. Nu zagen
 d'Englen met al hun Onfterfelijkheden; de Eeuwige zag nu,
 Hieldt de voor hem zinkende Aarde, de Eeuwige zag nu,
 Hij die was, en zal zijn, op Jesus Christus neder:
 250 En zij kruisfigden Hem. Gij, die zoo onfterfelijk als zij zijt,
 Welke hem zagen, o gij, die zijne wonden ook zien zult,
 Buig u diep bij het onderfte Kruis, omvat het, omsluiër
 U, o Ziele, tot dat u de beevende ftem weër terug kooft!
 Even als of over al de Schepping almachtig de dood lag,
 255 En, in de Waerelden alle, slechts ftille ontbindingen fliepen,
 Of er geen leevende meer over 't ftof der Ontbondenen heen tradt:

Even zoo zagen met plegtige, doode stilte de Englen
 En de Vaadren, Gekruisigde, op u! Maar toen nu zijn leven,
 Toen zijn onsterfelijk leven begon met den ijslijksten dood te
 260 Worstelen; toen zijn eerste bloed nu stroomde: tot stemme
 Wierdt het verbaazen der Engelen toen! Zij juichten en weenden.
 En de Hemelen galmden van nieuwe aanbiddingen weder.
 Nu nog Eenmaal, en nu nog Eenmaal sloeg Seraph Elóa
 't Oog naar den Bloedenden neder; en toen, met verhevenheid, als ze
 265 Nooit nog een Onsterflijke zag, met luide verbaazing,
 Vloog hij in de Heemlen der Heemlen, en riep, zoo weergalmt een
 Snellende Star in haar wendenden loop, hij riep er: zijn bloed stroomt!
 Vloog in de diepte van 't Ongemeetne, en riep er: zijn bloed stroomt!
 Zweefde toen weér met stille verbaazing om hoog naar de Aarde.
 270 Toen hij zich door de Schepping begaf, toen zag hij de Englen
 Op de Zonnen, de eersten der Cherubim bij de Altáären
 Staan. Zij stonden aanbeddend, en van de gouden Altáären
 Vlamden er glansen van morgenrood naar den Troon van den Rechter.
 Overál rond, in de gantsche Schepping, vlamden de Offren:
 275 Schaduwen, welk een hemelsch gezicht! van het Offer aan 't Kruishout.
 Even zoo zagen Gods heerlijkheid eens op Sinaï d'Oudsten
 Van Jehovah's verkooren Volk, van den luiden Getuige;
 Of, zoo hief de Vuurcolom zich in dondrende wolken
 Op van de Tent, in welke uw Allerheiligste rustte,
 280 God van nabijheid, om 't heilige Volk den weg te gebieden.

Maar

Maar de Godmensch bloedde. Hij zag intusfchen op Juda
 Neder, dat, van Jerufalem af, tot dicht bij het Kruis stond,
 Eng gedrongen; hij boog zich, en riep naar om laag van den heuvel:
 Vader, vergeef het hun: zij weeten niet wat zij bedrijven.
 285 Stille bewondringen wandelden u, gij stemme der liefde,
 Door het Heir der Aanschouweren na. Deeze hieven hun aanschijn
 Naar den Bloedenden op, en zagen de bleekte van 't sterven,
 Uwe bleekte, gij doodlijkfte dood, hem geheel overstromen.
 Dit alleen zag het sterffelijk oog; dat der groote Gestorvenen,
 290 Voller van ziel, zag geheimere dingen. 't Ontdekte zijn leven,
 Hoe het worstelde: 't leven, dat nimmer een dood konde dooden,
 Ware de dood niet gezonden van God! hoe almachtige fiddring
 Door den Stervenden rilde! hoe Hij, van den Vader verlaaten,
 Hing aan het hooge Kruis! tot wat heil het bloed uit hem vloeide!
 295 Welke verzoening dit bloed uit deeze wonden deed leeken!
 Ziet hij hief zijn oog naar den Hemel, en zocht of hij rust kon
 Vinden, maar vondt geene rust! met iedren der vliegende wenken
 Stierf hij een' duurenden vreeslijken dood, en vondt geene ruste.
 Eén der Onsterflijken, weidende 't oog onderwijl voor een' korten
 300 Tijd in de velden der lente, thans nauwlijks een lente der Aarde,
 Schepte uit deeze bron een weinig verzachtende laafnis:
 Met den Verzoener waren gekruist twee groote Overtreeders.
 Want tot deeze diepte besloot hem de raadflag des Vaders,
 En zijn eigene, te verlaagen. Ter rechterhand hing hem

305 Eén van de Moordenaars, d'andre ter flinkerzijde. De ééne
 Was een verfteende Zondaar, een grijsgewordene Booswicht.
 Deeze keerde zijn duister, misvormd gelaat naar den Heiland.
 Gij de Christus? Ha waart gij't, gij hielpt en ons, en u zelven!
 Daalde neder van deezen boom, dien Jehovah vervloekt heeft!
 310 Doch de andre Overtreeder, een jongling verleid in zijn bloesfem,
 Niet boosäardig van hart, maar weggesleept tot de misdaad,
 Worstelde uit zijn ellende om hoog, en bestrafte den andren:
 En ook gij, zoo digt bij den dood, zoo digt bij het Oordeel,
 Want dat zijn we! vrees God zelfs nu niet. Wij lijden wel beiden,
 315 't Geen wij lijden, met recht, het loon van het geen wij bedreeven;
 Deeze daar tegen (hij wenkte op Jesus) beging geene misdaad.
 En nu wendde hij zich geheel naar den Middelaar, poogde
 Diep zich voor hem neder te buigen. Hem vloeiden de wonden
 Bloediger toen hij het deed: edoch hij lette op het bloed niet,
 320 Niet op de meer geöpende wonden! Hij buigt voor den Heiland
 Neder, en roept: Ach Heere, wanneer g'in uw Heerlijkheid ingaat,
 O gedenk dan aan mij! Met Goddelijk-straalenden glimlach
 Ziet de stervende Borg den verbrijzelden Zondaar in 't aanschijn:
 Heden zult gij met mij, ik zeg het u, in 't Paradijs zijn!
 325 d'Andre vernam, met heilige rilling, de woorden des levens;
 Voelde die woorden geheel; geheel was de ziel hem doordrongen,
 En van zaligheid beefde hij luid. Hij wendde zijn oogen
 Nu niet meer van den Godlijken weg. Steeds zijn zij op hem nu,

Steeds

Steeds op den Menschenvriend, met traanende blikken, gevestigd.
 320 Zoo ook braken zij eindelijk. Thans, nu zijn leven nog ademt,
 Spreekt hij stil gebrokene woorden, des eeuwigen levens
 Duister gevoel. Hij denkt: Wie was ik? wie ben ik geworden?
 Deeze ellende voorheen, en nu deeze vreugde! dit beeven!
 't Lieflijk gevoel van zoodanig een heil! wie ben ik geworden,
 335 Wie is Hij, die hier bij mij aan 't Kruis hangt? een vroom, een rechtvaardig,
 Heilig Mensch? Veel meer, veel meer! des eeuwigen Vaders
 Zoon! de van God gezonden Mesias! Zijn Rijk is verheevner,
 Heerlijker, ver, ver af van de Aarde! Dat is hij, o Englen!
 Doch hoe diep vernedert hij zich! tot den dood aan het Kruishout!
 340 En nog dieper, tot mij! Dit kan wel mijn geest niet doorgronden,
 Maar hij heeft mij op nieuw geschapen. Thans, nu 'k voor den dood moet
 Bukken, thans heeft hij op nieuw mij geschapen. O wees dan voor eeuwig
 Aangebeden door mij, hoe zeer ik u niet bevatte!
 Gij zijt Godlijk, en meer, meer dan de eerste der Englen!
 345 Want een Engel konde mij dus niet op nieuw weder scheppen!
 Konde nimmer tot God zoo hoog mijne ziele verheffen!
 Goddelijk, ja, dat zijt gij; en ik ben d'uwe voor eeuwig!
 En hij zonk in verrukte verbaazing, al denkend. Waar heen hij
 't Oog slaat, om laag van den Hemel, om hoog van de liggende Aarde,
 350 Lacht het hem alles toe. Gods rust kwam over hem neder.
 En een wenk des Verzoeners ontboodt van de Seraphim éénen.
 Deeze verlaat met haaste den kring, die om Golgotha schittert,

Plaatst zich dan onder het Kruis. 't Bevel van den Godlijken wenk was:
 Seraph, als deeze Verloste gestorven is, breng hem dan bij mij!
 355 En hij snelde terug, en kwam in den Engelen-kring weêr.
 Abdiël was het, de Onöverwonnene. Een Doodsengel hoedde
 Thans, op des Allerhoogsten bevel, de Poorte der Helle.
 Ras omgeeven hem Schaaren van andere Englen, en vraagen.
 Abdiël sprak: Met verrukking ontving ik de hooge bevelen,
 360 Om, na zijn' dood, dien verlostten Zondaar bij Jesus te voeren.
 Deeze gedachte doorstroomt mij geheel; hoe meer ik ze napeins,
 En z' ontwikkel, hoe meer ook worde ik van zaligheid dronken.
 Eenen geredden Zondaar, en zelfs gered in de uren,
 Daar voor 't Geslacht der sterflijke Menschen het Offer zijn bloed stort,
 365 Deeze Ziel, nu in 't bloed zoo wit, zoo zuiver gewasfchen,
 Deeze, den Eeuwigen wedergegeevene, naar den Verzoener
 Heen te geleiden. O zegent mij, Engelen, over die vreugde!
 Dus verloor zich de stem des zalig gepreezenen Seraphs.
 Uriël, d'Engel der Zonne, intusfchen had lang op de hoogten
 370 Reeds der gebergten gestaan, bereid om zich verder te spoeden.
 Eindelijk was er de tijd, om 't bevel, dat hij had, te volvoeren.
 En nu maakt hij zich op, hij geheel alleen door de Heemlen.
 Helder zweeft hij om hoog, om de Star, waar Jehovah hem heen zendt;
 Voor de Zonne te voeren: op dat, Verzoener, uw leven
 375 Onder geduchter dekfelen bloede, dan dekfen der nacht zijn.
 Hoog stond boven het keerpunt der Star de verkoorene Seraph.

Deeze Star omzweeven de zielen, nog eer de geboorte
 z'In dat groote, doch sterflijke leven der proeving doet ingaan.
 Uriël zag op de zielen van 't volgende Menschen-geflacht neêr,
 380 En hij noemde de Star bij d'onsterflijken naam, dien zij voerde.
     Adamida, de God, die in dit Onëindige u strooide,
 Zie, hij gebiedt het! verhef uit uwen kring u ter zijde
 Naar de Zonne! dan vlieg, en strek der Zonne ten deksel.
     En de Hemelschen hoorden in 't rond de gebiedende stemme.
 385 Toen zij in de gebergten van Adamida weërgalmde,
 Keerde de herwaards rillende Star de dondrende Poolen.
 En de stilstaande Schepping klonk, toen met schriklijke snelheid
 Adamida, met stortende stormen, met roepende wolken,
 Vallende bergen, gehevene Zee, op Gods zending, daar heen vloog!
 390 Uriël stond op het keerpunt der Star, en hoorde de Star niet;
 Dus in peinzing verlooren, betrachtte hij Golgotha. Dondrend
 Snelde de vliegende Star. Thans was zij, o Zonne, gekomen
 In uw gebied; thans naderde z'u. Bij 't gezicht deezer nieuwe
 Zonne, verbaasden de zachtgeaarde menschlijke zielen,
 395 En verhieven zich boven des Stars hoog zweevende wolken.
 Adamida bereikte de Zon. Nu wandelt zij. Langzaam
 Treedt zij vóór haar aanschijn, en drinkt de buitenste stralen.
 Maar de Aarde wierdt stil voor de zinkende scheemring. De scheemring
 Wierdt nog duistrer; de Aarde nog stiller. Schaduwen, bleek van
 400 Flikkring; schaduwen, somber, angstwekkend, stroomden op de Aarde.

Stom vloogen heen in het diepere bosch de vooglen des Hemels;
 Zelfs tot den wurm toe, floopen, verbaasd, de dieren der velden
 Weg in de eenzame klooven. De winden ruischten niet, doode
 Stilte heerschte. De Mensch, zwaar ademend, zag naar den Hemel.
 405 En nu wierdt het nog duistrer, en nu als nachten. De Star stond,
 Had de Zonne verdoofd. In vreesfelijk zichtbaare nachten
 Lagen de breede landsdowen der Aarde gewikkeld, en zweegen.
 Maar aan het hooge Kruis hing Jesus Christus genageld
 In deezen nacht; en er liep, met het bloed des Lijdenden, doodzweet.
 410 d'Aarde lag in haare bedwelming. Aan 't graf zijnes Vriends, die
 Hem ontijdig ontvloodt, blijft de Vriend zoo bedwelmd niet vertoeven;
 Of, wie groote daaden verstaat, zoo bedwelmd aan het Marmer
 Niet van den edelen Vaderlandsminnaar, die deugden terug liet.
 Traanloos, verstijfd van gelaat, hangt hij over de heilige steenen.
 415 Eensklaps grijpt hem met nieuwe woede de smert, en ontroert hem.
 Zoo lag d'Aarde bedwelmd, zoo beefde z' omhoog. Het bewoogen
 Golgotha fidderde thans met haar tot het bovenste Kruis toe.
 En des Geöfferden wonden doen 't eeuwige leven in sterker
 Stroomen vloeïën, nu 't Kruis, dat de nacht overdekt, met de hoogten
 420 Golgotha's beeft. De nacht overschaduw't den doodsheuvel ijslijk,
 En den Tempel, en u, Jerusaleem. d'Engelen zelve
 Zien hun zuiverder licht als in avondscheemring verbleeken.
 En nu stroomde zijn bloed. Nu stond het Volk van verbaazing
 Ingeworteld, en zag met wilden blik naar het Kruis op.

425 Vreesfelijk stroomde het bloed der Verzoening. Nu kwam het, zijn bloed kwam
 Over hunne Kindren en hen. Zij wilden hun aanschijn
 Wenden, edoch steeds keeren 't almachtige schrikken naar 't Kruis toe.

Uriël had intusfchen nog één bevel te volbrengen.

En hij daalde neêr van den Pool der staande Adamida

430 Tot de Zielen. De Zielen zagen den Hemeling komen.

Want in ligchaamen menschlijker vorming waren ook zij reeds

Als in luchtige waasfems gehuld, die het flikkren des avonds

Rood verwt. Uriël sprak: ik geleide u, volgt mij, gij kent ons,

Dat wij tot u van den grooten Onëindigen komen. Hij zendt u

435 Naar die Aarde, die thans door uw schaduw met nacht overdekt is.

Ziet, gij zult hem aanschouwen! Zijn groote Godlijke naam heet:

Zoon van Jehovah! Edoch deeze nacht hangt thans voor uw aanschijn,

En gij kent hem nog niet. Er zal evenwel eene scheemring

Zich van verre voor u van vreugde der Hemelen oopen.

440 Koomt, gelukzaligen, koomt, voor deeze vreugde geschapen!

Let op de Heemlen in 't rond, hoe zij met verbaazing aanbidden.

Alle knieën buigen voor u, voor u zinken de kroonen

Alle! gij schiept, gij verzoent voor u de eeuwige zielen.

En nu vloog hij de leidende vlugt. Hem omringden de Zielen.

445 Even als wen een diepdenkende Wijze, zijn eeuwige duuring

Waardiger, ver van 't gewoel, met de dampen der Maane naar 't Woud heen

Wandelt, en nu, geleid aan de hand der vroome verrukking,

U, Onëindige, denkt! gelijk dan bij duizenden nieuwe,

Betere, groote gedachten hem 't gloeiend gelaat vol genoeg
 450 Ras omgeeven: zoo vliegt, omringd van de Zielen, de Seraph.
 Deeze naderden reeds bij de liggende Aarde. De Vaadren
 Zagen de tallooze Schaar in hooge scheemrende wolken
 Komen: een plegtige trein, van de Eerstgeboornen der Schepping,
 Denkende Wezens, verëeringswaardige Kindren des levens,
 455 Duizendmaal duizend onsterflijke Schaaren. Met blijdschap en droefheid
 Keerde voor d' eerstemaal nu van het Kruis de Moeder der Mensch.
 Haar naar boven ziend' oog. De Kinderen kwamen, zij kwamen!
 Alle ongeborene eeuwen kwamen! de minnende Moeder
 Leunt op de beevende linkerhand; aan den Vader der Mensch.
 460 Toont zij met d' andre het kroost, de Christenen; roept nu, terwijl ze
 't Oog weer vestigt op 't Kruis, op het bloedige Kruis: O zij zijn het,
 Vader mijner Onsterflijken, zie, de Kindren, zij zijn het!
 Welke naamen noemen den Man, die voor deeze zijn bloed stort!
 Welk Hofanna vermag den met wonden bedekten te zingen!
 565 O dat gij reeds waart geboren, gij Christenen, Kindren des Hemels!
 Dat u reeds duizend en duizend en weder duizend verrukte
 Weenende Moeders brachten naar 't Kruis! dat gij reeds den Geboornen
 Heiligsten kendet, die vroeg in de krib zijne Menschheid bewende.
 Maar zij zullen hem kennen, zij zullen, o Adam, den Heiland
 470 Onzes Verbonds, den beminnenden Zoon, den Godlijken kennen!
 Als eene purperbloem, die, geknakt door stormwinden, neêrzinkt:
 Zoo ook zullen, voor 't Moordenaarszwaard, de dierbaarsten uwer

Nederzinken, den dood nog toelagchen onder het zinken.

Uwe Moeder zegent ulieden! Gij zijt de verkoorne

475 Eedle getuigen des vreeslijksten doods. De bleekheid der wange,

Die dan inzakt, het breekende oog straalt hemelsch naar boven!

Martelaaren, uw wonden schitteren! uw snikken is lofzang!

Maar de Heiland floeg d' oogen om hoog, en zag naar de Zielen.

Met dat aanschouwen viel er een traan van het eeuwige leven

480 Op de wang van iederen Engel: want Jesus Christus

Zag met een' blik der Godverzoenende liefde, der liefde,

Daar hij, zelfs tot den dood aan het Kruishout, thans mée beminde,

Naar de Zielen omhoog. De Zielen rilden van vreugde.

Op de wangen des Stervenden kwamen de verwen des levens

485 Ras nog, als wenken, terug: om rasfer, dan wenken, te vlieden.

Maar nu bleeven zij weg. De dood-voorspellende wang viel

Zichtbaar in! zijn hoofd, met 's Waerelds oordeel beladen,

Hing op het hart. Hij verhief het met moeite om hoog naar den Hemel;

Maar het zonk op het hart weêr terug. De hangende Hemel

490 Welft zich om Golgotha, als om vermolmingen doodengewelven,

Akelig, vreesfelijk, stom. Van wolken zweefde de zwartste

Over het Kruis, hing neêr zich wijd uitbreidend; en aan de wolk hing

Plegtige stilte des doods, zelfs voor Ontersfijken schriklijk.

Ééne gedachte, en reeds was zij niet meer. Door een zachter geluid niet

495 Aangekondigd, verscheurde een gedruis, dat uit d' Afgrond om hoog steeg,

Luid de Aarde; toen beefde 't gebeente der dooden, toen beefde

Tot aan de tinne de Tempel. Dit was een bode des stormwinds,
 En de stormwind kwam, en bruischte in de Ceedren; de Ceedren
 Ploften ter neêr! Hij bruischte op de torens der weeldrige Hoofdstad,
 500 En zij sidderden. Deeze was weder een bode des donders.
 Vreesfelijk sloeg de slag in de Doode Zee! en de waatren
 Reezen schuimend om hoog; en Hemel en Aarde weêrgalmden,
 Als Elóa dit zag, zoo had hij de groote gedachte;
 Had ze niet slechts, hij schiep ze tot daad. Van aanschijn tot aanschijn
 505 Wilde hij dien, die Gericht houdt, zien, Jehovah in 't donkre;
 In d' ontfaglijke Heerlijkheid, God! Tot driemaal badt hij
 Aan, naar u gekeerd, o Geöfferde, en vloog naar den Hemel;
 Naderde thans de Zonnen, miskende den hemelschen weg schier,
 Zoo doorfroomde de donkerheid hem, gelijk schemering. Zeven
 510 Zonnen van d' ingang af, ontmoeten twee Englen des doods hem
 Met verborgen gelaat. Verbaazend zweeft hij voorbij hen.
 Maar de stilte stond weder op d' Aarde met voeten, die niet meer
 Wankelden. 't Menschengeflacht, Gestorvenen, Ongeboornen,
 Sterflijken, zagen op nieuw, als beroofd van spraak, op den Heiland.
 515 Maar, met droefheid het meeste vervuld, zag de eerste die baarde,
 Op den Zoon, den Verzoener, die zichtbaar den langsaamen dood stierf.
 Toen nu van het aanschouwen haar oog in beneevlende droefheid
 Duister wierdt, toen haar blik met scheemringen worstelde, viel hij,
 Viel deeze blik op ééne der Sterflijken, ééne onder allen,
 520 Welke met hangend hoofd, op wanklende voeten, het aanschijn

Bang,

Bang, en bleek van ellende, met neêrwaards staarende oogen,
 Leeg van traanen, zij vondt ze nog niet de verzachtende traane!
 Onbeweeglijk en stom, zoo verftomt de dood! bij het Kruishout
 Stond. Zij is het, zij is des grooten Geborenen Moeder!

525 Dacht de eerste der Moederen ras. Uw jammer vermeldt mij 't!
 Ziet, gij zijt Maria! dat voeld' ik, toen Abel bij 't Altaar
 Dreef in zijn bloed! dat voelt gij! gij zijt des Stervenden Moeder!

Dus hing Eva met minnend oog aan Maria. Zij had het
 Nog van de Lijdende niet, van de dierbaare Dochter gekeerd, zo
 530 Uit het Oosten, met ernstige plegtige vlugt, geen twee Englen,
 Beiden Doodsëngels, waren gekomen. Zij kwamen, zweegen,
 Zweefden langzaam. Hun oog was vlam! vernieling hun aanschijn,
 Nacht hun gewaad! zoo zweefden zij langzaam heen naar den heuvel
 Van het Kruishout. Hen had van den Troon de Rechter gezonden.

535 Vreesfelijk kwamen zij nader bij 't Kruis. De zielen der Vaadren
 Zonken toen dieper neder naar d' Aard'. Voor zoo ver in gedachten
 Zich een Onsterflijke kan van geöpende graven verliezen,
 Naderden zij de grenzen der Sterfelijkheid; schaduwen stroomden
 Om hen heen van den dood, om d'Onsterflijken ijzing der graven
 540 En der vermolming. Toen nu de Englen des doods aan den heuvel
 Stonden, en nu van aanschijn tot aanschijn den Stervenden zagen,
 Keerden zij, d' ééne geheven ter rechterhand, en ter slinke
 d' Andre, hun galmende vlugt; en ernstig, en dood propheteerend,
 Vloogen zij zevenmaal dus om het Kruis. Twee vleuglen bedekten

545 Hunnen voet; twee beevende vleuglen het aanschijn; zij vloogen
 Met nog twee. Van deeze, terwijl zij zich uitbreidden, ruischte 'er
 Klank van den dood. Zoo klinkt het in 's Menschenvriends oor van het slagveld,
 Als de Verflagenen reeds in hun bloed bij duizenden liggen!
 Omgekeerd, vliedt hij; terwijl hij vliedt, geeft nog één zijnen jongsten
 550 Snik op, en dan nog één, en nu de eenzame laatste.
 Uitgebreid lagen op hunne vleugels de schrikken des Heeren.
 Als d' Ontslaglijken vloogen, dan ruischten de schrikken des Heeren
 Neêr. En zij vloogen ten zevenden maal. De Stervende heft nu
 Moede het hoofd op, en ziet de Englen des doods in het aanschijn,
 555 Ziet naar den Hemel. Zijn ziel roept hieröp met onhoorbaare stemme
 Uit de diepte: Laat af te verschrikken, dien wonden bedekken!
 Waereld-Rechter, laat af! ik ken den slag hunner vleuglen,
 Ken deezen toon der ontroering! Hij riep het, en bloedde. Nu keerden
 d' Englen des doods hunne waaijende vlugt om hoog naar den Hemel;
 560 Lieten een somberer droefheid terug in d' Aanschouwers, een banger
 Peinzing, een stommer verbaazing, verbaazing over de Godheid!
 Want het gordijn des Ecuwigen hing onbeweegchelijk neder
 Voor dit geheim. Met staarenden blik, op de graven gevestigd,
 Op elkaar! naar den Hemel! doch altijd weder naar dien heen,
 565 Die, in zijn bloed, van het Kruishout neêr, in den aakligen nacht hing,
 Stonden d' Aanschouwers. Hoe talloos z' aldaar ook stonden, zo was 'er
 Tog, onder alle oogen vol droefheid, geen oog als het uwe;
 Geen Onsterfijke zoo in brandende smerte versmolten,

Moeder van 't Menschengeflacht, en Moeder der dooden, als gij waart.
 570 Ziet, hoe zij haar ontluisterd hoofd ter Aarde laat zakken,
 't Graf haarer Kindren; en d' armen om hoog naar de Hemelen uitbreidt.
 't Voorhoofd van de treurende raakt nu het stof aan, nu vouwen,
 Voor het met nacht omgeeven gelaat, de gewrongene handen
 Bang zich famen. Half rijst zij weér op, en zinkt weér, en rijst weér.
 575 Ziet onbeweeglijk in 't rond. Het schemert om haar. Zij bevindt zich
 Bij gebeente, daar ergens bij dooden gebeente; wel over,
 Evenwel bij het graf! ten laatsten begon de gebroken
 Stem, en de Harmoniën der Moeder verfmolten in zuchten:
 Mag ik wel Zoon u noemen? nog Zoon u noemen? O keer tog,
 580 Keer tog uw breekende oogen niet weg! Gij vergaaft mij, Verzoener,
 Mijn Verzoener, en die der Geboornen. De Heemlen weêrgalmden,
 En de troon des Eeuwigen klonk van de stemme der liefde,
 Welke leven, onsterffelijk leven, der Misdaadersse
 Schonk! Gij sterft evenwel, sterft nu. Ja, eeuwige gunst is 't,
 585 Die mij vrijspak! maar echter sterft gij! de sombre gedachte
 Dringt, als een blixem-straal, op mij aan! d' Onsterflijkheid werpt zij
 Op de graven terug. Laat mij over u weenen, o Godmensch!
 Ja, gij zijt wel voor traanen te groot; laat mij over u echter
 Weenen! Ik dorst naar ruste! vergeef, vergeef ook de traanen!
 590 Gij Verzoener! gij Offer! gij Offer des doods! mijn Verlosfer!
 Wondervolle! geliefde! o gij geliefde! gij liefde!
 Gij vergeeft! Maar gijlieden, geboornen tot sterven, vergeeft ook

Gij

Gij wel, die Eva baarde? Wanneer mij hun reutlen, hun laatste
 Staarende blik mij vervloekt: dan zegen gij me, o Gekruiste!
 595 Vloekt de doode niet, Kindren! Om u doorweende ik mijn leven;
 Toen mij het hart brak, weende ik om u; en traanen verteerden,
 Toen ik verteerde, met mij! Als ook u eens bij 't sterven, o Kindren!
 't Hart zal breeken: zoo stroomt er uit zijne wonden u laafnis,
 Vreugde des beteren levens u toe! Gij sterft niet, gij sluimert
 600 Slechts tot den Godverzoener om hoog! dan schitteren de wonden,
 Die nu bloeden, de wonden des Ongefchaapnen, die dood was!
 Vloekt de Moeder niet, Kindren! Gij zijt onsterflijk, en Hij is,
 Jesus Christus is ook mijn Zoon. Maar ach, gij Geliefde!
 Gij, der Geliefden geliefdste! geen naam voldoet aan uw grootheid!
 605 Ziet, gij sterft! o ware de sombere beevende ure,
 Ware zij overgevloogen met vleuglen des lights! Gij gedachte,
 Grafgedachte, laat af! Nog wordt zij bleeker, nog valt zij
 In, zijne doode wang! De wonden, nog rilt er het bloed uit.
 Ach zijn Goddelijk hoofd, nu zonk het nog dieper ter neder
 610 In den nacht! Dit aadmen, o dood, is de stem die u toekomt;
 Ja, zoo reutelt gij, dood! de stem is de uwe! waar ben ik?
 Maar hij wendt zijn gelaat naar mij heen. De Jubel des Seraphs
 Zinge het, dat hij zijn aangezicht wendde! De poorten der Heemlen
 Galmen het na, dat nog eens de Godverzoener zijn aanfchijn
 615 Naar de Moeder der Stervlingen wendde! Des eeuwigen levens
 Rust omschaduw't mij weder. Ik hef naar den Schepper mijn oog op,

Strek-

Strek de vuurig gevouwene handen naar dien, die geslacht wierdt,
Uit, mijne Kindren, en zegene u! In den naam van Hem, dien
Hemelen niet omvatten, voor wien 't Onmeetbre beperkt is!

620 In des Heiligen naam, des Wederbengers der onschuld,
In den naam des Wekkers van dooden, des Waerelden-Rechters!
In des Stervenden naam, die ze telt, de traanen der lijdens!
En door zijn bloedig zweet in Gethsemane! d' opene wonden!
Door dit bloed, dat zijpend uit deeze wonden om laag vloeit!

625 Door dit hangende hoofd! dit afgemat ooge vol jammer!
Door dit voorhoofd der angst! dit gelaat des doods! deeze rilling!
Door zijn geroep tot den Rechter! ik zegen u in tot het sterf-uur!

D E M E S S I A S.

N E G E N D E Z A N G.

DECEMBER 21 1892

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DE MESSIAS.

NEGENDENZANG.

Thans kwam weder Elóá terug van den Zetel des Rechters,
Vol van diepe gedachten, en langfaamer zweefde hij 's Tempels
Tinne voorbij, tradt in de Vergaardring der Vaadren, en zeide:

    Bidt met mij aan, nog eer ik iets zeg. Want ik, eer ik spreek,
5 Wil aanbidden. Toen zonken zij allen op 't aangezicht neder,
    Baden ftil den Onëindigen aan. Met diezelfde ftilte
Stonden zij op. Elóá verftomde nog. Eindelijk sprak hij:
Gij, o welken geen naamen noemen, geen denkbeelden denken,
Eerfte! Tot hem verhief ik mij, wilde van aanfchijn tot aanfchijn
10 Hem, die Gericht hieldt, zien, den niet gantsch Verzoenden in 't donkre;
In de vreeslijke heerlijkheid, God! Ik kwam bij de Zonnen,
En zij schemerden! kwam bij de Poolen des Hemels: met nachten
Worstelden fombere flikkringen hier! Ik ging naar den Troon: toen
Wierdt het duister rondöm mij, nog duifterer steeds . . Maar ik zoek naar
15 Naamen, en vinde ze niet, hoe het om den Onëindigen nacht wierdt!
Vinde geen' naam voor de rilling, die van den Onëindigen uitging.

En ik stond, en ik hoorde van verre de stroomen der Helle
 Ruischen onder de diepe verstommende Schepping. Ik zweefde
 Langzaam verder. Toen riep de eerste der Englen des doods mij
 20 Ernstig toe: Wiens zweeven is van deezen Eindigen 't zweeven?
 En ik beefde terug, ik zonk op mijn aangezicht neder,
 Bad hem aan, en verstomde, en bad hem aan die Gericht hielt.
 Als hij 't gezegd had, wendde hij zich, en bedekte zijn aanschijn.
 't Hoofd was aan den Heiland op 't harte nedergezonken,
 25 En hij scheen te stumren. De woestheid der lastrende Schaare
 Zelfs bedaarde, gelijk d'Oceaan bij stormlooze stranden
 Eindelijk rust. Zij, welke den Godlijken lief hadden, doolden
 Rondöm Golgotha, of binnen d'outerste grenzen, waar uit zij
 Jesus nog konden zien met weenende blikken. Doch ieder
 30 Mijdde den andren, op dat zij, door 't spreekken, de smertlijke wonde
 Dieper zich onderling niet zouden graaven. De Jonger der liefde
 Slechts, en des Lijdenden Moeder verlieten elkaâr niet. Zij stonden
 Onder aan 't Kruis. De Discipel, die zwoer dat hij Jesus niet kende,
 Had, al dwaalend, den slaaploozen nacht en den morgen doorsidderd,
 35 Had naar kalmte gezocht, en geene kalmte gevonden.
 Even zoo dwaalt een Zoon aan de Zeekust bij beendren en wrakken,
 Die zijnen Vader, niet ver van hem af, tegen één van de klippen
 Om zag komen; hij doolt zonder spraak; zijn onafgekeerd oog staart
 Op den rotssteen, op welken zijn Vader verpletterd en dood ligt.
 40 Eindelijk roept hij al kermend om hoog: Ik heb mijnen Vader,

Ach

Ach ik heb hem verlaaten, in diepe golven verlaaten!
 Petrus bezwijkt nu geheel, en blijft op ééne der hoogten
 Digt bij Golgotha staan, en laat de bleekere handen
 Zinken, hij heeft geen kracht meer ze langer te wringen. Zijn Engel,
 45 Seraph Ithuriël, ziet hem, en stort hem eenige droppen
 Kalnte in 't hart. Dit alleen is hij thans in staat hem te geven,
 Schoon hij één der Onsterflijken is. De treurende Jonger
 Voelt de verzachting, en kooft zoo ver tot zich zelv', dat hij opziet,
 En met een wenschend oog naar zijne Vrienden in 't rond zoekt,
 50 Om zich bij hen te voegen, bestraffing en troost te genieten.
 Maar nog altijd stond hij, en zag naar Jerusaleem neder:
 Want naar den heuvel om hoog te zien, naar den heuvel des Kruisdoods,
 Dit vermocht hij nog niet. Met scherpe onderzoekende blikken
 Werkte zijn oog, om de Stad, de hovaerdige Stad, t' onderkennen:
 55 Maar zij lag, zoo ver zij de landstreek bedekte, zoo hoog haar
 Torens reikten, in treurige en zwaar neêrdrukkende scheemring,
 Vreesfelijk vóór hem. Pas even liet van zijne Tinne de Tempel,
 Sion pas van de klimmende torens een stervende flikkring
 Nederzinken. Zoo lag Jerusaleem. Petrus wendde
 60 't Oog naar een' anderen kant, waar een dof-gemompel uit voortkwam:
 Onderlinge gesprekken van vreemden, die tot het Paaschfeest
 Waren gekomen, en, om den Propheet t' aanschouwen, naar 't Kruis nu
 Heenen snelden. Naar deezen daalt Petrus neêr. Zijne Vrienden
 Zoekt hij onder den stilleren hoop. Maar zijn zoeken is ijdel.

65 Thans houdt een gesprek hem oplettend. Een Man, in een vreemd en
 Schittrend gewaad, en zwart van gezicht, ondervraagt eenen Grijaard,
 Eenen, wiens oog gemeenzaamheid is, en wien een geliefde
 Tedere, beevende Zoon aan den arm hangt: Ik bid u, verhaal mij
 Tog, zei' de Vreemde, wat heeft hij misdaan, dat zij dus op hem woeden?
 70 Wat hij misdeed? Zij woeden, om dat hij aan kranken geneezing,
 Gaande voeten aan lammen, aan dooven ooren, aan blinden
 Oogen gaf; de bezeetnen, ik zelf was één die gekwelden!
 Aan hunne plaagen ontrukte! ach dooden in 't leven te rug bracht!
 Voor onze zielen de poorten ontfloot des eeuwigen levens,
 75 Door zijne krachtige taal! om dat hij een Goddelijk Man was!
 Maar, (terwijl hij zich omkeert, bespeurt hij Petrus) hier ziet gij,
 Vreemdeling, één' van zijne beminden, die de Propheet zich
 Uit had verkooren, op dat zij hem zagen en hoorden, en die hij
 Van den waarächtigen dienst des Eeuwigen alles geleerd heeft.
 80 Onderricht dan zelf, hij keert zich naar Petrus, en leer dan
 Deezen Vreemdeling en mij, waaröm zij den Godlijken dooden.
 Laat, Man Gods, o laat u beweegen! en wendt uw gelaat niet
 Van mij weg. Gij kent hem immers, gij waart zijn Verkoorne!
 Broedren beminnen zich niet, gelijk gij en Johannes hem minnen!
 85 Petrus wendde nog steeds zich weg: niet, om dat hij erkend was;
 Neen, thans was hij bereid om te sterven. Het woord van Johannes
 En hem zelve doordrong hem het binnenste merg. O gij Vrienden,
 Sprak hij eindlijk met staamlende droefheid; het geen ik in staat ben

Thans

Thans te zeggen, is dit: die daar sterft, is de beste der Menschert.
90 Met dat vliegende woord verloor hij zich onder de Schaare.
Samma intusfchen, en Joël; met hun Candáce's Vertrouwing,
Welken Philippus daarna, door den Geest des Heeren geroepen,
In het water des Heils deed neërdaalen, gingen verbaazend
Heenen naar Golgotha. Petrus ontdekte van verre Lebbæus,
95 Welke, tegen een' boom die verdorde, in droefheid gebukt stond;
En hij ging naar hem toe. Nu kwam hij nader; Lebbæus
Echter erkent hem nog niet. Maar Petrus sprak hem met stil en
Breekend geluid aan: Hebt gij hem ook gezien aan het Kruishour?
Ja, ook gij zijt ellendig: gij durft evenwel het geöpend
100 Oog naar hem opheffen. Maar, maar ik . . . O verzacht mijn ellende!
Hier, hier bloedt zij, hier bloedt zij in mij, de brandende wonde!
Ééne klank slechts, van mijn' Geliefden dien enkelen troost slechts!
Dan, gij zwijgt? Nog zweeg hij. 't Gevoel, het worstelt vergeefs in
Hem, om tot stemme te worden. Zijn beevend gelaat en zijn traanen
105 Waren intusfchen niet spraakloos. Die troost roerde evenwel Simons
Ziele maar even aan. Met een hart, dat zwaar was, ontweek hij,
Gaf zich op nieuw aan de golven der Meenigte over, en dreef zoo
Met den froom. Hij was nu pas ééne der snellende hoopen,
Weggedrongen, ontgaat: of hij ziet zijn' Broeder Andreas
110 Plotseling voor zich. Hij wilde den komenden vlieden: doch deeze
Wenkte hem toe, op dat hij met hem zich nog verder verwijdre.
En thans keert de bedrukte zich om: Mijn Broeder! Mijn Broeder!

En omärmt hem, niet vuurig als anders: met matte omhelzing
 Kust hij hem, en hij weent aan den hals des Broeders. Mijn Broeder!
 115 Ach mijn Broeder! hervat met zachte droefheid Andreas.
 Gaarne wilde ik, edoch ik kan, ik kan 't niet verzwijgen!
 Simon, mijn hart, het bloedt met het uwe! den besten der Menschen,
 En den getrouwsten Vriend, den beminnendsten onder de Vrienden!
 Ach, Gods Zoon! dien hebt gij, voor zijne Haatren, verloogchend!
 120 Godlijke smert, aan dien, dien hij verzaakte, geheiligd;
 Volle hartlijke dank, gewijd aan 's Broeders getrouwheid,
 Waren in Simons oogen: edoch zijn mond verftomde.
 Nauwelijks hielden en zagen z' elkaar. Toen gingen zij zijdwaards
 Hand in hand, en pas zagen z' elkaar. Hunne handen op 't laatste
 125 Zonken uit één, en de Broederen scheidde. Troost voor de ziele
 Steeds nog behoevend, nog steeds vol heeten dorst naar vertroosting,
 Ging de eenzame Petrus. Niet lang, of hij schrikt van d' ontmoeting
 Van twee Mannen, welke hij eerde. Hij wilde 't ontkomen,
 Doch zij waren te dicht. Kent ons des Godlijken Leeraars
 130 Dierbaare Jonger niet meer? sprak Joseph van Arimathæa.
 Simon, ook wij zijn Jongren. Wij waren het heimlijk. Maar heden
 Zijn wij bereid, om voor al het Volk ons de zijnen te noemen.
 Nicodemus mijn Vriend, gij kent deezen Eedlen! reeds deed hij 't
 Voor den verzamelden Raad. Met een' moed, dien geen aanvallen dempen,
 135 Sprak hij voor Jesus; maar ik, ach ik beleed hem zoo laat eerst!
 Enkel door 't heengaan, toen Nicodemus de Zondaars-Vergaadring,

Om

Om zich niet verder t' ontwijden, verliet. Nu sluit dan, o Jofeph,
Dierbaare Jofeph, de fmert, fprak Nicodemus, die fteeds nog
U de gevoelige ziele zoo kwelt. Gij gingt immers met mij
140 Heen, gij beleedt hem immers! Met blikken, door 't weenen verhelderd,
Richtte Jofeph het oog naar den Hemel. Verhoor, o verhoor gij,
God van Jefus en Abrahams God, dat, waar 'k u om aanroep!
Hem, dien ik, toen hij leefde, zoo zwak heb beleeden, o Helper,
Laat mij dien, als hij dood is, met moed voor allen belijden.
145 Hier zwijgt Jofeph. Terwijl zijn gebed voor den Troon van Jehovah
Klom, en terwijl de verhooring, met al haar genade, op hem daalde,
Wendde zich Nicodemus naar Petrus. Vol droefheid, o Simon,
Keert gij het oog van ons af. Al 't geen wat u treft, wij gevoelen 't.
Ach wij gevoelen den dood, die den Heiligften onder de Menfchen
150 Thans begint te vernielen, ras mooglijk den flag dien wij vreezen,
Ras den laarften gedaan heeft! Edoch, o minnende Jonger,
Zeg het ons ook, en giet in onze zielen dien balfem:
Dat uw oog, van droefheid zoo vol, ons tevens niet aanklaagt,
Dat wij voorheen den Godlijken Man slechts heimlijk beleeden.
155 Dan, wij verdienen het wel! Als een boom, dien de storm heeft gegreepen
Door het aanhoudend gebruisch naar de ééne zijde geboogen
Staat: zoo ftond, met het afgekeerd oog, de beevende Petrus.
Maar nu bezweek hij geheel onder d' angst, verborg zich, ontvluchtte,
Zocht in grootere fmerte naar rust. Want hij keerde met haaste
160 Naar den heuvel der dooden terug. Hij was aan des heuvels

Voet met zwaare schreden gekomen. Nu ademt zijn leven
 Sneller, en nu, nu waagt hij 't, om eindlijk zijn oogen naar 't Kruishout
 Op te heffen; edoch nog niet tot aan 't hoofd van den Dulder.
 Onder aan 't Kruis bespeurt hij, niet ver van elkander, Johannes,
 165 En de Moeder des grooten Geöfferden: beiden van jammer
 Ingeworteld, beiden verstomd en traanenloos beiden.
 Ook, niet ver af, omringden het Kruis niet weinig getrouwen,
 Welke den Godverzoener gevolgd waren uit Galilæa.
 Van wat laage geboorte z' ook waren, hoe weinig belast met
 170 Aardsch geluk, door de Waereld hoe nauwlijks bespeurbaar: zoo heeft tog
 d'Eeuwigste der Geschiednisen, uit deezen hoop van Oprechten,
 Eenige dierbaare naamen bewaard voor 't geloovige Nakroost.
 Vroeger reeds noemden hen Englen met nieuwe naamen daar boven!
 Magdale Maria, Maria de Moeder van Jofes
 175 En Jacobus, Maria de Moeder der Zebedaëiden,
 Gij ook, de Zuster van haar, die thans den' besten der Menschen,
 Haaren eenigen Zoon, aan 't langzaam doodende Kruis zag,
 Ook Maria geheeten. Zij hoorden tot die, die zich nader
 Bij begaven, dan veelen, die ook den Godlijken minden.
 180 Magdale Mirjam was ter aarde nedergezonden.
 Vol van verlangen om mede te sterven, ontruikt zij aan iedre
 Hoop, aan iedre herdenking der Godlijke wondren des Heilands
 Zich met hevigheid! wierdt van den vollen stroom haarer droefheid
 Onôphoudlijk gegreepen, en voortgeslingerd. Zoo lag zij

185 Op den heuvel, vervulde met haare klagte den Hemel!

Om haar te troosten bereid, schoon zelve troosteloos, spreekt de
Zachte Moeder van Jofes haar aan, en verftomt onder 't fpreeken.

Bleek ftaat, in den fcheemrenden nacht, der Zebedæiden
Klaagende Moeder. Zij wringt naar den Hemel de handen, en ftarend
190 Ziet zij om hoog, en verbaast, dat de Godlijke wraak nog vertoeve.

Gantsch door de fmert bedwelmd, zoo zeer van treurigheid fpraakloos,
Dat de zwakke verzachting der zuchten, ook die, haar ontzegd was,
Knielde, niet ver van Maria de Moeder des Godlijken Lijders,
Haare Zuster, en zag in den nacht den Bloedenden zweeven!

195 Niemand beklagt met meerdere droefheid, en hartlijker niemand

Deeze bcängftigden, dan de geredde en medegekruiste
Jongling. Maar ook aan der Engelen oog, aan de Vaadren ontgaan de
Smerten van deeze bedrukten niet gantsch, hoe zeer z' aan den Heiland
Hangen met al het verheevner gevoel der aanbiddende ziele.

200 Abraham had de redding des medegekruisftigden Jonglings

Zoo met vreugde des eeuwigen levens vervuld, dat hij alles,
't Geen de Stervende deed, met innige liefde bemerkte.

Thans bewoog hem de deernis, waar meê de geheiligde Jongling
Op de vroomme lijdenden zag, zoo zeer, dat hij fpoedig

205 Zich aan zijn ftomme verbaazing ontrukte, en tot Mofe zich keerde,

Welke, verftomd gelijk hij, hier verwijlde. d' Eerwaardige Vader
Van het twaalf geftamde Judæa, fprak tot den Stichter
Van die offrende Tent, die den Allerheiligften lang heeft

Afgebeeld; tot den Schrijver der Wet, van Jehovah bevolen!
 210 't Geen wij aanschouwen, o Zoon; het geen deeze weinige uren
 Ons ontwikkelen, daar zal door alle eeuwigheden uw Vader
 U over onderhouden. Thans, nu het verftommend verbaazen
 Mij verlaaten heeft, zouden wij niet uit die Zee zonder grenzen
 Eenige druppelen fcheppen? Gij zaagt op Horeb des Heilands
 215 Heerlijkheid, Ik in het heilige bosch van Mamre. Hier was hij
 Zachter; melodisch klonk hier uit zijn Godlijke lippen genade.
 Even zoo zacht, zoo lieflijk-bedwelmend vernam ik de stemme
 Van den geredden Zondaar, van dit mijn Kind! Mijn gejuich froom?
 In het gejuich der Heemlen, om dat gij de Zondaaren vrijkoopt,
 220 Gode-geöfferde! O hoe lacht zijner naadrende graffteé
 Minzaam de Jongeling toe! hoe bezielen d' ontfermingen Gods hem!
 Zie, hoe de vrede des eeuwigen levens zich over hem uitbreidt!
 Zie ook, hoe getroffen, schoon bij des beteren levens
 Rust zoo nabij, en hoe hij met deernis de lijdenden aanziet.
 225 Maar, dat mijne Kindren den Allerhoogften dooden,
 Dat geen berouw hen vermurwt, zij niet achterwaards vlieden als deeze:
 Ach wat zoude ik hier over, indien ik nog fterflijk aan 't graf ftond,
 Ach wat zoude hier over hun grijze Vader gevoelen!
 't Geen mij Gabriël gaarne verzwijgen wilde, niet konde,
 230 Laat de fombere treur-gedachte tog snel en gevleugeld
 Van u voorbij gaan, o Zoon, en dan de vergeetelheid zoeken.
 Hij, die met deeze wonden ten Waereldgerichte zal komen,

Heeft

Heeft den Verlaaten van God Prophetisch het oordeel verkondigd;
 Zij ook hebben het over zich zelve gesproken! De Heiden
 235 Wilde hem niet verdoemen, maar zij, zij deden het, riepen:
 Laat zijn bloed over ons en onze Kinderen komen!
 Ach zoo maar geen Engel des doods de schriklijke woorden
 Heeft, met een' ijzeren griffel, in eeuwige rotten gegraven,
 En voor God ze geplaatst! Ik zie, ik zie ze, de Völkren
 240 Aller einden, zoo ver het Oosten schittert en 't Westen!
 Alle Menschen bij 't Kruis des Godverzoeners verzameld:
 Maar alleen mijne Kinderen niet. Hem antwoordde Moses:
 Vader van Isaak en Jacob, en van die getrouwen, die echter,
 Schoon het Volk al snelde naar 't beeld, Jehovah verëerden;
 245 Davids Vader, en Vader van die, die den Middelaar baarde;
 Vader van Hem, die nu als een Zoenöffer bloedt. O verhef thans,
 Abraham, 't oog naar boven, en zie. 't Is waar, wat ik zegge
 Weet gij alles: edoch de geziene waarheid is 't nuttig
 Weder te zien. Zij zijn een Volk van Gericht en Genade!
 250 Hij, die doen zal het geen hij gedaan heeft, d' Onüitgevorschte,
 Die met de rechter-hand ontferming, Gericht met de sinke
 Neërwenkt, Hij plaatste hen op eene rotte, aan 't Menschengeflacht, aan
 Alle Zoonen des stof's ten stralen-heldren bewijze:
 Dat het in hunne macht zij, zich dood of leven te kiezen!
 255 Wie nu uit deeze Schaar den vermaanenden rotssteen ontdekt heeft:
 Als zoodanig een Pelgrim der vreemdelingschap deezer Aarde

Echter niet opziet, en leert, die verwerpt zich zelven! zijn bloed zij
 Over hem zelven, wanneer hij aan d' andere zijde des grafs nu
 Neêr wordt gevoerd naar den grooteren dood! Zoo eindigde Mofes.

260 Abram begon op nieuw: Gij hebt den dankbaaren glimlach,
 Zoon, waar mede ik u hoorde, gezien. Veelligt, wen zij eeuwen
 Als een vreesfelijk teken geftaan, en met zondigen hebben
 Opgehouden: de Zoon draagt niet de Zonde des Vaders!
 Dan, o Mofe, veelligt, dan zullen zij, (zachte verrukking

265 Overvalt mij, de vrede des Eeuwigen licht om mijn oogen!)
 Ach, tot den Godverzoener, tot aller Menfchen Verlosfer
 Zullen zij dan, zij zullen tot Hem, die 'sdaags in de Wolke,
 En in zijne vlamme hen 'snachts naar Kanäan voerde,
 Die aan het Kruis voor hun ook bloedede, wederkomen!

270 Koomt, koomt weder, o koomt tot dien, die u redden wil, weder!
 Mijne Kindren, tot Hem, tot Hem, dien gij doodedet, weder!
 Tot het geflachte lam! tot het eeuwige leven eens weder.

Biddend zag hij om hoog. Hem zag de beminde, de troost zijns
 Ouderdoms, Ifaac zijn Zoon. De Jongeling kwam tot den Vader:

275 Want hem was, na den dood, de Jonglings gedaante gegeven,
 Om den Geöfferden Gode aan den juichenden Hemel voor eeuwig
 Af te beelden. Hij ſprak: Ik zag in uw aanfchijn, o Vader,
 Uwe gedachten van verre. Ach, onze Kinderen dooden;
 Dien, die voor hun zich heiligt, dooden zij! Eeuwige Rechter,
 280 Gij ontfermt u nog hunner, en draagt hen op Adelaars-vleuglen

Naar hunnen Redder, gelijk gij welêer hen droegt uit Ægypten!
 Deeze befchouwing giet zaligheid, verrukkingen giet ze
 Mij in de ziel! Er doorstroomt mij nog ééne met heilige rilling.
 Ach gij weet het nog wel, toen gij op dat verre gebergte,
 285 Heilig, voor altoos heilig is mij de plaats des Offers!
 Toen gij aldaar naar het Outer mij voerde. Uw blijmoedige Zoon ging
 Aan uwe zijde, en wilde met u aan den Eeuwigen offren!
 Maar toen ik nu op het hout, tot het Offer gekliefd, reeds gebonden
 Lag, en de heilige brand rondom mij ontvlamde, mijn oog nu
 290 Traanend ten Hemel om hoog zag, gij mij de laatstemaal kuste,
 Toen u omkeerde, toen den blinkenden dolk, den Verderver,
 Over uwen Geliefden om hoog hielt, toen . . Maar van het treuren
 Deezer ure spreek ik niet meer. Geheele eeuwen van vreugde
 Kroonen met zaligheid haar. Toen wierdt uw Ifaac verwaardigd,
 295 Godes Offer, het Offer, waar van nu op Golgotha 't bloed froomt,
 Af te beelden. Verrukking, en zachte treurigheid vloeien
 Door mijn onsterffelijk leven! Hij sprak het, en Abrahams stemme
 Ademde hem zacht fluitrende aan. Dus sprak zij den Zoon toe:
 Laaten we tot den Geöfferden bidden. Toen knielden ze beiden
 300 Digt aan elkaâr. Één arm was om den andren geflingerd,
 Hunne handen naar Golgotha heen gevouwen, en Abram
 Badt: O gij, edoch met wat Godlijken naam, voor alle andre
 Naamen, moet ik u noemen, gij groote Zondenverzoener?
 Of wel, hoort gij u liever de vreugd der Geloovigen noemen?

305 Zoon des Vaders! wat heb ik, sijn u in Bethlehems hut een
 Sterflijke Moeder baarde, wat heb ik sedert bevonden!
 O gij weenend kind, met welken donder doorgalnde
 Gij de Heemlen, toen gij op het stof der Sterflijken weende!
 Onbegreepen van Englen, edoch de hoogste bezieling
 310 Hunner Jubelgezangen, hebt g' u in 't nietige leven
 Ingekleed. Zij erkenden u nauwelijks nog: maar gij deed het,
 Gingt den verhevenen eenzaam weg, en dacht aan uw Sterven.
 Eindelijk zijt gij het groote, het edele doelwit genaderd,
 Zijt dat doelwit genaderd, daar g' Eeuwigheden op neêr zaagt,
 315 Lang, reeds lang voorheen, eer ik was. Onëindige, gij slechts
 Konde, tot doelwit, u deezen dood, deezen redder, verkiezen:
 Redder van mij en van alle de Zoonen des eersten der Zondaars!
 En nu bloedt g' om dien dood te sterven. Wij houden, o Godmensch,
 Onze deernis te rug. Want gij zijt boven de deernis
 320 Aller Eindigen ver verheven: edoch wij gevoelen
 Deezen grooten gevreesden slag, met welken de dood u
 Treft, die, de grenslooze Schepping door, om laag en om hoog beeft,
 Wij gevoelen hem mede! Ontferm u onzer, verheevne
 Eeuwige Heiland, op dat wij hem niet te hevig gevoelen!
 325 Gij Menschlievende! meer, nog meer ontferm u hunner,
 Die daar treden op 't stof, en er meer aan vermaagschapt, dan wij, zijn.
 Abraham badt aldus. Nu zweegen zij beiden, toen keerde
 Izaak zig om, en vroeg: Wie zijn die komende Zielen,

Welke de Cherub daar naar het Kruis geleidt? Ondertuschen
 330 Was reeds de flikkrende Schaar bij Golgotha nader gekomen.
 Als een Morgen verhieven zij zich. Hunne ligchaamen hadden
 z' Onlangs eerst, deeze zinkende hutten, verlaaten. Het waren
 Zielen uit alle Geslachten der Menschen. Van Keerkring tot Keerkring
 Wierdt nu het ligchaam gevoerd naar de ras verteerende vlamme,
 335 Of naar 't bewaarende Graf. Zij waren het kleinere leven,
 Aan hun hart getrouw, en rein, gelijk Sterflijken rein zijn,
 Doorgewandeld: edoch geen licht, van den Heere gezonden,
 Was hen komen verlichten. Hen leidde de denkende Cherub,
 Zoo, gelijk zij in d' eerste verbaazing over het nieuwe,
 340 Hoogere leven waren, en stil den Almachtigen smeekten:
 Duizend Zielen! Naar deeze wendt nu de Cherub het aanschijn.
 Abraham en de Vaadren verneemen, het geen hij den Zielen
 Naar om laag roept, terwijl zij zweeven bij 't sombere Kruishout.
 't Geen gij ziet, overweegt het met al die vorschende krachten,
 345 Welke de vroomme bewondring u voor het beschouwen terug liet.
 Niemand, door eene Vrouwe gebaar, kan zonder den Heiland,
 Die voor ulieden aan 't Kruis daar bloedt, Jehovah aanschouwen.
 Zielen, ik kondig u aan het geheim der Eeuwigheid. Jesus
 Wordt de naam genoemd van den Godlijken, welke voor Menschen,
 350 Voor Overtreeders, Beërvers des doods, den Rechter zich offert.
 Ziet! de Zoon van Jehovah, en van eene sterflijke Moeder,
 Ach daar staat zij bij 't Kruis! wierdt Jesus voor d' Aarde geboren.

Lijden, en bidden, en wonderen doen, en leeren, en lijden
 Was zijn leven: en nu, de blijdschap van alle de eeuwen
 355 Hangt aan die daad! nu sterft hij voor alle Geboornen der Aarde,
 Sterft voor ulieden! Ach ware hij niet van der Waerelden aanvang
 Uitverkooren geweest tot een' Godverzoener: zoo sterft gij
 Thans den eeuwigen dood, dien alle Zondaaren sterven,
 Welken zijn heil wordt aangekondigd, en die het verwerpen!
 360 God, die uw toekomend bestaan, reeds vóór uw geboorte,
 Kende, hij weet, dat gij 't heil des Verlofenden aan had genomen,
 Zo hij het leven, dat u op het stof der Aarde bestemd was,
 Had met de dagen verëenigd van Jesus Godlijke boodschap.
 Zielen, om Jesus wil, heeft u het Wezen der Wezens
 365 Vrij van de straf gesproken der snoode overtreading. Gij zijt nu
 Rein voor God! Gij worsteldet om hem te kennen, maar 't mocht u
 Toen niet gebeuren. Hij zag uwe traanen, hij hoorde de smeeking,
 Om u aan de Zonde t' ontrukken, welke gij voeldet,
 Schoon gij de Moordenaars nog niet kender; dit innige smeeken
 370 Heeft hij, onsterflijke Zielen, verhoord in zijn' Hemel. Toen badt reeds
 Deeze aan het Kruis voor ulieden, dat u zijn Vader verhooren
 Mocht, en dat hij in u de diep brandende wonde der misdaad
 Mocht geneezen. Gij waart gewond ten eeuwigen doode.
 Zinkt op het aanschijn, en dankt den Wederbrenger der onschuld!
 375 Uwen Heiland, den Geever van 't eeuwige leven! den Dulder!
 Jesus, den Zoon Jehovah's! den Zoon der sterflijke Moeder!

Onuitspreeklijk bewoogen; van zachte droefheid, verbaazing,
 En van zaligheid vol, zonk iedere der Zielen neder,
 Badt tot den grooten Zoon, den onnaspeurlijken Redder,
 380 Tot den Stervenden, welke hen lief had, eer Waerelden wierden.
 Salem, Johannes Engel, en Selith, Maria's Behoeder,
 Spraken, toen zij nu vóór zich de dankende Zielen aanschouwden,
 Dus met elkaar: Hoe voelen het die begenadigden, Selith,
 Dat zij het zijn! Hoe scheppen zijn wonden, des minnenden Heilands
 385 Wonden, hoe scheppen z' in hun den vrede des eeuwigen levens!
 Ach nu zijn ze voor eeuwig d'ellende van 't sterflijke leven,
 Zijn voor eeuwig de smert der Stof-bewoondren ontworfeld!
 Maar onze beide Geliefden, zoo eindeloos rijk begenadigd,
 Anders met vrede van God, met iedere kalmte beschadwd,
 390 Wel nog Pelgrimmén, maar die geen lasten der sterflijkheid voelden!
 Dan, ach nu . . . Wat hebben die graf-verlangende blikken,
 En die wangen vol dood, en die stroomende wonden, der Moeder
 En des Vriends verrukking beneveld. O Selith, ik zelve
 Voele dat zwaerd, dat door de ziel der weenenden doorgaat.
 395 Salem, ik zag veel lijdende, zag veel duldende Menschen,
 Maar geen één' zoo ellendig als zij! Tog mengt er bewondring
 Zich in mijn deernis. Want welk een schouwspel kan dit evenäaren,
 Menschen, welken de Eeuwige mint, zoo zeer te zien lijden?
 Maar, het geen die verbaasdheid in mij met gerustfelling tempert,
 400 Is de vertroosting, die God dan dikwijls den Lijdenden toezondt,

Als zij reeds nauwlijks meer hoopten, en als de bloedende wonde
 In de verscheurde zielen hun thans op het hevigte brandde.
 En, o Salem, indien de begeerte, om de beide Geliefden
 Weêr in de rust des Heeren te zien, uw Vriend niet misleidde:
 405 Zag ik, zag juist zoo even, in 't minzaam oog des Verlosfers
 Komenden troost voor hun! Zoo zeide Selith, en doolde
 Niet in zijne gedachten. Des Godverzoeners ontferming
 Konde tegen Johannes zich niet, en de Moeder in wanhoop
 Langer weêrhouden. Hij zag op hen beiden neder met oogen,
 410 Die met een ander leven hun zinkend leven doorstroomden.
 En hij boog, om hun toe te spreken, zijn Goddelijk aanschijn
 Naar hen om laag. Toen hoorde met beevend wachten de Moeder,
 Angstig verheugd, als of zij ontwaakte uit den dood, naar de hoogte.
 En tot haar kwam de stem des eeuwigen Zoons van het Kruis af:
 415 Mijne Moeder! hij is uw Zoon! daarop tot den Jonger:
 Zij is uwe Moeder! de beiden Beminnenden keerden
 Zich met verbaazen, en dank, en traanen tegen elkander.
 Maar de Stervende zweefde, met Godes oordeel beladen;
 Leedt, 't geen de ziele beeft om te denken; de taal van de Heemlen
 320 Zelfs, die God voor den Troon bezingt, verstomt om te zeggen!
 Stilte, vol diepzinnigheid, zweeg om Golgotha. d'Aarde
 Sidderde onôphoudelijk in haare diepten. Onhoorbaar
 Bleeven nogthans haar geheimere rillingen nog in de dalen,
 Waar Jerufalem lag. Eerst eenmaal was de beweging

- 325 Tot de Muitster om hoog gereezen: een donker gevoel slechts,
 Iets dat van verre dreigt, nog verzonken in d' Oceaan der
 Eeuwen: reeds bruischt evenwel de vloed van 't gehevene Meir; en
 Voorgevoel van wraak over 't bloed, dat vergooten wierdt, stroomde
 Ijslijk op 't hart, zoo ver ook het Volk om den heuvel op één drong.
- 420 Maar de geheime ontroering der Aarde beefde in de klooven
 Van een donker rotfengebergte, waarheen Abbadóna
 Ver van den Olijfberg gevlucht was, om eenzaam in 's Aardrijks
 Afgrond te treuren. Hier zat hij geleund aan de helling der rotse;
 Zag den buldrenden stroom, die voor zijne voeten om laag viel,
 435 Staarend na, en verzelde met luistrende, naadrende ooren
 Elken donder des schuimenden strooms, die, gestort van de kruin der
 Overhangende bergen, van afgrond bruischte tot afgrond.
 Ras gevoelt hij een wandelend beeven beneden hem. Rotfen
 Stortten toen naast hem in. Het luide treuren der Aarde,
- 440 Want zoo noemt hij haar siddren, verschrikte Abbadóna. Zou d' Aarde
 Jammren, om dat het stof haar Kinderen baarde! is zij moede
 Van in haar schoot de vermolming der Zoonen en Dochtren te draagen!
 Zij, voor dat Kroost een eindeloos graf, dat van nieuwe gebeenten
 Altijd zwelt, en van binnen afgrijsfelijk is, schoon de lente
 445 't Al van buiten met bloemen begeurt? Of beklagt z' ook den grooten
 Godlijken Man, dien ik zag op den Berg in Middernachten?
 Dien ik zag lijden, wat nimmer een Eindige leedt? Maar wat is doch
 Thans zijn noodlot? en waaróm toev' ik hem weder te zoeken?

Is mij de hand van het strenge Gericht op de vlakke der Aarde
 450 Mogelijk nader dan hier! Ik kan haar nergens ontvlieden!
 Vlood ik al buiten de Schepping, zoo zou zij mij tog overvallen!
 Ja, ik zoek hem! Ik wil het einde des vreeslijken lijdens
 Zien, wil geheel de verbaazensvolle gebeurtenis weeten!
 Ach indien hem maar niet zoo talrijke hemelsche Schaaren
 455 Steeds omgaven! Wanneer ik laatst voor hem vlood, hoe verschrikte
 't Onverwachte gezicht van die Hemelschen mij! en al waagde ik 't
 In hunnen glans mij te kleeden, en in een' Engel des lichts mij
 Stout te verändren, ach zoude mij niet de blixem des Rechters
 Ras ontblooten! mij d' Englen niet zien in mijne eigen gedaante?
 460 Evenwel doet het Satan, hij, die met grootere zonden
 God heeft vertoornd dan ik, de steeds aanhoudende Zondaar
 Doet het! En boven dien, ik verberg in het hart vol ellende
 Geen verächtelijk doel, waaröm ik mij dus vermomme.
 Zal ik het evenwel, zal zich Abbadóna vermommen?
 465 Gaa, Verworpene, gaa in uw onheil! Besluit ik derhalven
 Niet te gaan, en het einde des onbevatlijksten lijdens
 Niet te weeten? want hoe zou ik tog der Cherubim opzien
 Kunnen doorstaan, en niet ontvlieden? Hij denkt het, en rukt zich,
 Twijffelend nog, uit de diepte om hoog. Pas plaatst hij den voet op
 470 't Bovenste stof der Aarde, of hij beeft terug met verbaazing:
 Want hij zag voor zich heen de Aarde in schriklijke Nachten
 Liggen. Hoe! op den Middag in deeze belaadende, bange

Duisternissen! Zou zij nu mede voor 't strenge Gericht zijn
 Rijk geworden! en moet zij vergaan? De schrikken Jehovah's
 475 Rusten op haar; de hand des Almachtigen heeft haar gegrepen.
 En waarom? Heeft haar schoot den onbevatbaaren Lijder
 In zich begraven, en vordert hem God nu terug van haar Zoonen?
 Kan hij nogthans wel sterven? Waarheen ik het oog slaa, verwacht mij
 Iedere nieuwe gedachte! Ik haaste mij liever, en zoek hem,
 480 Zie hem, en leere daar door, dan dat ik eenzaam hier wroete.

Toen hij zich dus bepaalde, zoo stond hij op eenes Gebergtes
 Boschrijke kruin, en zocht in de overdekkende scheemring,
 Zocht er lang naar de heilige Stad met vliegende blikken;
 Zag haar eindlijk, als puin, daar bewolkende damp over heen zwemt,
 485 Liggen op verren afstand. En nu, zijne beenderen beefden
 Toen hij het deed! hij nam het gelaat van een' Engel des lichts aan,
 Zijne Jonglings-gedaante, waar hij in de vrede-vallei meê
 Glinsterde! Echter zij wierdt maar een beeld, dat iets flauwelijk nabootst!
 Schitterend hair vloog wel op zijne schouderen neder,
 490 Gouden vleugelen klonken hem onder die schittrende lokken,
 En de klaarheid des wordenden dags bedekte des Seraphs
 Blinkend gelaat: doch schier ontvloeide er een traan zijnen oogen.
 Eindelijk vloog hij de beevende vlugt. Waar de Nacht op het dikste
 Lag, bij die Landstreeken naderde hij. Om Golgotha's heuvel
 495 Stroomt de Nacht het dikste om laag van den zwijgenden Hemel.
 Als hij langs de kusten der Doode Zee naar om hoog zweeft,

Hoort

Hoort hij een schrikverwekkend gebrul der klimmende Waatren ;
 Met dat golven-gebrul, het gekerm van gekwelde vertwijffing!
 Zoo, wanneer d' Aarde beeft, en er één der met oordeel belaadne
 500 Steden, nu ééne der groote Overtreedsters, veröordeeld,
 Zinkt met den zinkenden grond: dan huilen er doodsstemmen opwaards,
 En verzellen den doffen en rasfen donderslag, welken
 d'Onderaardsche wraak doet ontstaan. Daar beeft zij op nieuw weér,
 d' Aarde; en er druisfchen op nieuw, met haar, ontheiligde Tempels,
 505 Stortende Marmer-huizen, en hunner gerusten bewoondren
 Wanhoops-stemmen! dan vlugt de Wandelaar bleek en verwilderd.
 Zoo verneemt, met het buldren der Doode Zee, Abbadóna
 't Brullen der beide Gevonnisdén. Deeze erkent hij, verbaast zich,
 Vliedt met wanklende vlugt den van jammer weérgalmenden Oever.
 510 En nu nadert hij d' Engelen-kring. Een rasfe, onbedwingbre
 Schrik bemeestert zich zijns, zoo dra hij den vollen, van Hemel-
 Glansfen flikkrenden kring der Ongevallenen vóór zich
 Zag. Zijn lichte gedaante was schier in 't misvormende Duistre
 Weder versmolten! De Englen die 't achterste stonden, verdiept in
 515 Hem t' aanschouwen, die thans den onvatbren, verzoenenden dood stierf,
 Zagen den komenden niet. Edoch Elóa bespeurt hem;
 Spoedig erkent hij hem, denkt: Gij, van God verlaatte! De bange
 Jammrende Seraph, wil deeze ook aan 't Kruis den Verlosfer zien lijden?
 Op den Olijfberg zag hij hem reeds. Hij zoekt hem op nieuw weér!
 520 Ach, d'Onzaalge! van duurend, geboogen berouw versmolten!

Uitgeooten in deeze traanen, schier fints zijne Schepping!
 God! Gij Waerelden-Rechter! Gij zult met hem alles voltoojien
 't Geen gij besloot! En ik; hoe konde ik mij over zijn noodlot
 Nog verbaazen? Hangt Hij niet, door wien d' Onsterflijken wierden,
 525 Jefus Christus aan 't Kruis, om den eeuwigen dood te verdraagen,
 En den dood der Menfchen te fterven? Hij valt op zijn aanfchijn
 Biddend neder, en ligt, en weent tot den Godlijken Lijder.
 Thans verhief hij zich weder, en wenkte eenen Engel. De Seraph
 Stond reeds vóór hem. Zoo fprak Elóa. Vlieg naar de Englen
 530 En de Vaadren, en zeg tot hen: Met twijffelend fiddren
 Nadert ginds Abbadóna. Indien hij in uwe Vergaadring
 't Nog mogt waagen te komen, zoo laat den treurenden komen:
 Want hij nadert met traanen, en wil den ftervenden Heiland
 Zien. Geen éen doe hem vlieden! Vergunt hem die bittere verzachting:
 535 Want er omringen het Kruis nog fchuldiger Zondaars, dan hij is!
 Abbadóna omfiderde nog de Vergaadring der Englen,
 Twijffelde, zweefde en stond, en gleedt langs den bodem. Hij zoude
 Gaarne gevluucht zijn: fprak echter door deeze gedachte zich moed in:
 Dat de groote feestlijke kring der Engelen niemand
 540 Kon omgeeven, geringer dan Jefus. Nu waagde hij 't, zweefde
 In den verfchriklijken kring. Zoo dra de Englen hun aanfchijn
 Keerden, en hem aanschouwden, zoo zagen zij bange vermomming,
 Dooden glimlach, een' glans waar uit geen Zaligheid ftraalde,
 Duizendjaarig hartzeer, onöverwinnelijk treuren,

545 Abbadóna! Zij lieten met stille deernis hem voortgaan.
 En nu naderde hij den met nacht beladenen heuvel,
 Zag de Gekruisfigden, wendde zich om. Neen, ik wil hen niet aanzien,
 Niet de trekken dier stervenden zien. Te pijnlijk kwetst hun
 Lijden mij, voert te sombere prenten voorbij mijn gedachten!
 550 Klaagt te luid mij aan voor den Rechter! de zijdlingsche, korte,
 Vliegende blik op hunne wonden, ach deeze doorvlamt mij
 Reeds met woedende angst! Mede-ongelukzalige Menschen,
 En zoo zeer mede-schuldige, dat u, door ijselijke gruwlen,
 Uwe Broederen dwingen, hen voor het aanschijn der Zonne,
 555 Plegtig voor de Vergaadring ontelbarer Schaaren te dooden!
 Neen, hen zullen mijn oogen niet zien, die gij thans der Ontbinding
 Wreed, of in gerechtigheid toezendt! Ontruk u, geplaagde!
 Aan de droeve gedachte, de angstige doodsgedachte.
 Dien ik zoeker, waar vinde ik hem tog? Ja, deeze Vergaadring
 560 Aller Heemlen is niet te vergeefs naar beneden geklommen!
 Zij omgeeft hem! Hij is op deeze heilige plaatse!
 Waar evenwel? In Gethsemane was het vreeslijkste Duister
 Daar waar hij was: maar hier stroomt het om den Hoofd-schedel-heuvel;
 En daar kan hij niet zijn! O indien mij een Engel hem toonde!
 565 Als ik vraagen mocht, mij dan een Engel hem toonde!
 Ongelukzalige! Zo zij mij slechts aan deeze ontroering,
 Deeze schielijke droefheid niet kennen, mij 't vluchten gebieden!
 Neen zij bemerken mij niet, verdiept in groote gedachten

Over den Godlijken Man, tot welken de Rechter hen afzondt!

570 Ach waar is hij? Is hij ook in des verbergenden Tempels
 Allerheiligste? bidt hij mischien aldaar weêr op nieuw, en
 Moet geen Eindige meer, hoe hij lijdt, noch het bloedige zweet zien,
 't Welk hem van het aangezicht druipt? Maar d' oogen der Englen
 Zijn tog meer op den heuvel, dan op den Tempel, gevestigd,
 575 Zo ik niet feil in de plaats waar heen zij zien. Gij Verworpne!
 Ja, zoo zijt gij verlaagd, dat g' uw oog vol schaamte niet op durft
 Slaan naar 't gezicht der Godegetrouwen: hoe zeer gij 't gewaagd hebt,
 U hun zelve in hunne verklaarde gedaante te toonen.
 Op den Hoofd-schedel-heuvel? Veelligt dat hij, waar d' Overtreeders,
 580 d' Allerluidste getuigen des Vals der Sterflijken, bloeden,
 Dat voltooit, wat hij voornam op Aarde te lijden. Mischien ligt
 Onder gebeente de Godlijke ginds, en smeekt tot den Rechter.
 Ach zoo moet ik dan weder 't gelaat naar den heuvel der scheidlen
 Keeren! Hij keerde 't: maar zweefde echter bang met toevende vleuglen;
 585 Zijdwaards zweefde hij af, en zocht aanhoudend met scherpe,
 Snelle blikken onder de Kruisfen. Hier vindt hij Johannes,
 En verzelt met onafgekeerd oog den blik des Discipels.
 En de Geöfferde voor d' Overtreeders hing in het duistre;
 Scheen met breekende oogen een graf ter ruste te zoeken!
 590 Toen Abbadóna zich van d' eerste verbaazing hersteld had,
 Dacht hij: Het is niet mogelijk! is niet mogelijk! Hij is 't niet!
 Sterven? Het is niet mogelijk! Edoch, gij Heemlen! wat waag ik.

Mij t' overreeden? 'k Misleide mij niet. Ik zie hem. Hij is het.
 Ja voorzeker! Ach Hij, dien ik op den Olijfberg gezien heb;
 595 Dien ik zag lijden, 't geen nimmer een Eindige leedt; uw Offer,
 Onverbidlijke Rechter, hij is het. Hij zonk naar den heuvel
 Dieper om laag. Hier wil ik bij 't stof der Aarde, zoo dacht hij,
 Op het einde des onnaspeurlijksten aller Gerichten
 Wachten, en, zo het een Eindige kan, den Godlijken Dulder
 600 Zien verscheiden. Wat is er in mij, dat, als rust, mij bevredigt?
 Is 't de bedwelming der angst, of is het daadlijke hoop, ach
 d' Uigeleezenste hoop, om vernietigd te worden? Misleidt mij,
 Eenigste hoop, o misleidt mij niet! Nu, dunkt mij tog, mag ik
 Om de vernietiging smeeken. Nu zal, zoo dunkt mij, de Rechter
 605 Mij verhooren! O als de Godlijke Lijder zijn hoofd nu,
 Rechter der Waereld, aan 't Kruis heeft geboogen, en Gij, een Vergelder
 Dat wij de Zonde schiepen! ach tot de Zonde verleidden!
 Eenigen deezer Godloozen, als Doodsöffers, wijdt aan de schim van
 Uwen Gedooden, en hen bij zijne Grafftee vernietigt:
 610 O dan lees ook mij, den verworpensten onder de Zondaars,
 Mij, Abbadóna, ook uit, om mij aan den Dooden te offren!
 Ach, dan ben ik niet meer! dan voel ik de vlam deezer zwarte
 Kwaalen niet meer! Eens ben ik geweest, dan ben ik verdweenen,
 Uitgewischt uit de rei der Wezens, voor eeuwig verdweenen!
 615 Van de Englen, van alle Gefchaapnen, van God vergeeten!
 Ziet, o God, ik buige uwer Almacht het schuldige hoofd toe,

Rech-

Rechter der Waereld, verwaardig mij, dat, met heimlijke werking,
Of met vallenden straal, zij mij uit uwe Schepping verdelge!

Zoo wenscht Abbadóna; zoo vleit hij zich, dat hij mag hoopen.

620 En de hoop verblijdt en ontroert hem. Nu zweefde hij 't stof langs,

Zag naar het bloedige Kruis om hoog, naar den stervenden Heiland;

Dacht met iederen vligenden blik, dat de Godlijke daadlijk,

Daadlijk zou sterven! En somberder ijzen voor zijne verdelging

Stroomde over hem met iedre gedachte. Zichtbaar verdonkerd,

625 Stond hij, streefde en worstelde hij, om zijne Englen-gedaante

Te behouden! Terwijl hij zoo streefde, en zich in zijne bangheid

Wendde, zoo zag hij, niet ver van zich af, bij één van de Kruisfen;

Rechts van dat hoogere Kruis, dat in 't midden verschriklijker oprees,

Daar op eens in stralen den medegefchaapnen, geliefden,

630 Vreeslijken Abdiël zweeven! De rondöm schittrende Englen

Wierden nu duisternis voor zijn oog. De maatlooze Schepping

Vondt hij te eng, zoo perste hem d'angst, dat zijn Vriend hem mocht kennen.

't Geen in hem onsterffelijk was, de vermogens der Ziele

Riep hij alle terug, dat hem Abdiël slechts niet erkenne!

635 Vliegend, als of hij van God uit verre Starren tot andre

Verre Starren was afgezonden, op d'Aarde niet toeven

Konde, keert hij naar Abdiël zich, en vraagt met verhaasting:

Zeg mij, Geliefde, gij weet het mischien: op wat tijdstip is 't Jesus

Voorgescreeven te sterven? 'k Ontving bevel mij te spoeden;

640 En ik wenschte tog ook de gewijde, van God verkoorne,

Schriklijke ure, waar ik ook was, aanbiddend te vieren!

Abdiël stond van hem afgekeerd; maar nu wendt hij het aanschijn

Naar den Verloornen, en zegt met ernst, dien aandoening lenigt:

Abbadóna! Zoo rijst in 't gezichts des bloeienden Jonglings,

645 Welken de roepende blixem verloeg, de verwe des stervens

Haastend naar boven! Zoo stroomde des Afgronds nacht in het aanschijn

Abbadóna's om hoog! De Heiligen zagen hem allen

Donker worden! Hij vloog hun schrikverwekkenden kring uit.

Toen hij, ver aan den Hemel, bij boschen van Palmboomen neêrzonk,

650 Kwam, van de andere zijde van 't bosch, een beevende Doode,

Donkerder dan Abbadóna, om hoog. Hem zagen de Englen.

En de ééne Hemelling sprak tot den andren: Wie is hij

Deeze verworpene, die van de Palmboomen ginds op ons aankomt?

Ach, hoe heeft de hand des Gerichts hem het voorhoofd gebrandmerkt!

655 Hoe de eeuwige dood den van God verlaatnen ontluisterd!

Maar, hij waagt het in onze Vergaadring te vlieden! 'k Verbaaze

Thans, Geliefde, niet meer. Erkent gij den hoogen Obaddon,

Welke den Dooden gebiedt? Ach het is de Geest des Verraaders!

En thans bracht de Engel des Doods den bangen Verworpenen

660 Nader naar 't Kruishout heen. Nu zagen de Englen hem allen!

Donker, een vlek der nacht, die over het Aardrijk neêrhing;

Angstig, als of, waar heen hij ook zweefde, boven hem blixems

Daadlijk zich zouden ontfleeken, en onder hem d'Aarde zich oopen:

Die, om het vuur des Wreekers op hem naar beneden te slingren;

665 Deeze, om hem in te zwelgen met geene geringere gramschap.
 Dus nu naderde 't Kruis de Geest des zwarten Verraaders.
 En hij zag, dat moest hij! onafgekeerd op naar den Engel,
 Welke hem voerde, Obaddon. Gelijk de hand van den Seraph,
 En in de schriklijke hand het vlammende zwaard zich beweegde,
 670 En hem het vlieden gebodt, zoo vloog de gevonnise Zondaar.
 Maar thans bleef Obaddon op eene hangende Wolke
 Met den beevenden staan, en sprak met gebiedende stemme:
 Zie, Verworpen! daar ligt Bethanien! Kajaphas hut ligt
 Hier! daar onder het huis, waar gij zijnes doods gedachtenis
 675 Mede ontvingt! daar is Gethsemane! dit hier uw ligchaam!
 Beeft gij? Gij zult niet vlieden! Hij strekte het vlammende zwaard uit.
 Aan dat Kruis, dat, met nacht meer omringd, boven d' anderen uitsteekt,
 Deeze is Jesus Christus! Hij sterft, om zich wegens de Menschen
 Gode te offeren; hun leven, en hunnen dood te verzoeten;
 680 Aan dien dood, aan dien eeuwigen dood, die u thans foltert,
 Hen te ontrukken, en hen ter aanschouwing van God te verhoogen!
 Deeze wonden, uit welken het Godverzoenende bloed' stroomt,
 Schittren, wanneer hij met hun eens kooft als Rechter der Aarde!
 Doode, keer u nu om! met nedergebukte vertwijffling
 685 Keerde de Doode zich om. Van hem ontlastede Obaddon
 Spoedig den heiligen kring. Reeds zweeven zij onder Gestarnten.
 En de onoverzienbaare omvang der zwijgende Schepping
 Deed den Verraader ontroeren. Een snel, hem pijnigend denkbeeld

Van

Van den alömtegenwoordigen Rechter verschrikt hem. Hij beefde
 690 Lang reeds, eer hij het waagt tot den Doodsengel smeekend te zeggen:
 Vreesfelijkste der Englen, vernietig mij met dat ontvlamde,
 Blixemwerpende zwaerd! Ach naar den eeuwigen Rechter,
 Voer mij niet naar zijn' Zetel heen! Verftom, en gehoorzaam!
 Dus beval hem de Engel des doods, en dreef hem vergramder.
 695 Eindelijk stond op ééne der Zonnen (het vlammeende zwaerd wees)
 Judas Ischariot stil, en bij hem de Geleider Obaddon.
 En hij toonde den booswicht van verre den Hemel der Godheid,
 't Punt van haar zichtbaarste Heerlijkheid, de plek des Aanschouwens!
 Schoon nu al de Rechter in heilige donkerheid heerschte,
 700 En de Hallelujaas des eeuwigen levens, de feesten
 Zijner Oprechten rondöm hem, en hunne vreugde verftomden:
 Echter was de Hemel niet minder Hemel, der Godheid
 Waardigste Zetel; en zelfs voor de eersten der Zaligen had hij
 Niets van zijne den Menschen ondenkbaare vreugde verlooren.
 705 Dit, zoo sprak tot de Ziele, van Gode verworpen, Obaddon,
 Is Gods Hemel: 't tooneel der openbaaringen, welke
 d' Onuitspreeklijke dien, die hem minnen, vergunt, en waar meê hij
 't Meest hen zaligt. Thans heeft hij voor d' Eindigen 't aanschijn verborgen.
 Op deezen Troon, door nacht, val neder, beef en vertwijffel!
 710 Heiligen nacht, als uw ongeoeffend oog er nog nooit een'
 Zag, verschrikkend omringd: daar zien wij de Heerlijkheid Godes.
 Gindsche Hemelsche heuvel, zijn naam is Sion. Op hem zal

Hij,

Hij, die van 's Waerelds grondlegging af, voor de Menschē geflacht is,
 Vaak den volēindigden Vroomen met zijne genade verschijnen!

715 Twaalf van deeze goudene Troonen, die gij op Sion

Even als Zonnen aanschouwt, zijn voor de Discieplen des Heilands
 Door den grooten Belooner bestemd. Verraader, op deeze
 Zullen de Jongren de Waereld eens richten. Gij waart een Discipel!
 Jammer niet om vernietigd te worden; uw jammeren baat niet!

720 Zie! Zoo veel als uw oog thans Heerlijkheden des Hemels,

Staarende, kan ontdekken: zoo veele plaagen heeft God u
 Hier, Gevonnisde, toegemeeten. Gij worstelt vergeefs, o
 Machtelooze, om niet op den Hemel uw blikken te werpen!
 Leer des Rechters Almacht beproeven. Als rotsen der Noordzee,

725 Welke geen storm doet wagglen, zult g' ook hier staan, en aanschouwen!

Om, in deezen Hemel, tot deeze eeuwige ruste,
 Hen, die hij mint, te verhoogen, sterft Jesus Christus aan 't Kruishout.

Met deeze woorden verliet hem Obaddon, zweefde toen verder
 Hemelwaards heen, en bleef op eene der Zonnen des Hemels

730 Om t' aanbidden. Ras kooft hij terug van de ernstige smeeking

Tot den Verworpenen, die staat, aanschouwt, en eeuwigen dood voelt!

Keer u, o Doode, en koom! Ik voer u thans naar de Helle,
 Uwe eeuwige woning. Zoo spreken Dondren, zoo sprak het
 Met verplettendre stem de Engel des Doods; en zij vloogen.

735 En reeds naderden zij bij de Hel, en hoorden van verre

Haar gedruis, dat tegen de kusten der buitenste Schepping

Brullend floeg, en onder de naaste Starren weergalmde.
 In die ruimte, die God haar in het Onëindige afmat,
 Wentelt zij zich, aan geen' regel gehoorzaamend, op en neder,
 740 Aan geen wetten van langfaame of van rasfe beweging;
 Snellende vliegt zij daar heen: zoo beval haar Jehovah de nieuwe
 Overtreedingen haarer Bewooners, door wildere vlammen,
 Door gescherptere pijlen des eeuwigen doods te vergelden!
 Thans vloog zij opwaards met woedenden spoed. De bange Verworpane,
 745 En zijn machtige Leidsman verlieten de grenzen der Starren,
 Zweefden om laag naar de poorte der Hel. De Doodsëngel, die haar
 Hoedt, erkent Obaddon, en tevens ziet hij den Booswicht,
 Welke zich nevens hem kromt, en om nog t' ontvlieden zich martelt.
 Maar, gebukt onder 't vlammente zwaerd, moet hij volgen en ijlen!
 750 En de heerschende Seraph, des Afgronds Wachter, ontsluit reeds
 Met wijdknarsfend gekraak de diamantene poorte.
 Lagen al bergen daarin, zij zouden den vreeslijken ingang
 Niet vervullen, maar slechts hem ruwer doen worden! Obaddon
 Blijft hier staan met den Dooden. Daar voert naar de schriklijke diepte
 755 Van de Helle geen weg. Er wentlen zich, digt bij de poorte,
 Rotfen onpeilbaar neér, door druipende vlammen gespleeten.
 Spraakeloos, duizelend, bleek, met ver uitpuilende oogen,
 Ziet de ontroering om laag. De Volëinder der Godlijke wraake
 Stond aan dit Graf, hier slaapt de dood niet! met u, o Verraader,
 760 Judas Ischariot, stil. Nu zeide de Seraph, het aanschijn

Van

Van den Verworpenen gekeerd, maar 't nederzinkende zwaerd wees
In de diepte: Dit is het verblijf der Gevonnisen; 't uwe!
Hoor! Op dat de Geboornen der Aarde, de Zondaars, den dood hier,
Eeuwig den dood niet lijden, sterft Jesus Christus aan 't Kruishout.
765 Sprak het, en stort hier op den Doemeling neêr in den Afgrond,
Ijlt, en ontrukt zich der Helle, en vliegt door de Waerelden; kooft nu
Weder op Golgotha, 't Outer van Hem, die Gode zich offert;
Staat, en wacht op nieuwe bevelen der grimmige Almacht.

D E M E S S I A S.

T I E N D E Z A N G. -

D E M E S S I A S.

T I E N D E Z A N G.

Altijd koom ik verder op mijne vreeslijke loopbaan,
Altijd nader bij 't sterven des Zoons. Ach zo 't niet de dood der
Liefde ware, de dood dien zij stieft van der Waerelden aanvang,
'k Zonk door den last der Beschouwing. Op beide zijden is Afgrond!
5 Daar ter linker: Ik mag niet te stout van den Godlijken zingen,
Hier ter rechter: Ik moet hem met plegtige waardigheid zingen!
En ik ben stof! O gij, wiens bloed op Golgotha stroomde,
Wiens Alömtegenwoordigheid mij volkomen omringde,
Gij, gij vorsch't mijne denkbeelden uit! Gij, God van nabijheid,
10 Ziet het alles vooruit wat ik denke! ja, op mijne tonge
Is er zelfs geen woord, of gij weet het. Mijn God! mijn Verzoener!
Leidt mij, o mijn Verzoener, en, als ik struikle, vergeef 't mij!
Van uw licht een enkele flikkring, ach van uw genade een
Enkel dropje, is, voor kennisbegeerigen, dorstenden, volheid!
15 Van dien Troon, die anders, als helderste zichtbaare schoonheid,
Staalde, maar nu verborgen in schrikkenscheppende nachten,

Een-

Eenzaam stond, en om welken thans geen Onsterflijke dienst deed;
 Dan alleen, dat van d' ondersten trap, wiens beeving zich vreeslijk
 Uitbreidde, d' eerste der Englen des doods, al knielend, met biddend'
 20 Oogen, met banggewrongene handen, verslijfd door 't verwachten,
 Opzag: van deezen Troon sloeg, met onafgekeerd aanschijn,
 Naar den Godlijken Zondeverzoener Jehovah 't gezicht neér.
 Door de Zonnen, die helderder stofjes; door d' Aardbollen, deeze
 Donkrer stofjes, en door de verftomde natuur; met blikken, die niemand
 25 Voelde en verftond, dan op wien zij van 't oog des Eeuwigen stroomden,
 Zag hij om laag. Maar Jesus Christus erkent zijnes Vaders
 Richtenden blik; hij weet, dat Jehovah nog niet verzoend is!
 Weet het, en voelt onuitspreeklijk, doorstroomd van des naadrenden Kruisdoods
 Rilling. De Waerelden beeven in hunne verborgenste levens!
 30 Banger, verftommender, fomberer staan de Onsterflijken alle,
 Bij het gevoel van den Zoon, dat met meer doodlijke bleekheid
 In des Godlijken aangezicht klom. Aan zijn afgemat ooge,
 't Welk nu begon te breeken, ontzonken verdoovende blikken,
 Vielen op zijne Graffteé, die, tegen Golgotha over,
 35 Eenzaam, onder verouderde boomen, in rotfen gekleefd lag.
 Sluimring des doods, haast zal u mijn lichaam daar sluimren! Zoo dacht nu
 Jesus Christus, terwijl zijn blik bij de Graffteé vertoefde;
 Daarom nam ik het aan, het ligchaam van Aarde. Verteeren
 Moet het niet. Maar het moet, ontlaapen, daar liggen. Mijn Vader,
 40 Droog de traanen van 't aangezicht hunner, die dan om mij weenen!

Gantsch

Gantsch Verzoende! ontferm u hunner: zij weenen om Jefus,
 Om uwen Eeniggeboornen. Ontferm u hunner, wanneer ook
 Hunne uiterste ure hun eens door u toe wordt gezonden!
 Heilige Vader, ontferm u aller, die aan den Geliefden,
 45 Aan uwen eeuwigen Zoon, den Geöfferden Gode, gelooven;
 Als zij, in dit geloof, met den dood nu zelve eens worstlen!
 Ach, ik voel hem, voele den dood. De schrikken Jehovah's
 Draagt hij! hij is een zwaerd in de hand des Almachtigen! vreeslijk
 Is hij! 't Is waar, zij zullen, 't geen Ik gevoelde, niet voelen;
 50 Zij zijn eindig! edoch uit de Zee, waarin ik verzinke,
 Kan een druppel in hun des doods ontroering verspreiden!
 Eenigen, Godlijke Vader, gij hebt het aldus beslooten!
 Eenigen zullen ontsluimren; er zullen er eenigen sterven;
 Eenigen uwer geliefden den dood eens sterven, o Vader!
 55 Vader! Vader! ontferm u aller, die, dorstend naar hulpe,
 Die, in den kamp des doods, om genade! om laafnis! u smeeken;
 Hunner, die uit veel rampen hun afgemat leven ten graye
 Brachten, in armoë leefden, en u evenwel niet miskenden;
 Die, hoe onschuldig z' ook waren, de Zondaar met smaadheid bevlakte;
 60 Die, aan de Vrienden getrouw, de Vijanden zegenden; ootmoed,
 Liefde der Broedren, en liefde der Menschen, door daaden vertoonden;
 Hunner, die, niet verblind door eer, en rijkdom, en hoogheid,
 Alles tot weldoen besteedden, in staat waren alles te misfen;
 Hunner, die, naar de verscheidne door u gegeevene gaaven;

- 65 Naar de minder of meerder aanleiding, waar hen 't Bestuur van
 God door lokte, met reine, met hartlijke liefde, u dienden:
 O ontferm, in hun uiterste ure, u deezer, o Vader!
 Als nu hun ooggen mede beginnen te breeken, d' ontbinding
 Naar hun ligchaam verlangt, naar de ziele de Schepper: o zendt dan
 70 Uwe vertroosting, den Geest, die met onüitspreeklijke zuchten
 In hun bidt, tot dat gij z', in 't geen zij kenden en baden,
 Boven bidden en denken verhoort, in uw ruste hen invoert.
 God der liefde, mijn Vader, om deeze vloeiënde wonden!
 Deeze bloedige Kroone, die in mijne slaapen zich ingroef!
 75 Deeze doodlijke angst, die mij de beendren doorsiddert!
 Om dat geen, wat ik leed, thans lijde, en nog zal lijden!
 Om deezer liefde wil, waar ik, tot den dood toe vernederd,
 Tot den dood aan het Kruis, het heil meê voltooije van 't Menschdom:
 Hoor mij, en laar, die ik lief heb, getrouw tot aan 't einde mij blijven!
 80 Troostvol sterven! den loon der Overwinnaars ontvangen!
 Dus dacht, en dus badt in zich zelv' Hij die stierf van den aanvang
 Af der Waereld, de Heer, barmhartig, lankmoedig, genadig,
 Vol van goedheid en trouw! de eeuwige Hoogepriester
 Badt aldus, daar hij thans in 't Allerheiligste inging.
 85 Maar hij wendde van 't graf zijn menschenminnende ooggen
 Heen naar de Doode Zee, waar Adramélech en Satan
 Lagen. Zoo dra zich de blik des stervenden Godverzoeners
 Wendde, zoo wierdt hij verzeld van vliegende schrikken, die d' Aarde

Deeden ontroeren, tot in de Doode Zee, en haar duisterste diepte!
 90 En nu zonken de beide Verworpenen neêr tot den laagsten
 Trap van ellende. De raadslag Gods, en zijn Vonnis in Eden:
 Jesus zoude aan de Slang den kop vermorsfelen, wierden
 Thans volbracht. Want, sedert de Godverzoener aan 't Kruishout
 Bloedde, ondervondt de Hel de Gerichten des Zegebehaalers!
 95 Maar, boven andren, gevoelden ze Adramélech en Satan.
 Satan, terwijl hij, van plaag, een' rotssteen onder de Aarde
 Woedend vergruisde, en nauwlijks met dof zwaarmoedig gebrul kon
 Staamlen, begon aldus: Voelt g', even als ik, de ontvlamde
 Onverzoenlijke plaag, die in iedre spelonk mijnes harten
 100 Dood op dood, ja eeuwigen dood, steeds brandender neêrfort?
 Ziet, ik wil, gij booze, gevonnigde, eeuwige Zondaar!
 Ik, als gij, een booze, gevonnigde, eeuwige Zondaar!
 Haare zwarte gedaante, zoo veel ik vermag, u beschrijven.
 Ja, zij heeft wel geen beelden genoeg, de onderste Helle,
 105 Om u mijn plaag zoo geheel, als ik 't smachtende wensch, te vertoonen:
 Hoor, Godlooze, mij evenwel aan. Zo gij zelf ook niet alles,
 Wat ik gevoele, gevoelt: zoo moet, het geen ik u zegge,
 U ellendig genoeg doen worden! Gij moet met mij mede
 't Voelen; of 't, als toekomstend, met staarend voorgevoel vreezen!
 110 Hoor: Zoo zeer heeft mij mijn jammer ter nedergeworpen,
 Dat mij ook niet het aanschouwen van uwe plaagen meer blij maakt!
 'k Wierd, gelijk ik thans vernederd ben, nimmer vernederd!

Ziet, zoo diep, dat ik 't met verstoorde vertfaagdheid belijde;
 Ja, hij is almachtig! almachtig is hij; maar Ik nu
 115 Wat ben Ik? Het zwaarste van alle Gedrochten des Afgronds!
 Onder, volkomen onder, lig ik; met al zijne plaagen
 Uitgerust, ligt de Helle op mij; met al zijn Gerichten
 Overlaaden! En heeft hij *mischien* den Eeuwig-dooden
 Waardig geächt, in dit diepste der graven hem met zijnen donder
 120 Neêr te werpen? Een Engel geboodt ons te vlieden! Wij vlooden,
 En in den naam van wien geboodt de Gezondene Gods dit?
 O wat is er in mij? wat Gericht, dat ik nooit nog gekend heb,
 Dreigt mij? Ik mag den verhevenen naam, ik mag hem niet noemen!
 En nu sterft hij veelligt, Hij, in wiens naam wij ontvlooden!
 125 Dien wij vervolgden! een nieuwe, een vlammende pijl des verderfs vliegt
 Mij, van deeze gedachte verzeld, door 't ontferflijke leven!
 Nacht op nacht omgeeft mij. Ik zie van 't vreemde Geheim ook
 d' Allervlugtigste flikkering niet. Ook dit is ellende!
 Alles rondöm mij is het! en ik voor eeuwig haar offer.
 130 Zelfs de hoop om vernietigd te worden, de grimmige, zwakke,
 Kwellende hoop, ook deeze is geheel voor den Doemeling heenen.
 Wordt tot Chaos, tot nacht, tot Helle, gij Waerelden, en gij
 Hemel! valt op mij neêr! bedekt mij voor 't woeden der Almacht!
 Adramélech, de neder-geblixemde Trotschaart, kon even
 135 Dit met rentlende angst, met den blik van vertwijffeling uiten:
 Help mij, ik smeek er u om, ik bid, indien gij het vordert,

Monster! u aan! (Hij greep, terwijl hij het brulde,
Satan met ijzeren arm!) Verworpene, zwarte Overtreder,
Help mij! ik lijde de pijn der eeuwige, wreekende doodstraf!
140 Eertijds kon ik met heeten, met grimmigen haat, u haaten!
Thans vermag ik 't niet meer! Ook dat is heerschende foltering.
O hoe ben ik vergruisd! Ik wil u vloeken, en kan niet!
Vloeken, om dat ik om hulpe u aanriep. Een dropje verzachting
Was het mischien, indien ik met vlammende wraak u vervloekte!
145 Maar, ik wil het, ik wil 't! En, terug stortend, lag hij daar stom neêr.
Zoo ondervonden zij beiden des Overwinnenden Almacht!
Ver was uitgestrekt haar verbrijzende arm. De andre
Trotsche Rebellen gevoelden ze ook. De onderste Helle
Galmde van 't doffe gehuil der gevelde Wanhooplingen weder.
150 Maar, Sionietin, ontbloot niet verder de diepten der Helle,
Rijk aan plaagen. Een ander tooneel van heilige droefheid,
Vol van aanbidding, en van dien dood, die den onzen verzoet heeft,
Vol van Godlijke gunst: dit tooneel, het ontrolt voor uw oog zich!
Jefus wendde 't gelaat van de Doode Zee, en hij keerde 't
155 Naar die Schaaren, die hem, van alle zijden, omringden,
Stonden, knielden, dachten, verftomden, baden en weenden!
En een hevig gevoel der eeuwige liefde doorilde
Jefus Christus. De blik des Godverzoeners vertoefde
Bij de Zielen het langst, die geene sterflijke hut nog
160 Hadden betreden, die nog het stof niet hadden geheiligd.

Want er naderde een van die plechtige oogenblikken,
 Welke de Waereld op eens met veel zielen van eedler geëartheid
 Zegenen, en, met duurzaame macht, geheele eeuwen doen bloeijen.
 Altijd stroomde wel niet de roem van het geen zij bedreeven,
 165 Voort met de reeks der eeuwen: edoch de krachtige werking
 Van het voorbeeld, het welk aan hen de leerende Vriend zag,
 't Weêr aan den Kleinzoon toonde, vlegte zich in de daaden van 't nakroost:
 Wel in 't geheim, maar zeker nogthans. De gezonkene Steen-worp
 Laat op de vlakke der waatren aldus een' uitvoerigen kring na.
 170 Maar nog alvoreens de Zielen, de zegen der feestelijke ure!
 Door de Englen naar haare geboorte in 't sterflijke leven
 Wierden gevoerd, ving ééne der edelsten aan, in zich zelv' haar
 Twijfelende gedachten t' ontwikkelen. Een flikkring der klaarheid,
 Welke haar heiligen zou, wanneer zij op Aarde vertoefde,
 175 Daalde onbemerkt in haar neêr. Zoo dacht de Beërffter der Eeuwen:
 Steeds gevoel ik het meer, dat Hij des Onëindigen Zoon is!
 Want, als de Zonnen van 't Veld der Gestarnten, uit welk wij hier komen,
 Zoo ontelbaar, zoo machtig, doch met veel vriendlijker invloed,
 Straalen uit zijn gezicht d' onuitgevorschte gedachten!
 180 Maar hij is nog anders dan onze Vrienden, de Englen;
 Ach hij is als de Menschen gevormd, die in 't rond hem omgeeven!
 Dan, zij gelijkenen hem ook slechts in gedaante. In hun aanschijn
 Is zoo iets sombers, iets laags! er is tegen den Schepper zoo iets in!
 Ach, wie mogen zij zijn, de Menschen! Wij moeten tot Menschen

185 Komen, gekleed, gelijk zij, in ligchaamen, welken de dood eens
Sloopt; kortfondig leeven; dan meer bij den Eeuwigen naadren!
Zijn er nog andere Menschen, naar welke de Schepper ons heenzendt?
Of zijn deeze de Kindren van Adam? Zo deeze van Adam
Stammen, zoo zijn zij ook onze toekomende Broedren. Dit schijnt mij
190 Echter die Aarde niet, die ik zag bij het scheppen van Adam:
Want veel heerlijker was zij! Het geen gij beslooten hebt, Vader,
Vader der Englen en Menschen: uw Godlijke wille geschiede!
d' Uwe mede, gij Zoon des Vaders! Van alles wat zwaar is
Om te doorgronden, is dit mij het zwaarst te bevatten: Gij lijdt, o
195 Zoon van God! Daar, waar gij, verheven boven den heuvel,
Vastgeklonken hangt, daar schijnt uit uw ligchaam een eindig
Leven heenen te vloeïen; gij zelf, gij schijnt het te voelen
Dat het wegvloeit. En gij, o Englen, gij lostet de vraagen
Eertijds wel op, die ik deed: en nu verftomt gij bij 't antwoord!
200 Doch dat voel ik in mij, dat dit uw leven, dat wegstroomt,
Dit ontzinkende ligchaam, het welk u omkleedt, o gij Godmensch!
Mij van nabij, mischien meer van nabij, dan de Seraphim, aangaat.
Onuitspreeklijk bemin ik hem, meer dan ik ooit nog beminde!
Ach, zo hij mij met die zelfde liefde, die mij naar hem heenrukt,
205 Konde beminnen, mischien zou hij dan die vlek wel verbergen,
Die mij ontheiligde, toen 'k aan des Eerstgeschapenen hoogmoed
Deel nam; hij zoude mischien voor mij den Eeuwigen sneeken!
Mij vergeeven, en tot het aanschouwen van God mij verheffen!

God,

God, volëindig in mij, die gij schiept, uwe daaden! Vervul haar
 210 Brandend, en aanhoudend gevoeld, en heilig verlangen
 Naar gelukzaligheid! Gij, slechts Gij, Onëindige, gij zijt
 Haare zaligheid. U te naadren, is eeuwige vreugde.

Peinzende, dacht zij 't; en niet te vergeefsch. God, die 't geen hij doet, niet
 Zelden van verre bereidt, hij vormde alzoo de Ziele
 215 Tot het leven der proeving, en tot het eeuwige leven.

Ziet nu vloog met juichende zweeving de tijd. De verkoorne,
 Van de Englen gehoopte, slechts van de Englen gevierde
 Uure kwam. Op het Kruis gevestigd, verwachtend, en vol van
 Vroome, heete begeerte, staan de toekomende Hoeders
 220 Deezer bij het sterflijke leven thans naadrende Zielen.

Banger van vreugd, en meer beevende staan de Beschermers. Intusfchen
 Gaat van het oog des Godverzoeners het groote bevel uit;
 Met het bevel een zegen des Stervenden: Leeft, en gelooft, en
 Overwint! gaat heen! eer de Waereld was, minde ik Ulieden!

225 En de Englen geleidden ze voort. Verhaal, Sionietin,
 Hoe zij leefden, en hoe zij den grooten Zonde-verzoener,
 Iedre naar haare gaaven, in 't Pelgrim-leven zich wijdden.
 Werkingen van dat nieuwe gevoel, dat geheel haar vervulde,
 Toen zij den Godlijken zagen aan 't Kruishout, bleeven in allen,
 230 Wiesfen, ontolden zich met de begrippen des sterflijken levens,
 Met de hoogren des Geests, dien Jesus over haar uitgoot.

Eere der schoonsten onder de Zielen, was d' uwe, gij eedle

Vroome Jongling, Timotheus. Want gij waart nog een Jongling,
 Toen gij met vuurige trouw eene Christen-Gemeente bewaakte.
 235 Willig nam hij de boodschap van Jesus Christus, den dooden,
 En den opgereezenen aan. De Verkoorne des Heilands,
 Hij, die tegen de hoogten wierdt toegerust, die zich verhieven
 Tegen de leer van Jesus, den Dood- en Hel-Overwinnaar:
 Paulus, bracht ze hem uit dat ontzaglijke licht, waar de Heere
 240 Hem op den Weg meê verschrikte. De schoone ziele des Jonglings
 Leerde blijmoedig siddrend het eeuwige leven; hij zelve
 Leerde 't weêr duizenden! Duizenden leerde zijn dood, toen hij onder
 't Zwaerd zijner Moordenaars zonk, vol moeds tot aan 't eind zijner baane! een
 Kandelaar in de Gemeente! een Getuige als Paulus en Cephas!
 245 Eens noemt Jesus de naamen van zijne Getuigen aan alle
 Dooden, en met het toppunt der eer bekroont hij hun' arbeid.
 Antipas kreeg die verheven belooning der Gode-getrouwen
 Vroeger: want toen de Rechter de zeven Gemeenten, uit Patmos,
 Richtede, noemde hij, Antipas, uwen onsterflijken naam reeds.
 250 Immers met vaste trouw, met reine brandende liefde,
 Had gij den Dulder bemind, gij had hem bemind tot den dood toe.
 Hermas zong in Psalmen vol vreugd en tranen den Heiland;
 Zong den Ontslaapenen, Opgereeznen, ten Hemel Gevaarnen,
 Godes Zoon, den Ontfermer der zwakke sterflijke Menschen!
 255 Godes Zoon, den Wekker der Dooden, den Waerelden-Rechter!
 Christenen, heengevlooden naar eenzaame doodsche Spelonken,

Zongen zijn Psalmen, en, als hen de wil des Beminlijken wenkte,
 Gingen zij uit het heilige Choor der aanbiddende Broedren,
 Snel gedood, in het hoogere Choor der volëindigde Vroomen.

- 260 Phébe verliet de perken, waarin haare Kunne haar insloot.
 Vuurig om 't goede te doen, en zielen den Heere te winnen,
 Wijdt zij zich toe aan een gantsche Gemeente. d' Ellende des Armen
 Te verzachten! den Kranken te helpen! den Stervenden op te
 Richten; den Afgematten van d' uitersten strijd te vertroosten
- 265 Met Gods troost, met de zalving des Hemels, en met het voorspellend
 Toonen-geklank van dat Lied des Zoons, dat om hoog bij den Troon galmt;
 Ach, den Verftomden, door 't wenken naar boven naar d' eeuwige Erfnis,
 (Zelv' was zij hier reeds zalig!) den palmtak der zege te wijzen!
 Daar toe drong haar de liefde van Christus. Slechts weinige Vroomen
- 270 Kenden haar; maar haar kenden de Engelen Gods en de Dooden.
 Eindlijk ontrukte Heróðion zich aan iedere twijffling,
 Welke van valsche wijsheid de vrucht is, en kwam tot den grootsten
 Onder de Leeraars; beleedt, dat deeze, door wondren niet hooger verheven
 Dan door waarheid, den wil van den eeuwigen Vader der Wezens
- 275 Gantsch en zuiver ontvouwde aan de sterflijke Zoonen der Dooden!
 En dat het kennen en doen van dien wil naar den Eeuwigen heenleidt.
 O wat krommen wegen des doornigen wroetens ontklom hij,
 Eer hij naar 't licht om hoog vloog, dat hem uit den Hemel omstraalde!
 O hoe vruchtloos, hoe angstig, hoe diep gekwetst in de ziele,
- 280 Peinsde hij, eer hij de Weegschaal van 't menschelijk weeten te ligt vondt,

En

En de vreeslijke zwaarte gevoelde der andere Weegschaal!

Épaphras wierdt een machtig Bidder. Met Paulus verwaardigd,
Om, voor den eeuwigen Zoon, aan 's Wreedäärd's keten te liggen,
Worftelde hij in het vuurig gebed voor meerdere Gemeenten.

285 Op de Colosferen, zijne Geliefden, stroomde de zegen
Zijnes gebeds boven anderen neêr. En, bij hen tegenwoordig,
Streedt en waakte hij onvermoeid. Den Getrouwen beloonde
God: want zij droegen vruchten der Heiligmaking. Ook hielden
Lang nog te Laodicea zijn smeeking, en brandende ijver,
290 Eenige betere zielen bij d' onverdoovende liefde
Tot den Gekruisten. Op 't laatst evenwel zink Laodicea
Gantschelijk weg in lauwheid. Zoo lag het, wanneer hem, van Patmos,
Jesús Propheet het Doodvonnis zondt, geveld door den Rechter.
Dan, ook dit was nog vol van uitlokkende goedheid. Nog wierdt aan
295 Deeze Stervenden leven vertoond; nog, om zich te kleeden,
Witte kleedren; en nog de Kroon der Zegebechaalers.

Perfis was een van die tederder zielen, welke haar God door
Heimlijke en verzwogene smerten naar d' eeuwige rust leidt;
Maar in de traanen van haare bekommernis vloeiden des Hemels
300 Heelende traanen, wanneer zij tot God in het stille gebed riep.

Niets voor 't Gerucht, den halven en lauwen deugden-belooner,
Meer haar Vervolger en Lasteraar nog, met de tonge der addren,
Deed Apelles! ja ook voor de eer deed hij niets, voor des Wijzen
Goedkeuring niets. Dat zelfs de Wijze, hoe scherp hij ook denke,

305 En hoe edel, 't bedrijf tog niet kent tot zijn binnenste bronnen,
 En het bedrijf tog maar 't zichtbaare ligchaam, het doelwit de geest is,
 Dacht hij dikwijls. d' Alweetende slechts, en die groote vergelding,
 Die hij den reinen belooft: deeze hoogre gedachte, geen andre,
 Was zijne gids, als hij waagde iets te doen, en iets waagde te laten.

310 't Was de verdienste niet van Flavius Clemens, den luister,
 Welken de Maagschap van Cæsar hem gaf, zich moedig t' onttrekken.
 't Viel niet zwaar den Tyran te verächtten: doch toen hem ook Wijzen
 Aanklaagden, dat hij zich wentelde in traagheid, die nooit een' Romein past!
 Dat hij voor Staatszaaken dood, voor eer en Vaderland dood was!

315 En hij echter, hoe zeer het verwijt ook de tederder ziel des.
 Edelen trof, zich geheel aan de plichten der Christenen wijdde:
 Plichten, die hij voor d' eersten erkende, en de hoogsten van allen:
 Maakte hij zich de Martelaarskroon, zo 't een Sterveling doen kan,
 Waardig! Hij had de daaden, waar door hij de Heiligen leerde,

320 Gaarne nader verricht bij den Troon. Edoch daar hij wist, dat,
 Noch door den vleiënden Slaaf, noch door zijn' Heerscher begreepen,
 Hij te vergeefsch aldaar voor 't welzijn der Menschen zou ijvren,
 Nam hij het manlijk besluit, om in engere kringen te blijven;
 't Goede, waar hij het konde, te doen; meer voor d' overdenking,

325 Van zijnen dood, en meer voor d' onsterflijke ziele te leeven!
 Met te veel bezigheden omringd voor een' enklen, en nimmer
 Evenwel in haar net verward, deed Lucius ijvrig.
 't Geen hij moest, niet trotsch dat hij 't deed, niet ter neder geflagen,

Als hij geen aire dikwijls van 't zaad, dat hij strooide, bespeurde.
 330 Steeds nog spaarde hij, door zijn beleid, door den tijd overlegend
 Uit te koopen, voor 't bidden, voor denkbeelden ver van de Waereld,
 Heilige uren; en zoo ontvloodt hij naar 't eeuwige leven.

Dochters Dochren, u lokke Tryphéna's wandel. Ook gij leeft
 Onder Heidenen. Met die gereinigde edeler liefde,
 335 Welke deugd is, beminde Tryphéna. 't Geen schoon en waardeerbaar
 Is, bezat de Jongling; doch was een Heiden, en wilde een
 Heiden sterven. Tryphéna vreesde veel van des Jonglings
 Buigzaam welspreekende tong, maar meer nog van zijne liefde,
 Alles van de haare! En deeze bedwingt ze. Reeds hier wordt
 340 Zuivere vreugd de beloonster van 't vroom besluit, dat zij vormde, om
 Zich, daar z' onsterffelijk was, in zulk een gevaar niet te waagen.

Linus, door geen' glans te misleiden van 't leven op Aarde,
 Niet te bedwingen door beuzelaarijen, waarin zich ook Vroomen
 Zelfs verwarren, en welken zij vaak niet ontgaan dan met arbeid!
 345 Linus, alleen met zich zelv', en met Hem, die zijn hart beproefde,
 Of door Vrienden ontvlamd, die reiner en edeler waren,
 Zocht boven al, de Menschen met d' eigene maate te meeten,
 Waar mede uw Wijsheid hen meet, gij Woord des Heeren, gij eerste
 Bron van iedere hooge gedachte, en beete geneigdheid.
 350 Gaarne ook strooide hij bloemen op 't graf, en gaarne verloor hij
 Zich in het zalig, verrukkend vooruitzicht der groote Verrijzing!
 Door Trajanus, die hier zijn edeler hart bevlakte,

Weg in banden gevoerd; en met het vonnis ten doode
 Door zijn' Vervolger belaaden, verdroeg Ignatius juichend
 355 Jefus, des Gode-geöfferden, fmaad. Geen laage verwijting
 Waage 't, de groote ziel des Gode-gewijden Oprechten
 Aan te klaagen: als of hij te zeer naar de eere geftreefd had,
 Welke het hoofd der Martelaars kroont. Slechts Zoonen der dwaasheid
 En der ondeugd kunnen 't te zeer, indien zij het kunnen!
 360 Zoo, gelijk hij was opgegaan, zoo ging hij ook onder,
 Blinkend, met levens verfpreading. Hoe dierbaar den Christen de laafte
 Tijd van het leven moet zijn! Wat hij reeds aan het perk waar de prijs hangt;
 Wat hij, hoe zeer overdekt met het afgemat zweet van de loopbaan,
 Voor de Genooten des ftrijds, en des hoogen loons nog verrichtte!
 365 Leert hij ons allen. Hij fterkte ten eeuwigen leven de Broedren,
 Die hem verzelden, om nog voor het laafte hem te zien en te zeegnen.
 Hen, die zijn oog, vol traanen van vreugd, niet ontdekt: die vermaant hij,
 Troost hij, ontvlamt hij, door boden, tot liefde des Zondeverzoeners;
 Treedt dan in der Aanschouweren kring, waar hem dieren verfcheuren.
 370 Heidenen bleeven de Ouders der jonge Claudia. Heidenen
 Haare Broeders, de Zusters. Een eerlijk Man was haar Vader,
 Zacht de Moeder, beminnenswaardig de Zustren en Broedren;
 Claudia mint ze; zij minnen haar weder. Zij doet het intusfchen,
 Wordt een Christinne, en blijft in 't geloof, en fterft in den Heere.
 375 Ver van de Waereld, niet steeds is zich van haar te verwijdren
 Sombere Menschenhaat! verëenigde Amplias wijslijk,

Met diepvorschende kennis der menschlijke zwakheid, onwrikbren
 Brandenden ijver, om 't groote verbaazing-wekkende voorschrift:
 Weest volkomen als God! met beevenden ootmoed te volgen.

380 Uit den Hemel der Overwinnaars omvlamde dit hooge
 Goddelijk sraalende licht dien Bewooner des stofs. Onafrukbaar
 Zag hij om hoog naar de enge poort, waar die sraalen door vlamden;
 Ziende, ging hij, en struikelde, en klom den smallen weg op.

Phlégon had den glinstrenden kring van de wijsheid der Grieken
 385 Gantsch gemeeten; bezat veel goedren der Aarde: doch deeze
 Drukten hem niet ter wellust, noch die ter ijdelheid neder.
 Waar hij heentradt, droop in de stappen des Eedlen de Balsen
 Van verborgene stille mildheid. Hij laafde de Kranken,
 Kleeedde de Naakten! maar gaf nog gaaven van meerdere waarde:
 390 Trouwen raad aan den krankeren geest, dan een ligchaam het zijn kan!
 Vollen troost aan de zielen, die, ingevlochten in twijffling,
 Licht behoefden. Van half reeds vluchtende Christenen bracht hij
 Veelen te rug tot den bloedenden Menschenvriend, tot den Hemel!
 Niet uit bescheidenheid slechts, ook zelfs uit needrigheid, scheen hij
 395 Niets van de wijsheid der Aarde te weeten. Hij kende slechts Jesus,
 Jesus, den Zondeverzoener, den Helper in leven en sterven!
 Maar, als niet ontwikkelde peinzing ooit wanklende Broeders
 Dreef, om in zich te wroeten: dan stroomde de bron onuitputlijk,
 Tot dat de Smachtende zich door sterke teugen gelaafd vondt.
 400 Zacht van natuur, nog zachter uit plicht, de beste der Moedren,

Was

Was Tryphósa. Zij voedde, van Kindren omringd, deeze Kindren
 In den Godsdienst op des Zonde-verzoenenden Kruisdoods.
 Niet te vermoeiën, en onuitputlijk in kunsten van doorzicht,
 Deed zij haar werk, en wierdt tot een steun der Gemeente van Jefus:
 405 Zonder te waanen, dat zij het was. Pas had zij haar laaftten
 Zoon gebaard, of zij stierf al smeekend: o konde ik ook deezen
 Opvoeden! weenende, badt zij 't en stierf. De zegen Jehovah's
 Was op haare Kindren gekomen. De Oudste onderrichtten
 Deezen Jongsten. Hij wierdt een Martelaar. Seraphim voerden
 410 Hem uit de armen des doods naar haar toe. Nu weende de Moeder;
 Andere traanen nogthans, dan die bij de opene grafsteê.
 Zich niet wreken, ook dan niet als wraak rechtvaardigheid zijn zou,
 Dat is edel! Verheven is 't, den Beleediger minnen!
 Hem in den nood met verborgene weldaaden laaven, is hemelsch!
 415 Gij, gij deed het! Ik noem den grooten naam met verëering,
 d' Uwen Erastus. Er stonden, van hunne goudene Troonen,
 Engelen voor haar op, toen de Hemelsche ziel bij haar God kwam.
 Deeze waren de Zielen, die haar beschermende Englen
 In het beproevings leven, van 't Kruis des Stervenden, brachten.
 420 En zij zweefden met haar den Olijfberg neder, en kwamen
 In Gerhsemene. Toen z' op de twintig Palmboomen stieten,
 Onder welke de eeuwige Zoon in het eerste Gericht ging,
 Voelden zij rilling. Met hartlijke liefde, en bevinding des Hemels,
 Zegenden, onder de Palmboomen staande, haar Simeon achter

- 435 Na; en hij, die verwaardigd wierdt met het doopen des Heilands,
 Met den Heiligen Geest te zien nederzweeven op Jesus,
 Met het hooren, toen God uit fraalende Wolken van God sprak!
 Amos Zoon ook, de groote Propheet des verzoenenden Offers;
 En de Ziender der Opstanding mede, Ezechiël: Hoort, gij
- 435 Dorre beendren! Toen ruischte het veld! toen ontwaakten de dooden!
 Noach, door d' Eeuwigen zuiver bevonden, Loth, Samuel, Aron,
 Melchisédek, Propheet des Heeren, en Priester, en Koning;
 Benjamin en Joseph, de eersten van minnende Broeders;
 Met de Moeder de zeven Zoonen, Martelaars allen!
- 435 David en Jonathan: deeze echter keerden zich weg van elkander,
 Op dat des éénen droefheid des anderen smert niet ontstecke!
 Mirjam, en, Debora, gij, die God, den Reddenden, zongen!
 Simeon wendde van d' eedlen Johannes het aanschijn, en zeide:
 Zalige Zielen, o gij, des Geloofs begenadigde Kindren,
- 440 Gaat, met Ulieden is God, en zijner ontfermingen volheid!
 Maakt der Geloovenden veele, veel medegenezene Broedren!
 Door u breide Menschlievenheid zich over Adams Geslacht uit!
 Deeze reiner en beter, dan Wijsheid der Waereld ze predikt!
 Ach, Johannes, hoe schoon is hun lot! hun loon hoe verheven!
- 445 Brandde niet uwe ziel, bij 't gezicht dier toekomende Oprechten?
 Tempert het niet de smert, die van den bloedigen Heuvel
 Over ons stroomt? Zoo sprak hij, en zag den Geliefden in 't aanschijn.
 Had ik de macht om het uit te spreken, hervatte Johannes,

Had ik woorden voor 't geen ik denk, voor het geen ik gevoele;
 450 Konden het traanen van droefheid, en traanen van vreugde 't u zeggen:
 O zoo zoude ik, Geliefde, u zoude ik het, Simeon, zeggen,
 't Geen ik gevoel, sedert dat hij aan 't Kruis den boosdoeners-dood sterft,
 En zich, in deezen dood, over Allen ontfermt, over Allen!
 Maar verftommen wil ik, ik wil nog langer verftommen!

455 Mijne hand op den mond aanbiddend leggen! zoo sprak hij.
 S. Ach, gij wentelt op mij, gij dierbaare, op nieuw den geheelen
 Last der smerte. O had gij tog slechts van het sterven gezweegen!
 Ieder woord, dat gij spraakt, het wierdt mij een donder, trof mij!
 Want ik zag hem, ik zie hem sterven! Ach, dierbre Johannes,

460 Tot de van God beloonde Volëinding zijns lijdens verhief zich
 Reeds mijn geest. Ik zag des Ontflaapenen wonden reeds schittren,
 Maar ik zink achter uit. Ach, dien ik weenend omvatte!
 Dien ik spraakloos om hoog naar het Allerheiligste Gods hield,
 Tot dat eindlijk het spreekken, tot dat mij 't aanbidden vergund wierdt:

465 Deeze bloedt! 't Is waar, God toonde zijn eind mij van verre;
 Maar, gelijk ik het zie, zoo schrikkelijk toonde 't mij God niet!
 Deeze bloedt tegenwoordig, miskend! van zijn' Vader verlaaten!
 Bloedt aan het Kruis! bij Vervloekten! Hij zweeg, en bezweek onder 't denkbeeld.

J. Heb ook deernis met mij! doe mij niet aan dat leven herdenken,
 470 Dat wij hem zagen leeven met oogen van 't vleesch! die gedachte
 Dingt mij in mijne ziele te diep, en verwondt, o Geliefde,
 Mij te hevig. Zoo vaak ik hem zag, en, Simeon, 'k zag hem

- Dikwijls, dat Lam van God, dat de Zonden torscht eener Waereld;
 Ach, zoo dikwijls omstraalden mij de vreugden der Englen!
- 475 Want den bloedigen strijd zag ik nauwlijks. Den Zegebehaaler
 Zag ik alleen! 'k verstom evenwel, tot dat hij 't volbracht heeft!
 Beiden poogden zich dus aan 't gevoel hunner droefheid t' ontrukken.
 Iets, als zachtere winden, kwam thans uit den Hemel; en troost des
 Heeren laafde den Lijder in 't snel voorbijwaaijend suifen.
- 480 Mirjams droefheid, en, Debora, de uwe, wierden, na lang en
 Treurend zwijgen, ten laafsten een weenend, een lieflijk Klaag-lied.
 Want de stem der Onsterflijken smelt van zelfs in gezangen,
 Wen zij bevindingen uitspreekt, als Mirjam en Debora voelden.
 Zij, die op Ephraims bergén de Palmboomen noemde, als zij zelve
 485 Heette; en Amrams Dochter: zoo zongen zij tegen elkander.
 D. Schoonste onder de Menschen! hij was de schoonste der Menschen:
 Maar ontluisterd heeft u, ontluisterd de bloedige dood u!
 M. 't Is zoo: mijn harte weent, en somber treuren omringt mij.
 Echter is hij de schoonste, van alle Geschaapnen de schoonste!
- 490 Schooner dan alle Zoonen des lichts, wen zij, stralend van Godvrucht,
 Tot den Onëindigen bidden; ja, in zijnen bloede nog schooner?
 D. Treurt, gij Ceedren! op Libanon stond zij, den moeden een schaduw;
 Maar zij is tot een Kruis gehouwen, de zuchtende Ceder!
 M. Treurt, gij bloemen in 't dal. Hij stond aan 't zilveren water,
 495 Maar hij is om des Godlijken hoofd tot een Kroone gevlochten.
 D. Ach hij vouwde onvermoeid de handen om hoog naar zijn Vader;

Voor de Zondaars om hoog, naar den Heiligen. Ach zijne voeten
 Traden in 'sLijdenden hut onvermoeid! Nur zijn zij doorgraaven,
 Zijne handen en voeten met ijzeren wonden doorgraaven!

500 M. En zijn Goddelijk voorhoofd, het geen hij in 't stof deezes bergs reeds
 Nederbukte; waar zweet reeds, daar bloed in vloeide, van afdroop!

O hoe heeft het de Kroon, de bloedige Kroone doorgraaven!

D. Door de ziel zijner Moeder, er dringt een zwaard door! Ontferm tog,
 Zoon, u over de Moeder! verkwik haar, op dat zij niet sterfe!

505 M. Ware ik zijn Moeder, al ware ik ook reeds in het leven der vreugde,
 Ach er zoude evenwel een zwaard mijne ziele doorbooren!

D. Mirjam, zijn oog verdooft, en zwaarder ademt zijn leven!

Ras, ras wendt hij dat oog voor de laatstemaal naar den Hemel!

M. Debora, bleekte des doods overdekt de gezonkene wange!

510 Ras, ras zinkt hem het hoofd voor de laatstemaal naar beneden!

D. Gij, die daarboven voor d' Engelen schittert, Jerufalem, ween gij
 Traanen der vreugd! Haast is zij voorbij, de ure des Offers!

M. Gij, die op Aarde zondigt, Jerufalem, ween om uw onheil!

Want de Rechter vordert weldra zijn bloed van uw handen!

515 D. Stil hebben alle Starren gestaan, in hun schitterenden loopkring,

En de Schepping verstomt alöm voor den lijdenden Schepper!

Want, om God te verzoenen, is d' eeuwige Hoogepriester,

Jesus Christus in 't Allerheiligste! Halleluja!

M. Ook de Aarde heeft stil gestaan; en u die op d' Aarde

520 Woonen, gij stof op stof, u weigert de Zon haare stralen!

Want,

Want, om God te verzoenen is d' eeuwige Hoogepriester,

Jesus Christus in 't Allerheiligste! Halleluja!

Mirjam en Debora zongen het beide tegen elkander.

Eva konde zich niet aan 't gevoel ontrukken, dat snel haar
 525 Overstroomde. Zij vloog naar om laag naar het Kruis, en nu stond zij
 Naast Maria, verzelde de tederste blikken der Moeder
 Met haar oogen: maar hieldt niet uit het ontroerende heenzien,
 Boog het voorhoofd in 't bloedige stof bij den wortel van 't Kruishout,
 Vloodt van Golgotha, vloodt naar het Graf des Geöfferden, toefde
 530 Lang, van verbaazing verstijfd, aan de eenzaame, zwijgende Graffteê;
 Eindlijk verliet zij ze; aan haar verdoofde de klaarheid der Englen.

Zichtbaar kwam de Verzoener den dood nu nader. De meeste
 Vroomen verspreiden zich, kunnen 't gezicht van den Stervenden langer
 Niet verdraagen. Met glijdenden voet, met staarende oogen,
 535 Ging Lebbæus voort. Niet zoo zeer door het treuren verbrijzeld,
 Als doordrongen van aandoening, volgde van verre dien Jonger
 Lazarus na. Lebbæus ontmoet een vervallene Graffteê
 Op den Olijfberg, en gaat naar om laag. Het puin evenwel dwingt
 Hem te toeven. Hij zonk op den steen, omvatte hem, leide er
 540 't Voorhoofd op. Edoch hij verstomde. Dus knielde hij in nog
 Donkerder nacht, dan dien, die thans het Aardrijk bedekte.
 Lazarus stond aan de oopning des Grafs, en begon met die stille en
 Zachte stem, waar zelfs de vermoeidste smerte naar luistert.

Stort niet, o gij Geliefde, niet gantsch in treurigheid neder!

545 Hoor mij, verhef uw aanschijn om hoog uit dit Graf. Mijne stemme,
 Kent gij dan deeze niet meer? Ik ben 't, dien g' aanhoudend bemind hebt!
 Die u zoo hartelijk mint! om wien gij nog kortelings weende:
 Lazarus, dien de Gekruisfigde Gods in het leven terug riep.
 Ach met naamlooze vreugd, met verrukte en beevende ontroering,
 550 Dankte gij onzen Godlijken Redder! O denk er op nieuw aan!
 Oogenblikken te vooren, eer wij hem dankten, toen lag ik
 Nog in 't Graf, en begon te verteeren! Wij hebben er dikwijls
 Ons over onderhouden: steeds sleepte 't gevoelen der Jongren
 Echter u mede weg, dat zijn Rijk een Rijk deezer Aarde
 555 Zijn moest, eer 't worden kon een Rijk in den Hemel. Doch nimmer
 Hebt gij geheel mij die twijffling ontnomen, die mij terug hielt
 Van in die woorden met moete het Aardsche te zoeken, door welke ons
 Onze Godlijke Vriend veel klaarder het Hemelsche leerde.
 Worstel u van uwe ellende tog los, o Geliefde! Verstaa mij
 560 Echter niet anders, dan dit met u meê weenend hart het bedoelde!
 Ja, gij moet hem beweenen, den Godlijken moet gij beweenen!
 Want zij is onuitspreeklijk, de smert, waar meê hij aan 't Kruishout
 Nu zoo lang reeds sterft. Intusfchen moet g' onder de ellende
 Niet bezwijken! Hij kan, zo hij wil, nog daalen van 't Kruis af;
 565 Of, indien hij ontslaapt, kan hij dan ook verderven? is 't mogelijk?
 Jesus, des Aangebeneden Zoon, de Gezant uit den Hemel!
 Hij die vóór Abraham was, kan die verderven? is 't mogelijk?
 Dus sprak deeze. Nog houdt met onbeweeglijke handen

Wel Lebbæus den rotssteen; hij wendt nogthans het gelaat naar
 570 Lazarus om; en, schoon zijn oogen nog bang en verstijfd staan,
 Slaat hij ze naar den Vriend tog om hoog. Toen liep, toen omärnde
 Lazarus hem, en scheurde den sel gefchokten van 't graf weg,
 Vatte hem bij de hand, en bleef met hem staan. Zij zagen,
 Onder hangende nachten, het trotsche Jerufalem liggen,
 575 Zagen den ontlusterden Tempel, en Sion beschaduwd,
 En ook Golgotha! Hef, zoo sprak den fiddrenden Vriend nu
 Lazarus toe, hef u oog op, o Jonger, en zie! Ik bespeur daar
 Gods tegenwoordigheid op de geduchte verduisterde fchouwplaats!
 'k Zie haar wandelen over het Aardrijk, de grafteê der Menschen!
 580 Hebt gij een' dag, gelijk deezen, aanschouwd, fints het uur uwer wording?
 Hebben, Lebbæus, uw Vader met u, en hij die hem teelde,
 Ooit van een' dag, gelijk aan den dag van heden, gefproken?
 Welke plegtigheid heeft hem niet God gegeven! Hoe vreeslijk
 Heeft hij den Hemel en d' Aarde met zijne fhrikken omwonden,
 585 Hoe d' Aanschouweren alle met doode ftilte geketend!
 Zo nu eens God, door den dood van dien Heiligen, dingen voltooide,
 Welke wij niet begreepen? U kan ik het zeggen, Geliefde,
 Lijdende, om dat het misfehien uwe treurigheid konde verzachten;
 Anders verzweeg ik het nog! Sints het bloed des Godlijken neêrvloeit,
 590 Voel ik in mij, hoe zal ik 't u gantsch en met waardigheid zeggen?
 Voel ik iets zoo ftils, zoo vol van vrede, 't geen zelfs de
 Droefheid lenigt, waar mede ik de foltringen zie, die hij doorftaat!

Alles

Alles is rondom mij heilig. Waar heen ik mij wende,
Vinde ik Jehovah's spoor, des Alvervullers nabijheid.

595 Ja, iets Goddelijks is het, het geen mij die heilige rust geeft!

Toen de verhevene Dulder den Beenderen-heuvel om hoog klom,
Voelde ik dit nog niet. Edoch, sedert dat hij aan 't Kruishout
Bloedt, verneemt mijn oor een waaijend geruisch, als hoorde ik
Schaaren van Engelen wandlen. Ik hoorde ze zoo, toen ik dood was!

600 Ook omfikkert niet zelden iets hemelsch mijn oogen, dat spoedig
Zich weêr verliest, zoo ras als het kwam. Dit laat m' in de ziele
Zaligheid en kalmte terug, den vrede des Heeren!

En in het oogenblik, waarin Lazarus eindigde, riep hem
d' Andere toe: gij verbaast! gij blijft in verrukkingen stil staan!

605 Ach wie is het? wien ziet met deeze blijdschap uw oog na?

Lazarus, toen hem het spreken weêr vrijstond, hervatte: 't Was nu juist,
Dat voor mij heen een Onsterflijke zweefde! Nog nimmer te vooren
Heb ik zoo veel te gelijk van eenes Onsterflijken klaarheid,
Zoo veel blijdschap nog nimmer gezien eener andere Waereld!

610 En hij bracht uit den Hemel veelligt eene Godlijke boodschap,
Want hij ijde! als het snelste gevoel, zoo ijde hij, vlammend.
Neen! dus ging hij met staamlende vreugd, met traanen in 't oog voort,
En omärmdde Lebbaus in zijne verrukking, hij zal niet,
Hij, wiens geboorte reeds deeze Hemelbewoondren bezongen,
615 Neen, des Eeuwigen Zoon, hij zal geen verderving aanschouwen!

Uriël was het, wiens stralen nu Lazarus even gezien had,

Schoon van hem afgekeerd. d' Engel kwam van de Zonne gevloogen;
 Tradt, gelijk hem 't gelaat van het snelle vliegen nog vlamde,
 Onder de Vaadren, en sprak: Ik moet het u, moet het verhaalen
 625 't Geen ik aanschouwde! Hij daalde neêr van den Hemel. Zijn gang richt
 Zich naar d' Aarde, recht op haar toe. Nu staat hij, dan nog den
 Tijd van een' wenk, om zich, zoo het schijnt, te ververschen. Daar echter
 Alle Scheppingen rusten, zoo waait den matten geen Star toe!
 Moet ik u zijne gedaante, o moet ik zijn schriklijke houding,
 625 Moet ik den eersten der Englen des doods beschrijven, gelijk hij
 Heden zich toont? God heeft hem nog nooit met die ijzing gewapend!
 Nimmer nog is hij zoo schriklijk geweest, sins de schepping der Aarde!
 God, gij eeuwige Waerelden-Rechter! wie zijt gij, wie zijt gij,
 Als gij Gericht houdt! Vlammen des Heeren gaan ver voor den Bode
 630 Zijnes Gerichts vooruit. Zo hij slaat met de zwaaijende vleugels,
 Druischt er een Onweêr. Voor hem ontvliedt de stilte der Heemlen.
 Raakte zijn vlammend zwaerd eene Waereld aan: oogenbliklijk
 Zoude de asch der ontstokene in 't Onafmeetbaare zwemmen.
 Vreesfelijk is zijn blik, veel geduchter dan eeuwen te voeren,
 635 Toen hij over het Aardrijk den vloed van het eerste Gericht goot,
 En door de Oceänen der hemelsche Wateren doorging,
 Doodend, een snelle Verderver. Gij zult hem aanschouwen; en, wen gij
 Hem dan ziet, zal een schrik des Onëindigen over u komen,
 Even als mij overviel! 't Geen mij het hevigste ontroerde,
 640 Was het ernstige, sombre, zijn onuitspreekelijk treuren,

Dat hem het aangezicht tevens bedekt. Ach is hij gezonden,
 Om aan Gods Middelaar thans den dood te verkondigen! Siddrend
 Wendde zich Uriël om, en verloor zich onder de Englen.

Eerst een spraaklooze, staarende en onbeweegbre verbaazing;
 645 Toen een droefheid, door woorden nog minder te noemen: bekleemde,
 Opgejaagde, verzinkende droefheid, nu weenende, nu weêr
 Traanlooze, een nimmer gevoelde: bemeestert de Zielen der Vaadren.
 Jesus Christus, dien geen onder d' Englen, hoe zeer z' er naar streeven,
 En hoe hoog zij ook boven de trappen der Menschen verhoogd staan,
 650 Geen geheel vermag te doorgronden, dien niemand dan God kent!
 Godes Zoon! moest deeze nu sterven! De Zielen, voor welke
 Hij zou sterven, zij zonken zoo diep om laag als zij konden,
 Tot het gevoel van hun leven op 't Stof, en 't gevoel hunner misdaad.
 Deeze herdenking omgaf ze met al haar verzellende ontroering.
 655 Ja, zij waren verzoend; zij voelden het dat zij het waren:
 Maar thans zoude voor hun de Godverzoenende sterven!
 Door die bevinding geheel doordrongen, leunde nu Henoeh
 Op een graf met de linkerhand, hieldt d' andre naar boven.
 Henoeh, hoe Godlijk zijn wandel ook was geweest, en hoe zeer hem
 660 Ook de Dood niet gedood, d' Ontbinding zijn stof niet verstrooid had,
 Was evenwel voor den Rechter niet rein geweest! Het geloof, het
 Werkzaam geloof aan den Heiland, die thans het sterf-uur genaakte,
 Had den Zoon van Adam ten eeuwigen leven behouden.
 Waren er Aardbollen om hem heen, en Zonnen verzonken:

665 Zonder ontroering had hij 't aanschouwd: maar des grooten Verzoeners
Naadrende dood doorstroomde zijn innigst Wezen met treuring!
Alles verdween voor hem, de Sterflijken, d' Englen, de Zielen
En de Vaadren; ja Hem die bloedde, zag nauwlijks zijn oog meer.
Hem ter zijde boog Abel zich tegen een steenrots, en hieldt zich.
670 Schoon van Adam geteeld, zoo onschuldig nogthans, als het iemand,
Welke nog niet volëindigd is, zijn kan: had hij zijn leven
Gode geheiligd, en was door Moordenaars-handen gestorven!
Ach, zou die, tot wien hij in 't laatste gereutel des doods zijn
Stem had verheft, dien hij aan had geroepen, in 't rookende bloed reeds
675 Drijvend: Zou deeze, d' onschuldigste onder het Heir der Oprechten,
Sterven als hij! niet sterven als hij! zoo zacht niet ontsuimren!
Ach, met iedere misdaad beladen der Kinderen Adams,
Van des Almachtigen gramschap verbrijzeld, ach zoude die sterven?
Seth, de waardige Broeder des eersten onder de Dooden,
680 En die vroeg een Prediker wierdt des toekomenden Offers
Voor de zonde van 't Menschengeslacht, hoe zeer hij gepeinsd had
Over den dood van Hem, dien het boeten was opgelegd; en hoe
Vaak hij ook in die duizenden jaaren, die hij doorleefde,
Jesús uitgang had overdacht: een schemerend beeld was
685 Alles tog maar geweest van 't geen hij er nu over voelde.
Rechter! beefde zijn binnenste hart, en zijn staamlende tonge:
Rechter van allen, die leeven, gestorven zijn, eens zullen leeven!
En, terwijl hij het stamelde, sloeg hij 't gelaat naar den Hemel,

Dan naar het Kruis, op de andre Verlosten, om laag naar de graven!
 690 Lang reeds was het duister om Davids oogen geworden,
 Lang reeds sidderde hij dan heen, dan weder. Na d' aankomst
 Uriëls sidderde David niet meer. Aan de Aarde gebonden
 Stond hij, en zag op dien, die den dood genaakte. Geheel zijn
 Hart hing aan het rafreel van den dood des Verzoeners, waar meê hem
 695 God had verwaardigd, en 't geen hij diep in zijn ziele geprent had.
 Hier aan dacht hij alleen, kon nu aan iets anders niet denken.
 Toen hem de spraak terug kwam, ontvloeden gebrokene woorden
 Aan de lippen des Zienders. Hij vondt de verzachtende traan weêr,
 En hij jammerde: God, o zijn God, gij hebt hem verlaaten!
 700 Tot u riep hij, tot u! maar er kwam geen hulp, geene hulpe!
 Zoon, gij zijt een wurm, en geen mensch! De laagsten der Zondaars
 Hebben u woedend omringd, en spotten met u, gij Versmaade!
 Met uw vertrouwen op God, daar spotten veröordeelde Zondaars
 Mede. Hij is, als water, uitgestort! Al zijne beendren
 705 Zijn van één gescheiden, zijn hart in het ligchaam gesmolten!
 Zijne kracht, als een potscherf, verdroogd. Aan 't gehemelte kleeft hem
 Zijne tonge! Haast zult gij, o dood, hem in 't stof doen liggen!
 Dieren zijn het, geen Menschen, die hem vermoorden! Hoe hebben,
 Ach, hoe hebben zij u, met wonden belaadne, de handen
 710 En de voeten doorgraaven! Hoe breiden zij u tegen 't Kruis uit!
 Uwe beendren, die allen, gij konde ze tellen. Intusfchen
 Staan ze, en aanschouwen aan u het genoeg der Hel, gij Geslagte!

Als

Als hij dood is, o Rechter der Waereld! God! Zondevergeever!
 Welk een verbaazende hooge gedachte, en vervuld met geheimen,
 715 Is 't, dat hij haast zal dood zijn! wanneer hij nu dood is, vermeldt het
 Dan, tot aan 't einde der Aard', dat zij zich tot den Heere bekeere!
 En dat alle geslachten der Menschen voor Jesus zich buigen!

Als de stroom in een woud, die zich hier van gebergten om laag stort;
 En, gelijk iemand, die ginds in de vlakke door rotssteenen toevend
 720 Gaat, en van verre in d' eenzaamen nacht den doolenden toeroept,
 Wiens uitfchreeuwende klagt hij verneemt, en wiens weenende droefheid:
 Zoo ook klonk het om 't Kruis onder 't Heir der lijdende Aanschouwers.

Job, die, door het lijden beproefd, een Man naar het hart van
 Hem was gebleeven, die 't lijden hem toezondt; rechtvaerdig, zoo veel 't een
 725 Sterveling blijft, wanneer hem de vorschende Rechter in 't stof werpt;
 Job, die weet wat het is: door alle de schrikken der Almacht
 Ingeslooten, het sterfuur te naadren! hij kan de gedachte
 Van des Gekruisfigden dood niet langer denken, ontrukkt zich
 Aan deeze diepten, en sterkt zijn hart, en dorst naar vertroosting.

730 Leeven, leeven zal Hij! zich zelve uit d' Aarde verwekken!
 Opstaan, ach opstaan over het stof, als Zegebehaaler
 Beide over Dood en Hel! Dan zal mijn oog u aanschouwen!
 U in uwe heerlijkheid zien, God Heiland, Volëinder!

Dus doordrong de verwachting des Doodsëngels al deeze Vroomen.
 735 Niemand echter gevoelde den naadrenden dood des Verlosfers,
 Als hem de Vader, en als hem de Moeder der Menschen gevoelden.

Toen zich Uriël keerde, en zijn ontlusterd gelaat nu
 Onder de Englen verborg: toen stonden zij beiden, zij waren
 Digt bij elkaâr, met sterk gevestigde, staarende blikken,
 740 Onbeweeglijk, en voelden op nieuw in hun binnenste leven
 Elken ontroerenden schrik der donderwoorden des Engels!
 Eindelijk zagen z' elkaâr! Zoo zal, ten laaften der dagen,
 Zijnen Verkoornen de Vriend, de Broeder den Broeder erkennen,
 Welken hij even voorheen, in verbaazing verlooren, maar aanzag.
 745 Want het gebiedend geroep der bazuine, 't gedruisch der landsdowen,
 Die van den hevigen baarensnood der Opstandig beefden,
 En hun eigen gevoel van 't omgeschapene leven,
 Hadden voor iedere andre bevinding hun hart nog geflooten.
 Eva reikt hem weenend de hand toe. Wat zullen wij, Adam,
 750 Sprak zij met woorden, die nauwelijks zich tot klanken verhieven,
 Gij, zeg Gij het, wat zullen wij doen? wat zullen wij niet doen?
 Willen wij gaan en zoeken de plaats, waar de diepte het diepst is?
 Daar ons nederwerpen in 't stof? den Almachtigen smeeken?
 Ach den doodenden Rechter, op dat hij den dood hem verzachte?
 755 Adam hieldt haar, weenend, de hand. Neen, Moeder der Menschen,
 Veel te eindig zijn we, om voor Hem den Rechter te smeeken.
 Als met onuitspreeklijke droefheid, met vuurige worstling,
 Daniël, Job, en Noach met ons; als d' eerste van alle
 Schepelen, Elóa zelve het doet: ons smeeken is ijdel!
 760 Alles wat nog den Geöfferden Gode gezet is te lijden,

Dat

Dat, dat alles zal hij nog lijden! geen laafnis verzacht haar,
 Ach, geene laafnis zijne angst; geheel mijn Wezen ontroert zich!
 Maar geen laafnis verzacht hem de angst in het uiterste doods-uur,
 Zo 't de Onüitgevorschte beslooten heeft, wien hij zich offert!
 765 Koom, een gedachte, niet zonder den invloed des Heeren geboren,
 Sleept mij voort! koom, volg mij na, doe 't geen gij mij doen ziet!
 En zij zweefden met treurige vltgt om laag van d' Olijfberg
 Naar de Hoofd-schedel-plaats. De Englen en Vaadren verzelden
 d' Eenzaame vlucht van die twee met verwonderende oogen. Zoo veel het
 770 Hun de sterker bevindingen, en het de bange verbaazing
 Over den vreeslijken dood des Gode-geöfferden toelaat,
 Volgt hun blik met verwachting en twijffel de Eerstgeschaapnen.
 Deeze naderden thans den heuvel des doods, en zij wierden
 Donkerder steeds van droefheid, hoe meer zij den heuvel genaakten.
 775 En nu stonden zij stil. Daar, waar de Gedoode zou sluimren;
 Ras nu, na de Volëinding der grootste onder alle de daaden,
 Ook in het stof begraven, als zijne Broedren, de Menschen,
 Sluimeren zoude: daar stonden zij stil. Voor den mond van de Grafsteê
 Lag een rots-steen gewenteld. Aan d' ééne zijde des rotssteens
 780 Stond de Vader, en aan de andre de Moeder der Menschen.
 Eva zonk aanstonds neêr bij de rots. De gedachte aan de Grafsteê,
 Zoo nabij haar, het Graf des met wonden belaadnen, doordrong haar,
 Als een pijl des Almachtigen, al te geweldig de ziele.
 Adam hielt zich nog staande, hij breidde zijne Armen om hoog uit.

785 Driemaal noemde hij 's Middelaars naam in zich zelve, en zag hem
 Even zoo lang met gehechten, met duurenden blik in het aanschijn:
 Hem, die daar hing, en bleek was, als nimmer een Stervende bleek was.
 Maar ook Adam kon het ontroerend gezicht nu niet langer
 Doorstaan; ook hij zonk neder in 't stof der Aarde, als Eva;
 790 Hief de vastgevouwene handen voor 't lijdende voorhoofd;
 Vestigde 't oog op d' Aard', waar uit God eens tot Mensch hem om hoog schiep,
 Maar waarin zijn gebeente ook verging: des Gevonniden beendren,
 In de vervloekte Aarde! waarin, van eeuwen tot eeuwen,
 Reeds zoo dikwijls het gantsche Geslacht der Menschen vergaan was!
 795 Thans verhief hij in 't luide gebed de smeekende stemme,
 Dat het de Vaadren in 't rond, dat het alle de Englen vernamen.
 Heere! God! barmhartig, genadig, getrouw en lankmoedig!
 God, Vergeever der zonde, der overtreeding en misdaad;
 Gij, die vóór der Waerelden aanvang voor Menschen geslagt zijt,
 800 Hoogepriester! Propheet! en Koning! Gij, Zoone des Menschen!
 Hoor op uw Zoenáltáár, op welk gij heden geslagt wordt,
 Ons ootmoedig gebed, dat van uwe Graffteé u aanroept!
 Onze misdaad heeft God ons genadig vergeeven. Wij zien nu,
 Duizenden jaaren reeds door, van aanschijn tot aanschijn de Godheid!
 805 Vol van een zaligheid, die wij te vooren vergeefs bij ons Graf, ook
 Zelfs met de reinste gedachte aan den Schepper, streefden te denken,
 Zien wij de Godheid. Er wierdt, ons wierdt de Zonde vergeeven;
 Om dien dood vergeeven; die u, gij Lam dat geslagt zijt

- Voor d' Overtreeders! die u thans doodt, onëindige Ontfermer!
- 810 Maar, op deezen dag der tweede Schepping, waaröp gij,
 Heiland, het gantsche Menschen-geslacht tot Jehovah's aanschouwing,
 Zo zij niet tegenstreeven, terug voert! hen allen verzoent! van
 Allen de zonde vernietigt, en hen aan de straffe der zonde,
 Aan dien gevreesden eeuwigen dood, ontrukkt in uw Almacht!
- 815 Op dien dag, waar op g' u voor mij ook, God Middelaar, offert:
 Mag ik met stille droefheid mij wel mijne Zonde herïnnen?
 Niet dat ik waane, als of gij nog eens met mij zoudt in 't Gericht gaan;
 Zoude ik het kunnen, Ontfermer, ik die Gods aanschijn gezien heb!
 Ik, voor welken gij thans in 't Allerheiligste ingaat!
- 820 Laat mij het echter, o God, voor u nog eenmaal bekennen,
 Wie ik geweest ben! Ach Gij, gij zijt tot den dood toe vernederd!
 Tot den dood aan het Kruis, gij Waerelden-rechter, vernederd!
 Heden mag Adam ook den vergeevenen Val zich herïnnen.
 Vol van zaligheid brak hij hier af, vol heilige droefheid.
- 825 Eva had met hem mede gebeden: doch niet haare stemme,
 Maar haar hart, haar gelaat. Thans hieldt zij op met verstommen.
 Ja, gij voor Zondaars gegeevne, op deezen dag daar uw bloed stroomt,
 Op den dag, op welken z' u zullen begraaven, o Dulder!
 Heden mag Eva zich ook haar bedekte overtreeding herïnnen,
- 830 En ze met weenenden dank, met heilig treuren bekennen!
 Als zij het had gebeden, ving d' eerste der Menschen op nieuw aan
 Ja, wij begonnen het! zetteden 't voort! volbrachten het eindlijk.

Ach, wij deden 't! En ach wie was het, wie had ons het ligste
 Aller geboden gegeven? Jehovah was het! het eerste,
 835 Hoogste, beminnenswaardigste, beste, het Wezen der Wezens!
 Onze Schepper! die ons uit stof tot Menschen om hoog schiep,
 Dien wij kenden, dien wij in onze verbaazende ziele
 Onuitspreeklijk gevoelden! die ieder gebed met verrukking,
 Ieder herhaald besluit om niets van den boom te genieten!
 840 Iedre gehoorzaamheid, vóór onzen Val, met wellust beloonde!
 Die ons geduurig aan zich, door duizendmaal duizenden Schepslen
 Vol diepzinnige schoonheid, herdenken deed; waar de beschouwing
 Steeds met nieuwe ontdekkingen, nieuwe vreugden be kroond wierdt!
 Die de Moeder der Menschen mij gaf, en mij aan de Moeder!
 845 Wiens verschijnende Heerlijkheid ons nog hooger dan alles
 Tot hem verhief, wat ons van alle zijden omringde!
 Onze Schepper! En echter verstoutten wij ons, om de perken
 Der Geschaapnen te willen voorbij zweeven, u te gelijken,
 Wezen der Wezens! Gij hebt het ons, o onze Vader, vergeeven!
 850 Lof, aanbidding en dank, en gehoorzaamheid brandend van liefde,
 Zij den Heiland, op wien de Rechter den last van ons beiden
 Werpt, en den last van het gantsche Geslacht van sterflijke Zondaars!
 Dus badt Adam, en badt met hem de Moeder der Menschen,
 Hij met luide stemme, Zij in de diepte der ziele.
 855 En er kwam van 't gelaat des stervenden Godverzoeners
 Godlijke sterkte, er kwam barmhartigheid, kalmte des Hemels;

Gij

- Gij ook, vrede van God, die 't verstand van allen te boven
 Gaat, op hen neêr. Zij gevoelden geheel, hoe hun Heiland hen mindel
 Vol van vuur, breidde Adam op nieuw zijne armen naar 't Kruis uit.
- 860 Gij, mijn Heer en mijn God, hoe kan ik u danken, o Liefde?
 Eeuwigheden, zij zijn te kort, om genoeg u te danken!
 Hier wil ik liggen en bidden, tot dat Gij uw Goddelijk hoofd nu
 Buigt in den dood! Voor den vreeslijksten slechts uit de Heiren der Englen,
 Slechts voor zijne stem, zal mijne stemme verstommen,
- 865 Als hij kooft, en het nu van wegen uw Vader verkondigt,
 Welke u verlaaten heeft. O verhoor, om des doods wille, dien gij
 Sterft voor de Zondaars, verhoor, gij van God verlaaten, mijn smeeken!
 Heere, voor uw Verzoenden, voor mijne Kindren, voor allen,
 Die het geducht en wijd uitgestrekt Graf, de Aarde, hoe zeer 't uw
 870 Goedheid ook met bloemen bestrooide, in 't vervolg nog bewoonen;
 En, met iedere vóór de Verzoening ontslaapene eeuw, eens
 Op den dag der groote beslissing op zullen rijzen:
 Mijne tallooze kindren, o Heere, ik roep u voor deeze aan!
 Weenend, behoeftig naar 't ligchaam, met veel behoeftiger ziele,
- 875 Komen zij op de Aarde. Doch Gij, o Heiland, ontfermt u
 Dan reeds hunner, dan neemt gij hen reeds in uw Godlijk Verbond op.
 Als zij nu even beginnen gedachten te staamen, zoo laat hen
 Dikwijls deeze herhaalen: dat Gij hen vroeg door een wonder
 Tot u op hebt genomen, en dat z' u voor eeuwig behooren!
- 880 Hen, die den Geest des Vaders en Zoons in het heilige Water

Tot het eeuwige leven ontvangen, of die g', op wat wijz' ook,
 Voert tot het eeuwige leven; hen allen, die gij met bloed hebt
 Duur gekocht, en tot het aanschouwen des Heeren geheiligd:
 Leidt hen, wanneer hunne knop zich nu opent; o kweek dan de teedre
 875 Buigsaame spruit, op dat zij tot elke vruchtbaarheid, die gij
 In hun legt, moogen rijpen. In hun verdoove de Zonde
 Nooit te zeer den glans der genade, die vroeg hen verlichtte!
 Blusch het vuur niet uit, dat hen, die u minnen, in vlam zet,
 Heiland! voor al in hun niet, waar van gij de rijpere jaaren
 890 Tot het verlichten der Aarde verkoort, en om aan hunnen Maaker
 Hen te doen denken; in hun niet, die van het hooge tooneel, waar
 Gij z' op plaatste, bestemd waren op hunne Broedren, de Menschen,
 Vrede, weldaadigheid, hulp en gerechtigheid uit te schudden!
 Allen, dien 't nu bekend is, wat God, het heiligste, beste,
 905 Hoogste van alle Wezens, d' aanbiddelijke Schepper, van hun met
 Zulk een lankmoedig geduld, met zoo veel barmhartigheid vordert:
 Laat, laat alle Menschen 't kortstondig leven op Aarde,
 Laat hen dat uur van beproeving ter hunner zaligheid leeven!
 Laat de Wandelaar niet aan de bron, noch onder de schaduw
 900 Zorgloos die Kroon verflumren, die God hem van verre vertoonde!
 Of ze aan de keten zelfs van te nietige vreugden verachten!
 Hen, wier hart niet geheel aan den Eeuwigen hangt, die te zeer zich
 Op den zwakken arm des sterflijken Helpers verlaaten!
 Hen, wien de eere te lieflijk is, ach, die zich der Menschen

905 Toejuicing tot beloonster der daaden verkiezen, en 't ziende,
 Tellende, richtende oog van God vergeeten: van God, die
 Laaking en lof der Menfchen zoo ligt als blaazen der lucht keurt!
 Hen, die zich in zinlijkheid wikklen! zij hadden de banden
 Hunner driften kloekmoedig verfcheurd: maar de fijner wellust
 910 Lokt van de hoogte der betere vreugden bedrieglijk hen neder!
 Hen, die den Broeder maar half, niet met hartlijke liefde, beminnen;
 Die wel goed doen, maar tevens gezien willen worden, en eere
 Vordren: ach eer'! voor den ligften der plichten der Menschheid!
 Die niet den vijand volkomen vergeeven, onwillig om alles
 915 Toe te betrouwen der wraake van Hem, die wil wreeken; nog minder
 Dien, die hen vloekt, bereid zijn uit volle ziele te zegnen!
 Hen, hen allen, die 't graf te zelden befchouwen, te vlugtig
 Aan d' Onfterfijkheid denken, waar toe gij, hun God, hen gemaakt hebt:
 Als zij niet hooren de ftemme der vriendschap, de tedere Vader-
 920 Stem: roep z', O Heer, dan door lijden terug van het fchriklijke doolpad.
 Maar, die van u geheel zich verwijldren, het Kwaad tot hun Afgod
 Maaken, en flaafsch den valschen, den spottenden pijniger dienen:
 Deeze Onzaligen, wek ze, uit hunnen dood door ellende!
 Mijne Kinderen, ach mijne Kindren, hij mint onuitspreeklijk,
 925 Die aan het Kruis voor ulieden zijn leven den Eeuwigen offert!
 Is dat mogelijk, Onfterfijken, kunt gij wel uwen Verzoener,
 Kunt g' uw beroep, om in 't licht, in den Hemel te wandlen, miskennen?
 Raak met uw almachtige liefde de harten van fteen aan!

Schep ze om, en breng ze weêr rein terug tot uw Vader!
 930 Laat het verbrijzelde hart van ulieden, o laat uwe ziel de
 Stemme des bloeds, dat van Golgotha stroomt, dat Genade! Genade!
 Voor u Genade! smeekt, met heilige rilling verneemen,
 Met aanbidding, en die verrukking, des eeuwigen levens
 Voorsmaak, die d' erfgenaamen des Grafs, bij 't naadrende doodsuur,
 935 Overvloediger sterkt dan alle wijsheid der Aarde!
 Noch des Stervenden breekende blik, noch de liggende Doode!
 Noch het Graf vol verderffenis! noch de verteerende vlamme!
 Noch de asch van den Dooden, verstrooid in de diepten der Schepping!
 Niets van het geen uwen wreeker, den Dood, met verschriklijkheid uitrust,
 940 Zal hen doen ijzen! Want gij verhoort mijn Gebed, gij Geflagte!
 Eer nog het ligchaam ontslaapt, wekt gij ten eeuwigen leven
 Reeds hunne zielen op! Ach laat hen, wanneer gij, o Godmensch,
 Hen verwekt hebt, met beeving en vrees de zaligheid zoeken,
 Welke geen oog nog zag, geen oor nog hoorde, die nooit in 't
 945 Hart van een', die nog sterfelijk is, opkwam! Niets scheide, o Godmensch,
 Niets hen van uwe liefde! Van stof is het ligchaam, in welk zij
 Die gij verzoent, de heilige ziel, de beërffter der eeuwen
 Draagen. Laat niet de last van 't aardfche drukkende ligchaam
 Hen ter Aarde krommen, niet hen, die g', o Godlijke, lief hebt!
 950 Hen, met welken de Vader der Wezens niet in 't Gericht treedt!
 Hen, die de Geest des Vaders en Zoons tot een' Tempel zich heiligt!
 Heet, vol traanen, vol arbeid, en waardig der groote belooning,

Zo het bedrijf der zwakke, der zondige Sterflijken 't zijn kan!
 Zij de duurzaame kamp der hemelwaards worstelende ziele!
 955 Zaligheid overstroomt mij, en vreugd mijn' binnenst bestaan, als
 Ik die giften bepeins, die op d' Overwinnaaren wachten:
 Gods aanschouwing, dit vóór den dood hun geheel onbekende
 Naamloos gevoel, en d' erkenenis tevens des Ongefchaapnen!
 God! Volëinder! wanneer gij ten laastten Gerichte nu komen
 960 Zult, van den vloek nu het Aardrijk ontlast, tot een Eden het omschept:
 Ach, laat dan ontelbaar, als zand aan den oever, de Schaar' zijn
 Hunner, die, vrijgesproken, in uwe Heerlijkheid ingaan!
 Wolken zullen zich dikwijls, gij hebt het mij, God, niet verborgen!
 Over uwe Verkoornen, d' onzichtbre Gemeente uwer Kindren,
 965 Uitbreiden: 't zullen bij beurten de duisterheid scheppende wolken
 Zijn des dweependen Bijgeloofs, des geloochenden Godsdiensts!
 Zelve Beheerscher der Waereld, zij, die gij verhieft tot de hoogte,
 Dat z' uwe groote wet: als zich zelve de Broedren te minnen!
 Ongeketend door eigen behoefte, schier grenzenloos volgden!
 970 Zij, die, gebukt in het stof, dien God verheerlijken moesten,
 Welke voor hun dit uitgestrekt veld van Menschlievenheid spreidde:
 Deeze verlaagen zich, om van het bloedige Bijgeloof slaaven,
 Of wel slaaven des waans, die u verloochent, te worden!
 Hunne Broedren te pijnigen! of, door 't vermogende voorbeeld,
 975 Hen in woestijnen te voeren, waar uwe bronnen niet vloeïën;
 Waar de beweenswaarden geen troost der betere Waereld

Laast!

Laaft! o zoo dikwijls die tijden der nacht over d' Aard' zich verspreiden,
 Ach verkort hunne duuring, op dat uw Geliefden niet, mede
 Met den Zondaar verleid, zich van die Kroone berooven,
 980 Die gij met bloed hun verwerft, hen door deezen dood doet erlangen!
 Talloos zij, Heere, de Schaar' der Overwinnaars, als dropfen
 Vroeg op het dauwende veld, als Starren der lichtende Schepping,
 Wen gij hen, na het volbrachte Gericht, in uw Heerlijkheid invoert!
 O gij, die ons bemind, met eene liefde bemind hebt,
 985 Welke een geheim des Hemels, en 't Lied is hunner verbaazing,
 Eeuwig licht van het eeuwige licht, Zoon Gods, en Verzoener!
 Heil, en Voorbidder! Broeder en Vriend der sterflijke Menschen!
 Dit uwer Eerst-gefchaapnen gebed, ach hunner die vielen,
 Uwer Verlosten ootmoedig gebed, verhoor, ja verhoor het!
 990 Als hij nog badt, verhief Elóa zijn aangezicht, keerde 't
 Naar de Vergaadring der Vaadren, en riep van de tinne des Tempels,
 Dat, met den voet Moria's, de zaalen van 't Heiligdom beefden,
 Riep, met eene stemme der treurigheid en der ontroering,
 Naar beneden, gelijk ze van hem nog de Englen niet hoorden,
 995 Tot de Vaadren: Hij kooft! De Bode der richtende Godheid
 Zweefde ter Aard' nu omlaag, tradt op den Sinai neder,
 Stond, ontroerde! Eenzaam, met Gods bevelen belaadend,
 Stond hij op Sinai. Hemel en Aarde, zoo fcheen het hem, wilden
 Vlieden, verzingen, vergaan. d' Onderhouder der eindige dingen
 1000 Sterkte hem, dat hij niet zelve verzonk en verging! Het ontroeren

Liet met den ijzeren arm wel thans van hem af; maar hij was nog
 Gantsch verbaazing, en gantsch nog droefheid. De zakkende Rechter-
 Hand hieldt zwoegend het vlammende zwaard, en tot flikkring verbleekten
 Zijne bloedrood geverwde fraalen, die, elk als een blixem,
 1005 Gloeijen, schieten en dooden, als God om te dooden hem afzondt.
 Zoo van 't aanschouwen getroffen des stervenden Godverzoeners,
 Zonk hij tegen den heuvel des doods op het aangezicht neder,
 Om t' aanbidden, nog eer hij Jehovah's bevelen volvoerde.
 Zijne stemme, veranderd in zachte toonen des treurens,
 1010 Donderde niet als voorheen: doch de kring der Heiligen hoort hem.
 Zoon! gij Waerelden-rechter! dus badt hij, die, dien uw Offer
 Slechts verzoent, zendt mij Eindigen af. O sterk, Ongeschaapne!
 Sterk den Moeden, op dat ik in staat zij 't bevel te volbrengen!
 Ach de lasten des grooten bevels, als gezonkene Sphaeren
 1015 Liggen zij, sints gij aan 't Kruis het onuitgevorschte Gericht draagt,
 Heere, op mij, den Eindigen! God, Gij Waerelden-rechter,
 Ach wie ben ik, dat God mij zendt, om den vreeslijksten dood hem
 Aan te kondigen? Ik, een Geest, federt gistren geschapen,
 En in een ligchaam ingeslooten, 't welk de eindigheid spoedig
 1020 In het geheugen brengt, en dat g' uit een donkere wolke
 En uit stroomende vlammen formeerde! Almachtige Heiland!
 IJzing omgeeft mij, en treuren, en angst, die ik nimmer nog voelde!
 Maar, ik moet het bevel volbrengen! Jehovah gebodt het!
 Dus sprak d' Engel, en stond met rilling, op Sinai's kruin, op.

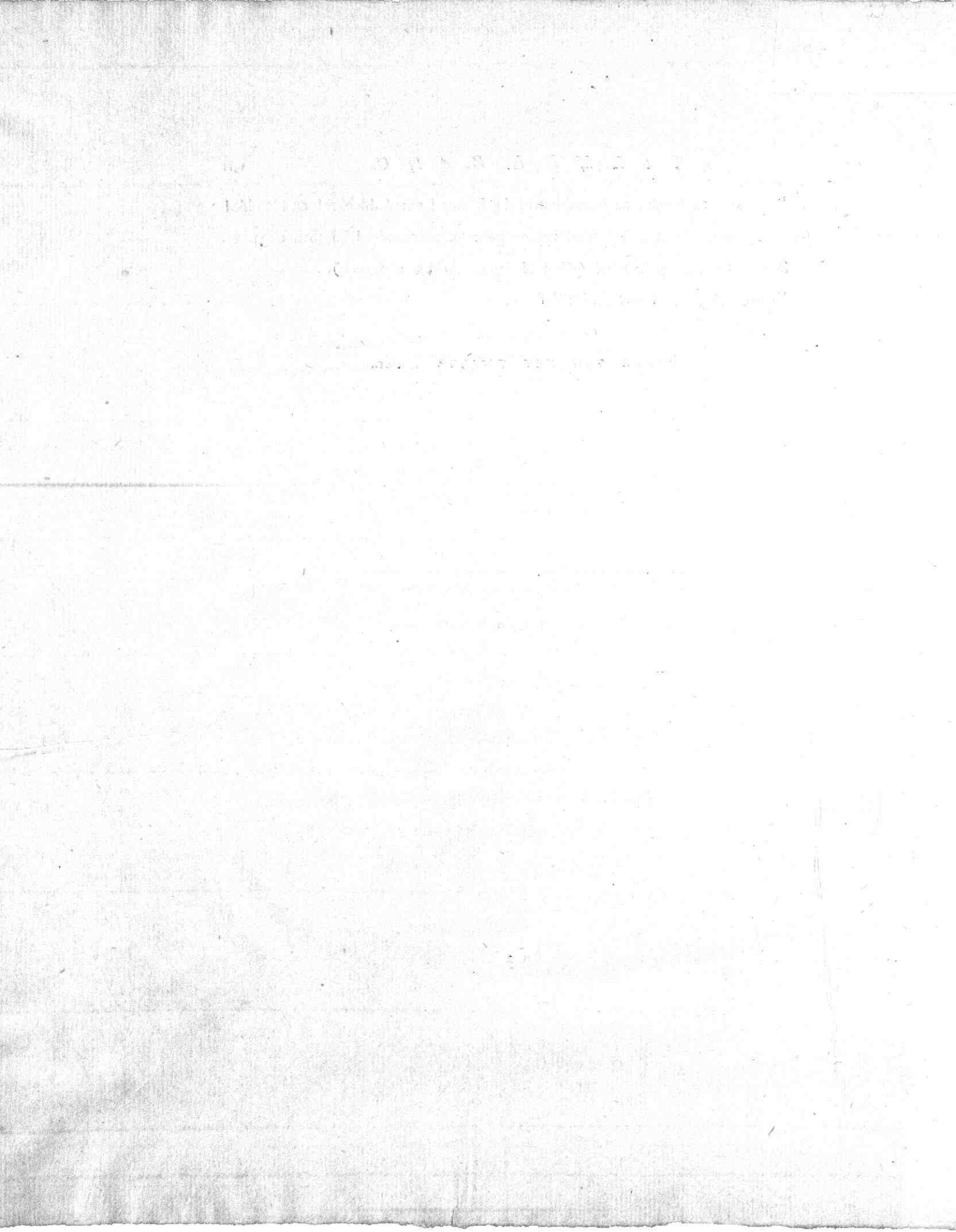
1025 Toen hij stond, gaf Jehovah hem al zijne schriklijkheid weder.
 Vreesfelijk staat hij, en houdt het vlamme zwaerd, dat van verre
 Straalde, naar Golgotha heen, en achter hem maakt zich een storm op.
 Met den vliègenden storm weergalmde de stemme des Engels.
 Ziet de Palmboschen, ziet de Jordaan, Genezareth ruischten
 1030 Van den machtigen storm; en het Avondoffer, het stroomde
 Aardwaards heen, met een' gloed die terug schoot. d' Onsterflijke zeide:
 Hij, dien g' u offert, Jehovah heeft uw Goddelijk offer
 Aangenomen! Onëindig is des Rechtvaardigsten gramschap!
 Heiland! Gij hebt aan die eeuwige gramschap u zelv' onderworpen!
 1035 Gij alleen! en met u is er geen van alle Geschaapnen!
 't Schreeuwen uwes bloeds om Genade, om des Rechters Genade,
 Is voor Hem gekomen! Hij echter heeft u verlaaten!
 Zal u verlaaten, tot dat gij den Godverzoenenden dood sterft!
 Vliegende wenken slechts nog: en gij zult hem, o Godlijke, sterven!
 1040 Zoo sprak d' Engel des doods, en wendde 't ontsagchelijk aanschijn.
 Jesus Christus verhief het gebrokene oog naar den Hemel,
 Riep met luide stem, niet met eenes stervenden stemme,
 Maar des Almachtigen, die zich, 't verbaazen der Eindigheden,
 Vrij gehoorzaamend, overgaf in den Middelaarsdood! hij
 1045 Riep: Mijn God! mijn God! waarom hebt Gij me verlaaten?
 En, voor dit Geheim, bedekten de Heemlen hun aanschijn.
 Ras overviel hem, edoch ten laatstenmaale, 't gevoel der
 Menschheid geheel. Hij riep met smachtende tonge: Mij dorst! Hij

Riep

Riep het, en dronk, en hem dorstte! hij beefde! wierdt bleeker! en bloedde!
1050 Riep weêr: Vader, 'k beveel mijnen geest in uw handen! en toen nog
Zei' hij: Het is volbracht! (God Heiland, ontferm u onzer!)
En hij boog zijn hoofd, en stierf.

EINDE VAN HET TWEDE DEEL.

I N H O U D
V A N H E T
T W E E D E D E E L.

Z E S D E Z A N G.

Gesprek tusfchen Elba en Gabriël over Jesus lijdèn in Gethfemane. Judas nadert met de gewapende bende, onderdrukt zijne wroegingen, vals met de overige Krijgsknechten, na des Verlosfers eerste antwoord, ter aarde: doch herstelt zich, en ver-raadt door eenen Kus zijn' Meester, die zich vrijwillig gevangen geeft, en zijne Discipelen bedaart. Staat, waarin zich intusfchen de Vergadering der Priesteren bevondt. Drie boden brengen na elkander verschillende berichten omtrent de gevangenmeeming. Gejuich der Priesteren over het gelukken derzelve. Jesus wordt eerst voor Annas gevoerd, en van verre door Johannes gevolgd. Annas ondervraagt den Verlosfer op eene zachte wijze. Zijn antwoord. Philo treedt binnen, om hem voor Kajaphas te leiden. Overdenkingen bij deeze gelegenheid en gebed van Johannes, welke den Zaligmaaker naar het Paleis des Hoogenpriesters volgt. Beschrijving van het binnen treden van Jesus. Portia, Pilatus Huisvrouw, koemt in een' Zijde-vteugel, om hem te zien, en bewondert hem. Beschuldigende en verwenschte Aanspraak van Philo aan den Joodschen Raad over Jesus, waarin hij door een' Doodsengel gestoord wordt, die hem binnen kort met het schrikkelijkste oordeel bedreigt. Hij ontroert hevig, doch tracht zich te herstellen. Portia verheugt zich over de houding van den Zaligmaaker, geduurende Philo's redenvoering. Zij is van verre getuige van de verloochening van Petrus, en denkt met aandoening aan de Moeder des Gevangenen. Kajaphas begint Gericht te houden, en vijf omgekochte Getuigen beschuldigen

gen Jesus. De Hoogepriester bezweert hem te verklaaren of hij de Christus is. Zijn antwoord, voorafgegaan door de bepeinzigen des Doodsengels over den Oordeelsdag. De Raad spreekt het Doodvonnis uit; Philo voegt er vervloekingen bij; en de Gemeente woedt tegen den Propheet. Nieuw gesprek over dit alles tusschen Gabriël en Elba. Portia's overleggingen bij het geen zij Jesus had zien lijden. Petrus verlaat het Rechthuis, en belijdt aan Johannes, dat hij zijn Meester verloochend heeft. Zijn diep berouw.

Z E V E N D E Z A N G.

Elba's Gezang bij het aanbreeken van den dag van Jesus dood. Raadpleeging der Joodsche Priesteren over de wijze zijnes doods, waar aan Philo hen nauwelijks verwaardigt deel te neemen; na Jesus echter bij de wacht opgenomen, en zijne ontwerpen gesmeed te hebben, zet hij hen aan, om den Gevangenen naar Pilatus te leiden: gelijk geschiedt. Kajaphas en Philo beschuldigen hem na elkaâr voor den Stadhouder, inzonderheid van zich tot Koning te hebben willen doen verheffen. Jesus zwijgt op de aanklagt, en Pilatus neemt hem alleen met zich in 't Rechthuis. Berouw van Judas. Gabbatha niet hebbende kunnen naderen, begeeft hij zich naar den Tempel, en werpt het zilver weg; daar na gaat hij buiten de Stad; en hier bepaalt hij zich tot den zelfsmoord. Ithuriël, zijn Beschermengel, geeft hem aan Obaddon, den Doodsengel, over, die hem tot den dood inwijdt. Judas verwurgt zich. Zijn geest herkent zich na het afsterven, en voelt zich ongelukkig; Obaddon kondigt hem zijn eerste vonnis aan. Gesprek tusschen Pilatus en Jesus binnen het Rechthuis. De Stadhouder zendt hem naar Herodes. Maria, binnen Jerusalem gekomen zijnde, om haaren Zoon te zoeken, wordt eerst van zijne gevangenneeming onderricht door hem voor Pilatus te zien staan. Zij bidt God, dat hij niet moge sterven; en begeeft zich daarop in 't Paleis, om te beproeven of zij Portia's medelijden kan opwekken. Portia ontmoet haar, en is opgetoogen van haar te zien; zendt ook terstond eene boodschap aan haar Echtgenoot, om niet te doen te hebben met dien Rechtyaerdigen. Hierop verhaalt zij aan Portia den droom, uit welchen zij kort te vooren ontwaakte, en in welchen haar Socrates verscheenen was, eenige openbaaringen van eene andere Waereld gedaan, en haar nog hoogere verlichtingen, als een gevolg van 't geen thans gebeurde, toegezegd had. Maria is getroffen over deeze mededeeling, geeft haar insgelijks eenig onderricht, doch is overtuigd dat haar Zoon sterven zal. De Priesters verzellen Jesus, door eene vreesfelijke Schaare van vrienden.

vrienden en vijanden heen, naar Herodes: 't geen den hoogmoed van deezen Koning streelt. Hij stelt den Verlosfer het verrichten van eenige wonderen voor: doch deeze zwijgt op alles, en de Vorst vertoornt zich. Kajaphas neemt dit oogenblik waar, om hem nog meer tegen Jesus op te zetten. Herodes laat denzelfen in witte kleederen kleeden, en zendt hem aan Pilatus te rug, door eene nog grootere Schaare dan te vooren. Philo zendt zijne Vertrouwelingen uit, om aanhang te maaken tegen den Zaligmaaker. Pilatus stelt deezen, tevens met Barrabas, aan 't Volk voor, om er éenen ter vrijlaating uit te kiezen. De boodschap van Porcia wordt intusfchen aan den Stadhouder gebracht; het Volk is in een' staat van besluiteloosheid, en eenige vrienden van Jesus vertoonen zich. Maar een hevige aanspraak van Philo, door andere Priesters ondersteund, haalt eindelijk de Meenigte over om Barrabas te kiezen, en voor Jesus, met woede, de Kruisstraf te vorderen. Pilatus, na alle vruchteloze poogingen om hem te behouden, velt het Vonnis der kruisfiging, en wast zich de handen; de Jooden, na dat de Doodsengel hun Vloekvonnis had uitgesproken, schreeuwen: zijn bloed kome over ons en over onze Kinderen! Barrabas wordt los gelaaten, Jesus gegeesfeld; men geeft hem een' rietstaf in de hand, en drukt hemeene doornen kroon op het hoofd. Pilatus vertoont hem in deezen staat wederom aan het Volk, om hen tot medelijden te beweegen, doch even vruchteloos. Jesus geeft intusfchen den Engelen bevelen omtrent de Discipelen en andere Vroomen. Pilatus wil, dat de Jooden hem kruisfigen, en herhaalt zijn gevoelen omtrent Jesus onschuld. Zij beschuldigen den Zaligmaaker van zich tot een' Zoon van God gemaakt te hebben. Nieuwe redenwisseling hier over tusfchen den Stadhouder en zijn' gevangenen; doch zij mist haare uitwerking op den Romein, door het zeggen der Jooden: Zo gij deezen los laat, zijt gij des Keizers vriend niet. Te zwak voor deeze beschuldiging, sreedt hij terug in zijn Paleis, en Jesus wordt naar de strafplaats heen gevoerd.

A C H T S T E Z A N G.

Elóa daalt van voor den Rechter neder, en roept in het nederyliegen den Hemelen toe, om een Feest te vieren over de wegvoering van het Offer. Op Golgotha gekomen, wijdt hij den heuvel in tot den dood des Verlosfers, bidt hem aan, en smeekt hem om ondersteuning. Hij plaatst de Engelen der Aarde overal in het rond. Gabriël, uit de Zonne te rug gekeerd, scharpt de Zielen der Vaderen op den Olijffberg. Gedachten van Adam bij het terug zien der Aarde. Satan en Adramélech boven het Kruis ziende zweeven, verdrijft Elóa hen buiten een' kring, wiens uitgestrektheid hij be-

bepaalt. Zij vertoornen zich vergeefs, en vlieden naar de Doode Zee. Simon van Cyrenen wordt gedwongen het Kruis van Jesus te draagen. Aanspraak van den laatstgenoemden aan de Dochteren van Jerusalem. Hij koopt op Golgotha, en het Kruis wordt opgericht. Gedachten van Adam hierbij. Jesus bidt zijnen Vader, en Jehovah antwoordt hem. De Kruisfiging. Elóa verkondigt door het Heeläl, dat het bloed des Middelaars stroomt; en de gantsche Hemel offert. Jesus roept: Vader vergeef het hun! Aardsche en Hemelsche Aanschouweren zien zijn lijden, hoe zeer met verschillende oogen. Beschrijving der beide Medegekruisfigden. De ééne wendt zich tot hem, en bekoont een genadig antwoord. Jesus gebiedt Seraph Abdiël, de ziel van deezen bewelddadigden, na deszelfs dood, tot hem te brengen. Verrukking des Seraphs over dien last. Uriël, de Engel der Zonne, volbrengt het bevel dat hij bekomen had, om Adamida, de Star, waar de zielen der Menschen vóór de geboorte op huisvesten, tuschen de Zon en de Aarde te doen treden, en deezel laatste te verduisteren. Uitwerking hier van op de Aarde. Uriël geleidt de Zielen van de Star naar de Aarde. Eva toont ze aan Adam, en zegent ze; en Jesus staat een oog van liefde op dezelyen. Hij begint zijnen dood te naderen. Duisternis, gedruisch, aardbeeying, stormwind, donder rondöm Jerusalem. Elóa vliegt naar den Hemel, om Jehovah als Rechter te aanschouwen. De stilte koopt weder op de Aarde te rug. Eva's oog vestigt zich met liefde en mededogen op Maria. Aankomst van twee Doodsengelen uit het Oosten, door Jehovah afgezonden; zij vliegen zevenmaal om het Kruis, en, na dat Jesus gebeden had, dat God mocht af-laatzen met hem te verschrikken, weder naar den Hemel. Diepe smert van Eva over des Verlosfers lijden; haar gebed tot hem, van wien zij gunstig wordt aangezien. Zij bidt de Menschen haare Kinderen, haar ook den Val te vergeeven, gelijk de Verlosfer haar dien vergeeven heeft, en zegent hen in Jesus naam tot hun sterfúur in.

N E G E N D E Z A N G.

Elóa, uit den Hemel terug gekomen, verhaalt den Vaderen, hoe vreesfelijk hij God als Rechter gevonden had. Staat van Jesus en van de Aanschouweren zijnes lijdens. Petrus dwaalt nog in groote droefheid rond. Ithuriël, zijn Engel, giet hem eenige verzachting in 't hart; hij zoekt naar vrienden, maar ontmoet een' Grijsäart, die hem, als één' van Jesus geliefste Discipelen, bidt, om eenen Vreemde-ling van de rede, waaröm men den Zaligmaaker kruiste, te onderrichten. Petrus kan nauwelijks antwoorden. Daarna, Lebbæus aantreffende, ontvangt hij geen' anderen

troost

troost dan traanen: doch van zijn' Broeder Andreas een teder verwijt. Eindelijk komt hij Joseph van Arimathaea en Nicodemus tegen, welker gesprek over het zelfsverwijt van Joseph, om dat hij den Zaligmaaker in den Joodschen Raad niet verdedigd had, hem zoo foltert, dat hij hun niet antwoorden kan, en vliedende zich weder naar Golgotha begeeft, waar hij Johannes en Maria ziet. Beschrijving der overige Vriendinnen van Jesus, die dicht bij het Kruis staan. Gesprek tuschen Abraham en Moses, voornaamelijk over de verwerping van den Messias door de Jooden. Isaac herinnert Abraham aan zijne Offerhande, waar door die van Christus afgebeeld wierdt. Zij bidden samen Jesus aan. Duizend zielen van onlangs overleedene Menschen, uit alle landen, worden door een' Cherub naar het Kruis geleid, van denzelven onderweezen, en van haare vergeeving vergewist. Zij bidden Jesus aan. Salom, de Beschermengel van Johannes, en Selith, die van Maria, onderhouden elkander over de droefheid van die beiden. Jesus roept tot hen neer: Ziet uw Zoon, Ziet uwe Moeder. Geduchtheid van zijn lijden. De Aarde beeft inwendig. Abbadóna, die zich in éene haarer spelonken bevindt, schrikt hier van en maakt er gisfingen over. Hij neemt het besluit, zich wederom naar haare oppervlakte te begeeven, en Jesus op te zoeken. Hij verwondert zich, haar op den Middag in duisternis ingewikkeld te zien. De gedaante van een' Engel des lichts aangenomen hebbende, zoo veel hij dit doen konde, vliegt hij naar de streek, waar het het donkerste was, naamentlijk Golgotha. Bij de Doode Zee hoort hij het gebrul van Satan en Adramélech wegens de plaagen die zij uitstonden. Van daar nadert hij onbemerkt den Engelen-kring. Elóa, die hem alleen bespeurt, heeft ontferming met hem, en geeft den Engelen bevel hem niet te doen vlieden, indien hij zich mede in den kring begaf, gelijk hij doet. Hij kan eerst niet gelooven, dat Jesus op Golgotha gezocht moet worden. Hier van intuschen door het derwaards heenzien der Engelen overtuigd, heeft hij echter nog geen denkbeeld van hem onder de Gekruisfigden te moeten zoeken. Ook dit evenwel leert hem het oog van Johannes. Nu meent hij om zijne vernietiging te mogen smeeken, waar voor hij echter vreest. Hij ziet den met hem medegeschapenen, doch getrouw gebleevenen Abdiël, en zoekt zich voor denzelven te verbergen: doch deeze herkent hem terstond, en Abbadóna verdonkert en vliedt. De Doodsengel Obaddon voert den Geest van Judas eerst naar het Kruis, waar hij hem Jesus, en het voor hem verlorene heil, dat deszelfs dood zou te weeg brengen, voor oogen stelt. Hierop vliegt hij met hem naar boven, en toont hem van verre den Hemel, met al deszelfs Hoerlijkheid, waar van hij het genot verzondigd had. Eindelijk brengt hij hem naar de Helle, waar van op nieuw de ijselijkhed beschreeven wordt, en stort hem in den Afgrond.

T I E N D E   Z A N G .

Gebed des Dichters tot den Heiland. God slaat van zijnen Troon het Rechterlijk oog op Jesus. Deze voelt het, ziet op zijne grafstede, en bidt zijn' Vader voor de geenen, voor welken hij stierf. Hierop wendt hij 't gezicht naar de Doode Zee, waar door Adramélech en Satan, en de gantsche Hel met hun, op de schrikkelijkste wijs de oordeelen Gods ondervonden. Wanhoopige taal van die beiden tegen elkander. Jesus keert nu het aanschijn inzonderheid naar de Zielen, die zich nog niet met een menschelijk ligchaam vereenigd hadden. Eéne der geenen, die nu zoo even door de Engelen naar het zelve gevoerd zouden worden, begint over haar toekomend lot na te denken. Jesus geeft aan deeze Zielen bevel de Waereld in te treden. Het leven van eenigen derzelyven wordt beschreeven: van Timotheus naamentlijk, van Antipas, Hermas, Phébe, Heródion, Épaphras, Persis, Apelles, Flavius Clemens, Lucius, Tryphéna, Linus, Ignatius, Claudia, Amplias, Phlégon, Tryphósa en Erastus. Verscheiden reeds verstorvene Heiligen van vroegere en laateren tijden zegenen de Zielen, inzonderheid Singen. Gesprek van denzelyven met Johannes den Dooper over Jesus lijden. Beurtezing tuschen Mirjam en Debora over hetzelfde onderwerp. Eva vliegt naar het Kruis, heeft deernis met Maria, en verwijlt lang bij Jesus graf. Naar maate de Zaligmaaker den Dood nadert, verspreiden zich verscheidenen der Vroomen. Lazarus volgt Lebbæus van verre, en hem op den Olijfberg bij een graf ontmoetende, spreekt hij hem vertroosting toe; en ziet onder het spreken iets van de stralen van Uriël. Deze komt van de Zonne, en verkondigt den Vaderen de aannadering van den eersten der Doodsengelen, om aan den Middelaar deszelfs dood te vermelden, en de schrikken, waar mede God dien Seraph had toegerust. Uitwerking van deeze boodschap, met naame op Henoch, Abel, Seth, David en Job: doch boven allen op onze eerste Voorouders. Zij zweeven van den Olijfberg naar Golgotha, en plaatsen zich bij het graf van Jesus. Hun gebed; zij gedenken eerst aan de hun vergeevene misdaad des Vals, en voelen de genade en liefde des Heilands: waarop Adam uit hunner beider naam voor hunne Kinderen, in al derzelyver toekomende betrekkingen, zoo tederlijk als uitvoeriglijk bidt. Elóa vermeldt nu de daadelijke komst des Doodsengels, welke, na op Sinai door God gesterkt te zijn, en tegen over Golgotha te hebben aangebeden, zijn bevel volbrengt. Jesus roept de vier laatste woorden: Mijn God, mijn God, waarom hebt gij mij verlaaten! Mij dorst! Vader in uwe handen beveele ik mijnen Geest! en, Het is volbracht! waarna hij het hoofd buigt, en sterft.

V E R-

V E R B E T E R I N G E N

I N H E T

T W E E D E D E E L,

- ZANG VI. Vs. 427   leeze men dus: Zwijgt. Maar gevleugelde woede drijft Kajaphas voort, en hij vraagt hem:
- ZANG VII. Vs. 675 en 676 ————— Af te trekken! Ik heb hem verhoord, en vind' hem onschuldig;
Zoo ook vindt hem Herodes. Ik laat niet toe, dat hij sterfe!
- ZANG IX. Vs. 156   ————— Die door 't aanhoudend gebruisch naar de ééne zijde geboogen
- ZANG X. Vs. 16   ————— Straalde, maar nu verborgen in schrikken-scheppende nachten.
- Voor 't overige, waar Palleizen met twee//gefpeld is, gelieve men het met eene enkele te verbeteren.

N A L E E Z I N G

V A N

V E R B E T E R I N G E N .

I N H E T

T W E E D E D E E L.

- ZANG IV. Vs. 656 en 657 leeze men dus: Welke geen taal van Menschen beschrijft, maar welke de Christen
Stervend gevoelt, en den naam er van noemt door zijn lagchend verscheiden:
- ZANG IV. Vs. 1226   ————— Toegewijd aan den God der Goden. Zij haatten hem eeuwig!

17019

Bij de uitgave dezer beide Zangen heb ik weinig aan te merken. Zij eindigen met des Middelaars dood, en voltoojen de eerste helft van het geheele Gedicht, welke aan de vernedering van Jesus, gelijk de tweede aan zijne verhooging toegewijd is. In den negenden Zang zal men niet ligt de kunst voorbij zien, die er aan de ontmoetingen van den berouwhebbenden Petrus is te koste gelegd, om hem zijne verloochening dieper te doen gevoelen: terwijl er tevens bij gezorgd wordt voor 't geen in staat is hem in zijn' treurigen toestand te vertroosten. De Samenspraak tusschen Abraham en Moses over het lot der Jooden is buiten twiffel schoon: doch het is mischien wat ver gezocht, om, kort vóór dit gesprek, den eerstgenoemden Aartsvader te doen verschijnen als getroffen over het medelijden, 't welk de bekeerde Moordenaar met de droefheid oeffende, die de Heilige Vrouwen over den smertelijken dood haares Meesters ondervonden. Zoo schijnt het mij ook voor eenige berisping vatbaar, in het andersints fraai en aandoenlijk verhaal van Abbadóna's nadering bij het Kruis, denzelven op het laatst, toen hij Seraph Abdiël in den kring der Engelen bespeurde, en in de uiterste angst geraakte, dat hem deeze ontdekken mocht, echter naar dien Abdiël te doen heen vliegen, en door eene vraag, die weinig minder dan een leugen is, de ontdekking te verhaasten. De Hellenvaart van Judas, waar mede de Zang zich sluit, zal gewisfelijk door een' ieder als een meesterstuk beschouwd worden. Even krachtig is in den Tienden de schilderij der wanhoop van Satan en Adramélech, toen nu het Vrouwen-zaad aan de Slang den Kop vermorsfelde. Zeer veel tederheid ligt er in het Gebed, 't welk Jesus voor de zijnen tegen hunne uiterste uure doet; en in dat andere, in welk Adam den stervenden Heiland zelve aanroept, om de vruchten der Verlossing aan zijne nakomelingen, in alle hunne verschillende betrekkingen, te doen genieten. Ook de beurtzang van Mirjam en Debora levert veel aandoenlijke schoonheid op. Onder de Characters van eenigen der vroegere Christenen, die, ten tijde van Jesus dood, het leven hier op Aardé aanvingen, zal men er verscheidene wel getekende ontmoeten. Wanneer evenwel ééne der Zielen, welke toen met een menschelijk ligchaam verëenigd wierden, Vs. 205—207 reeds vóór de geboorte aan *die vlek* gedenkt, *die haar ontheiligde*, toen zij aan den hoogmoed des Eerstgeschapenen deel nam: zoo zal aan veelen met mij, te dier plaatse, de herinnering aan de Erfzonde niet zeer gelukkig voorkomen. En over 't algemeen zouden deeze beide Zangen, mijns oordeels, er niet bij verliezen, zo er zich in dezelve hier en daar minder lange Alleen- of Samenspraaken hadden doen leezen, en het Geheele dus wat meer in één getrokken was.